

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

BADANIE EWALUACYJNE WSPÓLFINANSOWANE ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO ORAZ ZE ŚRODKÓW BUDŻETU WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO W RAMACH POMOCY TECHNICZNEJ REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO NA LATA 2007-2013

BADANIE EWALUACYJNE

***Ocena zdolności i określenie potrzeb
pozyskiwania środków pomocowych UE
przez jednostki samorządu terytorialnego
województwa opolskiego
(w kontekście RPO WO 2007-2013)***

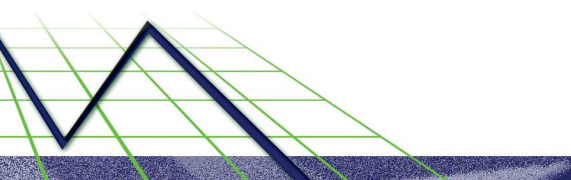
RAPORT KOŃCOWY

opracowany na zlecenie
Urzędu Marszałkowskiego
Województwa Opolskiego

ASM - Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o.

Kutno, 29 stycznia 2010

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
WYKAZ SKRÓTÓW	4
STRESZCZENIE	5
RESUME WNIOSKÓW I REKOMENDACJI	7
SUMMARY	9
WPROWADZENIE	13
I. OPIS METODOLOGII BADAWCZEJ	14
1.1 PRZEDMIOT, CELE I PYTANIA BADAWCZE	14
1.2 KRYTERIA EWALUACYJNE	17
1.3 METODY I TECHNIKI GROMADZENIA DANYCH	17
1.3.1 Analiza danych zastanych (Desk Research)	18
1.3.2 Analiza SWOT	18
1.3.3 Studium przypadku (Case Study)	18
1.3.4 Bezpośrednie wywiady kwestionariuszowe (PAPI)	19
1.3.5 Indywidualne wywiady pogłębione (IDI)	22
1.3.6 Panel Ekspertki	22
II. ANALIZA WYNIKÓW BADANIA	23
2.1 DIAGNOZA POTENCJAŁU JST I SJO WO W KONTEKŚCIE ZADAŃ ZWIĄZANYCH Z UBIEGANIEM SIĘ O ŚRODKI POMOCOWE UE	23
2.1.1 Świadomość i poziom wiedzy dotyczącej środków pomocy	23
2.1.2 Doświadczenie i planowana aktywność JST i SJO WO w pozyskiwaniu środków UE	25
2.1.3 Potencjał kadrowy i organizacyjny JST i SJO WO w kontekście ubiegania się o środki UE	31
2.2 DETERMINANTY ZDOLNOŚCI ABSORPCYJNEJ JST I SJO WO ŚRODKÓW DOSTĘPNYCH Z FUNDUSZY STRUKTURALNYCH UE W WOJ. OPOLSKIM	37
2.2.1 Identyfikacja czynników wpływających na poziom pozyskiwanych środków z UE w JST i SJO WO	37
2.2.2 Identyfikacja barier w ubieganiu się przez JST i SJO WO o środki UE	40
2.2.3 Identyfikacja potrzeb JST i SJO WO związanych z ubieganiem się o środki z funduszy UE	43
2.3 METODY ZWIĘKSZANIA ZDOLNOŚCI ABSORPCYJNYCH JST i SJO WO W ZAKRESIE WYKORZYSTANIA ŚRODKÓW Z FUNDUSZY STRUKTURALNYCH UE DOSTĘPNYCH W WOJ. OPOLSKIM	54

III.	WNIOSKI I REKOMENDACJE	58
3.1	ANALIZA SWOT.....	58
3.2	PODSUMOWANIE WYNIKÓW EWALUACJI	59
3.3	TABELA WNIOSKÓW I REKOMENDACJI	68
3.4	TABELA DOBRYCH PRAKTYK DLA JST I SJO WO	74
	ZAŁĄCZNIKI	77
	Załącznik nr 1 SPIS WYKRESÓW I TABEL	77
	Załącznik nr 2 PODSTAWOWE POJĘCIA TEORETYCZNE	79
	Załącznik nr 3 STUDIUM PRZYPADKU	84
	Załącznik nr 4 NARZĘDZIA BADAWCZE WYKORZYSTYWANE W BADANIACH ILOŚCIOWYCH	102
	Załącznik nr 5 NARZĘDZIE BADAWCZE WYKORZYSTYWANE W BADANIACH JAKOŚCIOWYCH	109

WYKAZ SKRÓTÓW

UE	Unia Europejska
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
NPR	Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006 *
NSRO	Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 *
ZPORR 2004-2006	Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego 2004-2006 *
RPO WO 2007-2013	Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-2013 *
MRR	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
OUW	Opolski Urząd Wojewódzki
UMWO	Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego
IZ	Instytucja Zarządzająca
IZ ZPORR 2004-2006	Instytucja Zarządzająca ZPORR 2004-2006 - Ministerstwo Rozwoju Regionalnego - Departament Wdrażania Programów Rozwoju Regionalnego
IZ RPO WO 2007-2013	Instytucja Zarządzająca RPO WO 2007-2013 - Zarząd Województwa Opolskiego
IP	Instytucja Pośrednicząca
IP ZPORR 2004-2006	Instytucja Pośrednicząca Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006 - Opolski Urząd Wojewódzki *
IW	Instytucja Wdrażająca
IW ZPORR 2004-2006	Instytucja Wdrażająca Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006 - Samorząd Województwa Opolskiego *
JST	Jednostki Samorządu Terytorialnego Województwa Opolskiego *
SJO WO	Wojewódzkie Samorządowe Jednostki Organizacyjne Województwa Opolskiego *
FGI	Focus Group Interview - Zogniskowany Wywiad Grupowy
IDI	Individual In-Depth Interview - Indywidualny Wywiad Pogłębiony
PAPI	Paper and Pencil Interview - Indywidualne Wywiady Kwestionariuszowe

* Szerszy opis w załączniku nr 1

STRESZCZENIE

Diagnoza potrzeb jednostek samorządu terytorialnego (JST) oraz wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych województwa opolskiego (SJO WO), a więc potencjalnych beneficjentów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007-2013 (RPO WO 2007-2013) jest niezbędnym działaniem, którego celem jest optymalne wykorzystanie puli dostępnych środków, przeznaczonych na poszczególne Działania RPO WO 2007-2013.

Polskie jednostki samorządowe ze względu na jeszcze stosunkowo krótki okres funkcjonowania w strukturach Unii Europejskiej borykają się z wieloma problemami wynikającymi z braku doświadczenia w korzystaniu z funduszy unijnych. Trudności te przejawiają się między innymi w efektywnym aplikowaniu o dofinansowanie różnych dostępnych form wsparcia określonych w dokumentach strategicznych, a w przypadku sukcesu aplikacyjnego, w umiejętnym zarządzaniu i rozliczaniu przyznanego dofinansowania. Wymienione problemy nie są obce również jednostkom funkcjonującym na terenie województwa opolskiego. Rozpoznanie tych problemów oraz potrzeb jednostek samorządowych związanych ze skutecznym wykorzystaniem dostępnych środków pomocowych było powodem przeprowadzenia na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego przedmiotowego badania ewaluacyjnego.

Celem głównym ewaluacji pt. *Ocena zdolności i określenie potrzeb pozyskiwania środków pomocowych UE przez jednostki samorządu terytorialnego województwa opolskiego (w kontekście RPO WO 2007-2013)* było dostarczenie informacji nt. potrzeb JST oraz SJO WO w pozyskiwaniu środków pomocowych UE oraz informacji pozwalających zwiększyć ich skuteczność w procesie poprawnego aplikowania o dofinansowanie projektów w ramach RPO WO 2007-2013. Ewaluacja miała również na celu zgromadzenie i wykorzystanie doświadczeń z poprzedniego okresu programowania 2004-2006, w ramach Priorytetu 1 i Priorytetu 3 Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006 (ZPORR 2004-2006). Prezentacja i ocena tych doświadczeń ma przyczynić się do zwiększenia absorpcji funduszy strukturalnych UE wśród JST i SJO WO.

Niniejszy raport zawiera szczegółową analizę zgromadzonego materiału empirycznego oraz prezentuje najważniejsze wnioski wynikające z przeprowadzonych badań.

Po pierwsze, zarówno zdaniem Instytucji Zarządzającej RPO WO 2007-2013 (IZ RPO WO 2007-2013), Instytucji Wdrażającej ZPORR 2004-2006 (IW ZPORR 2004-2006), jak również Instytucji Pośredniczącej ZPORR 2004-2006 (IP ZPORR 2004-2006) JST oraz SJO WO, poziom posiadanej wiedzy przedstawicieli JST i SJO WO dotyczącej zagadnień związanych z aplikowaniem jest dość wysoki, choć należy podkreślić, że obecni i potencjalni beneficjenci znaczenie mocniej, niż wydaje się to instytucjom

koordynującym, odczuwają brak pewnych informacji. JST oraz SJO WO, chętnie (nadal) uczestniczyłyby w odpowiednio wysokiej jakości szkoleniach, warsztatach oraz korzystałyby z doradztwa, spotkań, konsultacji, wsparcia. Mile widziane byłyby/są również informacje przesyłane tradycyjną lub elektroniczną pocztą do beneficjentów, w których znajdowałyby/znajdują się wiadomości o obecnie podejmowanych działaniach, a w szczególności o zmianach przepisów, zasad składania wniosków, terminów i harmonogramu ogłaszania konkursów. Warto w tym miejscu zasygnalizować, że wprowadzenie jakichkolwiek zmian część beneficjentów odczuwa jako uciążliwe.

Po drugie, analiza wyników badań wyłoniła obraz opolskich JST oraz SJO WO jako dość dobrze przygotowanych do aplikowania o środki unijne. IZ RPO WO 2007-2013, IW ZPORR 2004-2006 i IP ZPORR 2004-2006 pozytywnie oceniły JST oraz SJO WO w zakresie merytorycznym i organizacyjnym. Była to ocena zbieżna z deklarowanymi przez JST oraz SJO WO działaniami podejmowanymi w zakresie czynienia przygotowań do aplikowania o środki unijne pod kątem organizacyjno-strukturalnym, kadrowym, finansowym i komunikacyjnym. Podkreślić jednakże należy, że w tych ocenach występują pewne różnice pomiędzy JST oraz SJO WO.

Po trzecie, opolskie podmioty przejawiają wysoką świadomość odnośnie korzyści płynących z pozyskiwania środków unijnych, a także dość dużą aktywność w pozyskiwaniu tychże środków. Z przeprowadzonych bowiem badań wynika, że 70% respondentów ma doświadczenie związane z aplikowaniem o środki unijne, a w grupie jednostek posiadających doświadczenie, 63% korzysta lub korzystało z więcej niż jednego Programu Operacyjnego. Ponownie można przypomnieć w tym miejscu o roli doświadczenia jako niezwykle cennego „kapitału”, umożliwiającego osiągnięcie sukcesu aplikacyjnego. Biorąc pod uwagę przede wszystkim bariery, które napotykają poszczególne JST oraz SJO WO na drodze do osiągnięcia sukcesu aplikacyjnego, proponuje się przedsięwzięcie następujących inicjatyw:

- Po pierwsze, w możliwie największym stopniu postuluje się podjęcie działań, które sprawiłyby, że istniejące procedury, zasady i przepisy stałyby się dla beneficjentów, szczególnie tych, którzy jeszcze nie aplikowali, bardziej zrozumiałe. Ze względu na podejmowanie dużej ilości działań informacyjnych przez Departament Koordynacji Programów Operacyjnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego, warto byłoby podjąć wysiłki w celu uświadamiania beneficjentów o już istniejących rozwiązaniach, z których mogą korzystać.
- Po drugie, należy unikać zmian, szczególnie w momencie rozpoczęcia procedur związanych z aplikacją. W przypadku wprowadzania tych zmian należałoby odpowiednio wcześniej i sprawnie, przekazywać beneficjentom, taką informację.
- Po trzecie, poprawie (naprawie) powinien ulec generator wniosków, który sprawia respondentom pewne problemy, związane z jego użytkowaniem i obsługą.

- Po czwarte, należy dostarczać beneficjentom odpowiednio wysoką ilość informacji, głównie za pośrednictwem bezpośrednich i indywidualnych kontaktów, a także warsztatów, szkoleń, konsultacji, doradztwa oraz informacji dostarczanych w formie papierowej i elektronicznej. Należy wziąć pod uwagę szczególnie rotację w kadrach JST oraz SJO WO, zajmujących się pozyskiwaniem środków unijnych. Szczególnie nowozatrudnieni pracownicy wyrażają zainteresowanie wszelkimi szkoleniami dotyczącymi procesu aplikowania o środki unijne.

Pomimo pozytywnej oceny przygotowania JST oraz SJO WO w województwie opolskim do aplikowania o środki unijne, istnieją obszary, w których powinny nastąpić zmiany i ulepszenia. Przede wszystkim należy podjąć działania zmierzające w kierunku poprawy potencjału obecnej kadry, zajmującej się aplikowaniem o środki unijne. Należałoby się również zastanowić, w jaki sposób pomóc JST oraz SJO WO w zabezpieczeniu wkładu własnego, ewentualnie podsunąć opolskim instytucjom propozycje rozwiązań tego problemu lub uruchomić możliwość dofinansowania zewnętrznego. W czasach powszechnego zainteresowania pozyskiwaniem funduszy unijnych, należałoby również wyodrębnić w JST oraz SJO WO komórki organizacyjne wyspecjalizowane w składaniu wniosków. Wprowadzenie rekomendowanych rozwiązań z pewnością zwiększy i ułatwi ubieganie się o fundusze unijne, a także pozwoli na optymalne wykorzystanie potencjału tkwiącego w opolskich jednostkach.

RESUME WNIOSKÓW I REKOMENDACJI

Główne wnioski wynikające z badania:

- 1) Największe - wręcz strategiczne znaczenie dla skutecznej absorpcji środków z funduszy strukturalnych ma budowa nowoczesnej i sprawnie działającej administracji publicznej na poziomie krajowym oraz regionalnym;
- 2) Należy prowadzić stałe inwestycje w kapitał ludzki instytucji odpowiedzialnych za wdrażanie i realizację projektów realizowanych w ramach RPO WO 2007-2013, ponieważ zwiększenie kompetencji i wiedzy pojedynczych osób przekłada się na wzrost jakości kapitału organizacji;
- 3) Najlepszym sposobem przekazywania informacji na temat możliwości aplikowania dla JST oraz SJO WO są szkolenia przeprowadzane w formie warsztatowej;
- 4) Tematyka szkoleń, związanych z Programami UE, ciesząca się największym zainteresowaniem to: poprawne wypełnianie wniosku o dofinansowanie projektu oraz rozliczanie projektu;
- 5) Wcześniejsze doświadczenie w aplikowaniu o środki unijne zwiększa szansę na sukces aplikacyjny JST oraz SJO WO;
- 6) Główną barierą stojącą na drodze aplikowania o środki unijne jest brak środków finansowych na wkład własny.

7) W trakcie realizacji projektów największym problemem dla beneficjentów są długie procedury weryfikujące i kontrolne składanych wniosków o płatność powodujące trudności w zachowaniu płynności finansowej projektów.

Główne rekomendacje:

- 1) Należy wprowadzić system zarządzania organizowanymi szkoleniami, którego głównym elementem będzie badanie i monitorowanie potrzeb szkoleniowych pod kątem oczekiwanej ich formuły, tematyki i stopnia pogłębienia.
- 2) Organizowane szkolenia powinny mieć formę warsztatową pokazującą możliwości aplikacyjne na konkretnych przykładach. Ułatwi to potencjalnym beneficjentom lepsze zrozumienie kwestii aplikacyjnych. Rekomenduje się zatem zmianę form szkoleniowych z wykładowej na warsztatową oraz zmianę formy grupowych spotkań informacyjnych na indywidualne konsultacje.
- 3) Należy zmienić proporcje pomiędzy przeprowadzanymi szkoleniami, zmniejszyć ilość szkoleń ogólnych na rzecz szkoleń specjalistycznych, szczególnie z zakresu rozliczania kosztów.
- 4) Przekazywanie beneficjentom bardziej szczegółowych uzasadnień oceny poszczególnych parametrów we wniosku aplikacyjnym; przekazywana dotychczas informacja jest w wielu przypadkach zbyt ogólna; uzasadnienia ekspertów oceniających wnioski są zbyt ogólnikowe.
- 5) Postuluje się przyspieszenie procedur związanych z weryfikacją wniosków o płatność składanych przez beneficjentów - upraszczanie procedur weryfikujących i kontrolnych oraz zwiększenie ilości zasobów ludzkich oddelegowanych do zadań związanych z rozliczaniem projektów.
- 6) Postuluje się przyspieszenie procedur związanych z weryfikacją wniosków o płatność składanych przez beneficjentów - upraszczanie procedur weryfikujących i kontrolnych.
- 7) Zwiększenie ilości zasobów ludzkich oddelegowanych do zadań związanych z rozliczaniem projektów.

SUMMARY

Scrutiny of the needs of the Local Government Units (LGU) and Voivodeship Organisational Government Units of Opolskie Voivodeship (VOGU OV), which are the potential beneficiaries of the Opolskie Voivodeship Regional Operational Programme for years 2007-2013 (OVROP 2007-2013) is an essential action, with the goal of making most of the available funds, assigned for particular OVROP 2007-2013 activities.

Polish local government units, as a result of a short period of functioning in the European Union structures, have to deal with numerous difficulties stemming from the lack of experience in using the EU funds. These difficulties are most apparent in the effective application for financial support of various available support forms specified in the strategic documents, and in the case of a successful application, skilful management and balancing of the granted funds. Also the units functioning in the Opolskie Voivodeship deal with the above mentioned issues. The recognition of these needs and problems that LGUs encounter with the successful use of the available funds, was the reason for the Marshal's Office of the Opolskie Voivodeship to commission carrying out of the specific evaluative research.

The main goal of the evaluation titled *The Evaluation of the ability and specification of the needs for acquiring EU funds by Voivodeship Organisational Government Units of the Opolskie Voivodeship (in the context of OVROP 2007-2013)*, was to supply the information about the needs of LGU and VOGU OV when it comes to acquiring the EU funds, as well as the information that would improve their effectiveness in the process of proper applying for the funding of projects within OVROP 2007-2013. The evaluation was also intended to gather and make use of the experience from the former period of programming for 2004-2006, within the framework of the Priority 1 and Priority 3 of the Integrated Operational Programme of Regional Development for the years 2004-2006 (IOPRD 2004-2006). The presentation and evaluation of this experience is to encourage the absorption of EU structural funds among LGU and VOGU OV.

The following report entails detailed analysis of the gathered empirical material and presents the most important conclusions resulting from the research carried out.

First of all, Managing Authority OVROP 2007-2013 (MA OVROP 2007-2013), Implementing Institution IOPRD 2004-2006 (II IOPRD 2004-2006), and Intermediate Body IOPRD 2004-2006 (IB IOPRD 2004-2006), as well as LGU and VOGU OV, LGU and VOGU OV representatives' level of knowledge about the issues considering the application process is relatively high, however, it needs to be emphasized that both present and future beneficiaries, more seriously that it can appear to the coordinating institutions,

feel there is a lack of certain information. LGU and VOGU OV would (and continue to) eagerly participate in proper high quality training, workshops and would use consultancy and support and attend meetings. Some information sent via electronic or traditional mail would also be welcome about current actions, especially about the changes in regulations, application rules and dates and timetable of inviting tenders. It is worth mentioning here, that some part of the beneficiaries dislike introducing changes.

Secondly, the analysis of the research results has proven that LGU and VOGU OV are fairly well prepared to apply for EU funds. MA OROP 2007-2013, II IOPRD 2004-2006i IB IOPRD 2004-2006 assessed positively LGU and VOGU OV both pertaining to the content and organisation and it was in harmony with the activities declared by LGU and VOGU OV considering making preparations for applying for EU funds from the angle of organisation, structure, human resources, finances and communication. It needs to be emphasized however, that there are some differences in the assessment of LGU and VOGU OV.

Thirdly, Opole subjects show high awareness when it comes to the benefits of the EU funds, and also actively acquire the funds. The research proved that 70% of the respondents have experience in applying for EU funds, and among them, 63% make or made use of more than one Programme. Once again, it becomes apparent how important experience is, which becomes a “capital”, when it enables the achievement of success.

Taking into consideration mainly the barriers that each LGU and VOGU OV encounter on their way of achieving success in application, the taking up the following initiatives is suggested:

- Firstly, those activities are postulated, which would make already existent procedures, rules and regulations clearer to the beneficiaries, especially those ones who have not applied before. Given the great number of informational campaigns conducted by Operational Programs Coordination Department of the Marshal’s Office of the Opolskie Voivodeship, it would be worth familiarising the beneficiaries with the already existent solutions that they could apply.
- Secondly, alternations should be avoided, especially at the moment of initiating the process connected with the application. In case of inevitable alternations, the beneficiaries should be informed about the changes soon and competently enough.
- Thirdly, the application generation tool, causing some problems with its support, should be improved.
- Fourthly, beneficiaries should be provided with a sufficient amount of information, mainly by means of direct and indirect contacts, workshops, trainings, and consultancy, in written or electronic form. Staff rotation in LGU and VOGU OV, dealing with the gaining of EU funds

should be particularly taken into account. New employers are interested in training in the process of application for EU funds.

Despite the positive evaluation of LGU and VOGU OV in the Opolskie Voivodeship in application for EU funds, there are areas that need changes and improvement. First of all, steps should be taken to improve the potential of the current staff dealing with the application for EU funds. What requires consideration is the help in securing the own contribution of LGU and VOGU OV, alternatively offering the suggestion of possible solutions of this problem to the institutions in Opole, or raise the possibility of external co-financing. In times of common interest in EU funds, it would be advisable to create special units in LGU and VOGU OV, responsible for applications. The introduction of the recommended solutions will certainly increase the number of applications, make applying for EU funds easier, and make the most of the potential of units in Opole and their willingness, commitment and determination, found on the way of achieving the success of the application.

KEY PROPOSALS AND RECOMMENDATIONS RÉSUMÉ

Key proposals resulting from the research:

- 1) The biggest - even strategic significance for the absorption of EU structural funds lies in establishing new and effectively working public administration at the state and local level;
- 2) Constant investments should be made in human resources responsible for the implementation of the OROP 2007-2013 projects, as developing competence and knowledge of individual persons result in the increase of the organisation capital quality;
- 3) The best method of transmitting information on the applying possibilities to LGU and VOGU OV are trainings, done in the form of workshops;
- 4) The topics of training connected with EU Programmes that are of most popularity are the following: correctly filling the application for financial support, and balancing the funds;
- 5) Previous experience in applying for EU funds raises the chance of LGU and VOGU OV for successful application;
- 6) The main barrier on the way of applying for EU funds is the lack of applicant's own financial contribution;
- 7) During projects' implementation, long procedures for verification and control of payment applications are most problematic for beneficiaries. These procedures cause difficulties with maintaining proper cash flow in projects.

Key recommendations:

- 1) A system of the organised training management should be introduced. Its main duty would be to examine and monitor the training needs from the perspective of the expected forms, topics, and level.
- 2) The organised trainings should have a form of workshops, showing the applying possibilities in practical examples. It would make potential beneficiaries understand the application issues better. The changes from lecture training to workshop training and group informational meetings to individual consulting.
- 3) The proportions of conducted trainings should be changed, limiting the number of general trainings for specific trainings, in particular in the field of balancing the expenses.
- 4) The beneficiaries should be provided with more detailed evaluation of the individual parameters in the application form; the information provided thus is in many instances too general; the justifications of an expert evaluating the applications are too broad.
- 5) The increase in efficiency in verifying the payment applications issued by the beneficiaries is recommended, in particular the simplification of verifying and controlling procedures, and an increase in human resources made responsible for presenting an account for the projects.
- 6) We recommend accelerating and simplifying procedures related to verification of payment applications.
- 7) Increasing the amount of human resources delegated to projects' accounting.

WPROWADZENIE

Województwo opolskie położone jest w południowo-zachodniej części Polski. Region jest najmniejszym obszarem w kraju. Jego powierzchnia 9,4 tys. km² stanowi tylko 3% powierzchni RP. Administracyjnie dzieli się na 12 powiatów, w tym 1 powiat grodzki (Opole) oraz 71 gmin (w tym 3 miejskie, 32 miejsko-wiejskie i 36 wiejskich). Na dzień 31 grudnia 2007 roku, opolskie zamieszkiwało 1,04 mln osób (jedynie w lubuskim mieszkało mniej osób).

W latach 2004-2006 na Opolszczyznę trafiło w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności blisko 1,1 mld PLN (według stanu na 30 czerwca 2007r.). Skala podejmowanych przedsięwzięć była jednak znacznie wyższa, gdy dodamy do tych kwot wkład beneficjentów. Można więc oszacować, że dzięki programom pomocowym zrealizowano w województwie opolskim przedsięwzięcia o łącznej wartości ok. 2,5 do 3 mld złotych. Powstały wówczas nowe obiekty dydaktyczne szkół wyższych i uczelni, rozbudowały się i zmodernizowały instytucje kultury, w nowoczesny sprzęt diagnostyczny zainwestowały szpitale, zbudowano wiele kilometrów dróg. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (MRR) oceniło województwo opolskie jako jedno z najskuteczniejszych i najefektywniejszych województw w pozyskiwaniu funduszy pomocowych.

Wykorzystane w latach 2004-2006 dotacje unijne, nie rozwiązały jednak wszystkich problemów, na jakie napotykać mieszkańcy województwa opolskiego. Dążąc do podniesienia jakości życia pod wieloma względami, władze regionu opracowały Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-2013. W celu zapewnienia optymalnego wykorzystania środków w ramach RPO WO 2007-2013, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego zlecił przeprowadzenie badania pod nazwą: „Ocena zdolności i określenie potrzeb pozyskiwania środków pomocowych UE przez jednostki samorządu terytorialnego województwa opolskiego (w kontekście RPO WO 2007-2013)”.

Niniejszy raport, zawiera podsumowanie wyników badań i analiz prowadzonych w ramach badania ewaluacyjnego. Układ treści raportu wytyczają obszary badawcze określone w celach szczegółowych ewaluacji. Na wstępie została zaprezentowana metodologia procesu badawczego, precyzująca przedmiot badania, jego cele i przyporządkowane im pytania badawcze oraz wykorzystywane metody gromadzenia i analizy danych. Następnie zostały zaprezentowane wyniki prowadzonych badań. Chronologia zagadnień tematycznych tychże badań była zbieżna z celami szczegółowymi ewaluacji. W podsumowaniu została zamieszczona tabela ze sformułowanymi na podstawie wyników badań wnioskami i rekomendacjami. Natomiast w Aneksach znalazły się wyjaśnienia pojęć teoretycznych używanych w opracowaniu oraz narzędzia badawcze wykorzystywane do gromadzenia i analizy danych pierwotnych.

I. OPIS METODOLOGII BADAWCZEJ

Ewaluacyjny charakter projektu wymaga odpowiedniego podejścia teoretycznego i metodologicznego. Dla uzyskania wiarygodnych wyników ewaluacji i wyczerpujących odpowiedzi na postawione pytania badawcze, niezbędne było połączenie w analizie różnorodnych rodzajów danych oraz różnorodnych metod badawczych, czyli zastosowanie triangulacji¹ rozumianej jako zwielokrotnienie: źródeł danych/informacji, metod i technik badawczych oraz osób realizujących badanie. Takie podejście umożliwiło wielostronną obserwację i analizę zjawiska, przedmiotu badania, a w konsekwencji udzielenia odpowiedzi na określone pytania badawcze z różnych punktów widzenia, które wzajemnie się uzupełniają i weryfikują.

1.1 PRZEDMIOT, CELE I PYTANIA BADAWCZE

Celem głównym badania ewaluacyjnego jest dostarczenie informacji nt. potrzeb jednostek samorządu terytorialnego oraz wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych województwa opolskiego w pozyskiwaniu środków pomocowych UE oraz informacji pozwalających zwiększyć ich skuteczność w procesie poprawnego aplikowania o środki UE w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007-2013 przy wykorzystaniu doświadczeń z poprzedniego okresu programowania 2004-2006 w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006 w kontekście Priorytetu 1 i 3. Działania te przyczynią się do zwiększenia absorpcji funduszy UE wśród JST i SJO WO.

Do osiągnięcia celu głównego, przyczyniła się realizacja celów szczegółowych, takich jak:

- Identyfikacja świadomości i potrzeb JST oraz SJO WO w zakresie pozyskiwania środków pomocowych UE w obecnym okresie programowania w ramach RPO WO 2007-2013.
- Identyfikacja czynników mających wpływ na pozyskiwanie środków unijnych oraz zdiagnozowanie przygotowania JST i SJO WO do aplikowania o środki w ramach RPO WO 2007-2013, w odniesieniu do okresu programowania 2004-2006 w ramach ZPORR.
- Wskazanie czynników i narzędzi, które pozwolą zwiększyć skuteczność JST oraz SJO WO w procesie pozyskiwania środków unijnych w ramach RPO WO 2007-2013, w aspekcie: organizacyjnym /strukturalnym, finansowym, komunikacyjnym, kadrowym, informacyjnym i szkoleniowym.

¹ M. Jasińska, M. Kowalski, *Falszywa sprzeczność; metodologia jakościowa czy ilościowa?* [w.:] Ewaluacja ex-post. Teoria i praktyka badawcza, pod red. Agnieszki Haber, Warszawa 2007, s.101.

W celu kompleksowej realizacji badania ewaluacyjnego wyłoniono obszary badawcze, do których zostały przypisane szczegółowe pytania badawcze. Wszystkie postawione pytania badawcze zostały przedstawione poniżej:

OBSZAR 1: DOTYCHCZASOWE DOŚWIADCZENIA W POZYSKIWANIU ŚRODKÓW UE

1. Jakie były/są najważniejsze przyczyny podejmowania lub braku podejmowania próby aplikowania o środki z funduszy strukturalnych w ramach ZPORR i RPO WO 2007-2013?
2. Jakie działania informacyjne, promocyjne i szkoleniowe realizowane w ramach RPO WO 2007-2013 wspierają działania w zakresie pozyskiwania środków, jakie zniechęcają, jakich jest za mało? Jakie są potrzeby w zakresie tematyki szkoleń i spotkań dot. procesu pozyskiwania środków?
3. W jakim stopniu przy przygotowywaniu się do aplikowania o środki z RPO WO 2007-2013 brano pod uwagę doświadczenia z perspektywy finansowej 2004-2006?
4. W jaki sposób badane podmioty przygotowywały/przygotowują się do aplikowania o środki w ramach RPO WO 2007-2013 w aspekcie:
 - organizacyjnym/strukturalnym,
 - finansowym,
 - komunikacyjnym,
 - kadrowym?
5. Jakie były/są najczęściej popełniane błędy we wnioskach aplikacyjnych składanych przez badane podmioty oraz na etapie podpisywania umów o dofinansowanie w ramach ZPORR i RPO WO 2007-2013?
6. Jakie jest doświadczenie JST oraz SJO WO w pozyskiwaniu finansowania unijnego? Na jakiego typu projekty pozyskały już środki UE?
7. Jakie czynniki zadecydowały o sukcesie/porażce JST oraz SJO WO w konkursach na środki UE?
8. Jaki jest poziom wiedzy JST oraz SJO WO nt. programów, z których mogą pozyskiwać środki UE?
9. Czy kierownicy badanych jednostek widzą potrzebę ubiegania się o dofinansowanie?

OBSZAR 2: STRUKTURY ORGANIZACYJNE, PROCEDURY DECYZYJNE

10. Czy i w jakim zakresie, z punktu widzenia pracowników IZ RPO WO 2007-2013, wykorzystuje się doświadczenia z okresu programowania 2004-2006 w celu ulepszenia współpracy z badanymi podmiotami w procesie aplikowania o środki unijne?
11. Czy i w jakim zakresie, przy tworzeniu/aktualizacji lokalnych dokumentów strategicznych dot. potrzeb rozwoju społeczno-gospodarczego JST, brane są pod uwagę założenia RPO WO 2007-2013? Jakie są przyczyny zróżnicowanej popularności danych działań/poddziałań w ramach RPO WO 2007-2013 wśród badanych podmiotów składających wnioski?

12. Jakim zapleczem merytoryczno-organizacyjnym dla pozyskiwania środków unijnych dysponują JST oraz SJO WO? Czy ich struktura organizacyjna uwzględnia wyzwania związane z wnioskowaniem o środki UE oraz z realizacją projektów?
13. Jak zorganizowany jest proces generowania i selekcjonowania projektów, którym dysponują JST oraz SJO WO? Jacy są główni aktorzy tego procesu? Jak można poprawić skuteczność istniejącego systemu generowania i selekcjonowania projektów?
14. Czy JST oraz SJO WO posiadają środki finansowe na stworzenie dodatkowych działów personalno-organizacyjnych realizujących zadania związane z przygotowaniem i obsługą projektów współfinansowanych ze środków strukturalnych UE?

OBSZAR 3: BARIERY OGRANICZAJĄCE MOŻLIWOŚCI POZYSKANIA ŚRODKÓW UE

15. Jakie problemy i bariery (zewnętrzne/wewnętrzne) napotymano na każdym z etapów procesu aplikowania o środki unijne od pozyskania informacji dot. możliwości finansowania przedsięwzięć ze środków unijnych, po rzeczowe i finansowe zakończenie realizacji projektów w okresie programowania 2004-2006 i 2007-2013? W jaki sposób problemy i bariery na poszczególnych etapach były rozwiązywane?

OBSZAR 4: MOŻLIWE FORMY WSPARCIA DLA JST ORAZ SJO WO

16. Czy wraz z planowanym ubieganiem się o dofinansowanie na przedsięwzięcia w ramach RPO WO 2007-2013, badane podmioty przewidują również działania komplementarne, tj. dofinansowanie z innych programów, np. PO KL?
17. Jakie rozwiązania (i dlaczego) z zakresu koordynacji i merytoryczno-organizacyjnego wsparcia przygotowania projektów własnych potrzebne są na poziomie samorządu województwa opolskiego w odniesieniu do JST oraz SJO WO?
18. Jakie działania powinien podjąć zarząd województwa opolskiego w celu zwiększenia ilości oraz poprawienia jakości składanych przez JST oraz SJO WO wniosków o dofinansowanie projektów ze środków UE?
19. Jaki model partnerstwa publiczno-prywatnego w postaci współpracy z wyspecjalizowanymi firmami konsultingowymi byłby najbardziej odpowiedni dla zwiększania możliwości absorpcyjnych SJO WO?

1.2 KRYTERIA EWALUACYJNE

W realizacji poszczególnych badań i opracowaniu analiz wchodzących w zakres przedmiotu badania zastosowano następujące kryteria ewaluacyjne:

- **adekwatność** rozumiana, jako zgodność interwencji z funduszy unijnych z rzeczywistymi potrzebami JST raz SJO WO;
- **skuteczność** rozumiana, jako zgodność skierowanego wsparcia do JST oraz SJO WO z możliwościami pozyskiwania środków unijnych przez te podmioty;
- **spójność** rozumiana, jako zgodność lokalnych dokumentów strategicznych dot. rozwoju społeczno-gospodarczego JST z obszarami wsparcia (celami) RPO WO 2007-2013;
- **użyteczność** rozumiana, jako zgodność (z)realizowanych projektów z funduszy unijnych przez JST oraz SJO WO z ich najbardziej istotnymi potrzebami rozwojowymi;
- **trwałość** rozumiana, jako stopień możliwości uzyskania trwałych zmian w procesie skutecznego pozyskiwania środków z funduszy unijnych przez JST oraz SJO WO.

1.3 METODY I TECHNIKI GROMADZENIA DANYCH

Zastosowanie triangulacji metodologicznej polegającej m.in. na zróżnicowaniu stosowanych metod badawczych umożliwiło zdiagnozowanie różnych aspektów przedmiotu badania. Pozwoliło udzielić odpowiedzi na pytania o skalę zjawisk poprzez zastosowanie metod ilościowych oraz głębsze zrozumienie specyfiki problemów, dzięki zastosowaniu metod jakościowych. Zastosowanie triangulacji metodologicznej umożliwia wykorzystanie mocnych stron każdej z wykorzystywanych metod oraz pozwala zneutralizować słabości każdej z nich.

Dla uzyskania wyczerpujących informacji w wytyczonych płaszczyznach badawczych w procesie gromadzenia i analizy danych zostały wykorzystane następujące metody i techniki badawcze:

Tabela nr 1. Rodzaje metod i technik badawczych wykorzystywanych w ewaluacji

RODZAJ BADANIA:		METODY I TECHNIKI BADAWCZE	
1.	BADANIA WTÓRNE:	1.	Analiza Danych Zastanych - <i>Desk Research</i>
		2.	Analiza SWOT - <i>Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats</i>
		3.	Studium Przypadku - <i>Case Study</i>
2.	BADANIA PIERWOTNE:	IŁOŚCIOWE:	1. Indywidualne Wywiady Kwestionariuszowe - PAPI - <i>Paper and Pencil Interview</i>
		JAKOŚCIOWE:	1. Indywidualne Wywiady Pogłębione - IDI - <i>Individual In-Depth Interview</i>
			2. Panel Ekspertcki - EP - <i>Expert Panel</i>

1.3.1 Analiza danych zastanych (Desk Research)

Realizacja ewaluacji została zainicjowana od przeprowadzenia analizy danych zastanych obejmującej studium treści dokumentów strategicznych oraz programowych związanych z realizacją polityki regionalnej województwa opolskiego z wykorzystaniem dostępnych instrumentów wsparcia pochodzących z funduszy strukturalnych UE.

Rolą analizy danych zastanych było wstępne rozpoznanie obszaru badań, które stanowiło podstawę dalszej eksploracji badawczej. Do analizy w omawianym badaniu ewaluacyjnym zostały wykorzystane informacje odnoszące się do kwestii związanych z podnoszeniem efektywności pozyskiwania przez jednostki samorządu terytorialnego województwa opolskiego środków pomocowych z UE.

1.3.2 Analiza SWOT

Analiza SWOT była narzędziem analitycznym pozwalającym na usystematyzowanie materiału pochodzącego z poszczególnych badań wchodzących w zakres ewaluacji. Zgromadzone informacje zostały usystematyzowane za pomocą następującej macierzy:

- **S (Strengths) - mocne strony:** wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę w pozyskiwaniu środków pomocowych UE przez JST i SJO WO w kontekście RPO WO 2007-2013;
- **W (Weaknesses) - słabe strony:** wszystko to co stanowi słabość, barierę w pozyskiwaniu środków pomocowych UE przez JST i SJO WO w kontekście RPO WO 2007-2013;
- **O (Opportunities) - szanse:** wszystko to co stwarza szansę korzystnej zmiany w pozyskiwaniu środków pomocowych UE przez JST i SJO WO w kontekście RPO WO 2007-2013;
- **T (Threats) - zagrożenia:** wszystko co stwarza dla systemu niebezpieczeństwo zmiany mogącej niekorzystnie wpłynąć na pozyskiwanie środków pomocowych UE przez JST i SJO WO w kontekście RPO WO 2007-2013.

Macierz SWOT została zaprezentowana jako jeden z elementów podsumowania wyników badania zaprezentowanego w III rozdziale niniejszego opracowania.

1.3.3 Studium przypadku (Case Study)

Przeprowadzenie studium przypadku miało na celu przedstawienie w odniesieniu do konkretnych przykładów wad i zalet systemu aplikowania o dofinansowanie projektów ze środków pomocowych UE. Studium przypadku miało za zadanie zdiagnozowanie występujących barier oraz wskazanie sposobów ich rozwiązywania przez potencjalnych projektodawców.

W ramach badania ewaluacyjnego zrealizowano 8 case study, w następującej strukturze:

- 4 przypadki aplikowania o środki w ramach RPO WO 2007-2013 zakończone powodzeniem,
- 4 przypadki aplikowania o środki w ramach RPO WO 2007-2013 zakończone porażką,
- po 2 wymienione przypadki dla JST oraz 2 dla SJO WO.

Wybór przypadków był celowy i w głównej mierze zależał od zgody beneficjenta na udział w badaniu. Charakterystyka doboru próby do badania jak również analiza zgromadzonego materiału badawczego została zaprezentowana w załączniku nr 3.

1.3.4 Bezpośrednie wywiady kwestionariuszowe (PAPI)

W badaniach pierwotnych wchodzących w zakres ewaluacji realizowanych za pomocą metody ilościowej wykorzystano technikę Bezpośrednich Wywiadów Kwestionariuszowych - PAPI.

Badanie zostało przeprowadzone w oparciu o 2 standaryzowane kwestionariusze wywiadu (zawierające pytania zamknięte i otwarte), opracowane osobno dla grup respondentów reprezentujących instytucje zaangażowane we wdrażanie Programów Operacyjnych oraz dla grupy beneficjentów (Załącznik nr 4).

Respondentami w badaniu techniką PAPI były dwie grupy urzędników, tj.:

1. Kadra zarządzająca oraz pracownicy zaangażowani w proces aplikowania i realizacji projektów w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych w JST i SJO WO (N=224)², w tym:

- Kadra zarządzająca w JST i SJO WO w tym m.in.:
 - Przedstawiciel samorządu województwa,
 - Starostowie Powiatowi,
 - Prezydenci i Burmistrzowie Miast,
 - Wójtowie Gmin,
 - Dyrektorzy i kierownicy SJO WO.

Wywiady z przedstawicielami władzy samorządowej miały na celu analizę lokalnych potrzeb rozwojowych oraz diagnozę planów ich realizacji z wykorzystaniem funduszy strukturalnych dostępnych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych.

Wywiady z kadrą zarządzającą SJO WO miały na celu diagnozę stopnia poziomu aktywności jednostek, w zakresie pozyskiwania środków z RPO WO 2007-2013, na działania realizowane przez placówkę. Natomiast wywiady z pracownikami SJO WO służyły dokonaniu analizy czynników merytorycznych i technicznych wchodzących w zakres warsztatu przygotowania, realizacji i rozliczania projektów, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego.

² W interpretacji prezentacji wyników badania na wykresach i tabelach należy pamiętać, że liczba „N” określająca wielkość zbiorowości udzielającej odpowiedzi na konkretne pytanie może być różna. Jej wartość zależy od reguł przejścia pomiędzy poszczególnymi pytaniami w kwestionariuszu. Zatem może być różna w poszczególnych pytaniach jednakże nie przekraczająca maksymalnej liczby respondentów.

- **Pracownicy zaangażowani w proces aplikowania i realizacji projektów, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego w JST i SJO WO, w tym:**
 - Pracownicy samorządu województwa,
 - Pracownicy Starostw Powiatowych,
 - Pracownicy Urzędów Miast,
 - Pracownicy Urzędów Gmin
 - Pracownicy SJO WO

Wywiady z pracownikami JST i SJO WO zaangażowanymi w proces przygotowania, realizacji i rozliczania projektów realizowanych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych, miały na celu analizę mocnych i słabych stron aktualnych procedur z perspektywy beneficjenta.

Wśród ogółu respondentów 25,4% piastowało stanowisko - wójta, prezydenta miasta, burmistrza, starosty bądź zastępcy wyżej wymienionych, 17,4% - inspektora (podinspektora), 13,4% - kierownika; 11,6% - dyrektora (zastępcy dyrektora), 10,3% - sekretarza, 5,4% - naczelnika, 4,9% - specjalisty, 4,0% referenta, 3,6% - księgowego (zastępcy księgowego), a 4% inne...

2. Kadra kierownicza i pracownicy IZ RPO WO 2007-2013, oraz IW ZPORR 2004-2006 i IP ZPORR 2004-2006, (N=22)³ w tym:

■ Kadra kierownicza IZ RPO WO 2007-2013

Wywiady z kadrą kierowniczą dysponującą wiedzą i kompetencjami pozwoliły określić strategiczne kierunki i priorytety wykorzystania środków strukturalnych UE w województwie opolskim oraz zasady wdrażania projektów w poszczególnych osiach priorytetowych RPO WO 2007-2013.

■ Kadra kierownicza IW ZPORR 2004-2006 i IP ZPORR 2004-2006

Wywiady z kadrą kierowniczą IW ZPORR 2004-2006 i IP ZPORR 2004-2006 zostały przeprowadzone ze względu na fakt, że kadra ta dysponuje doświadczeniem wynikającym z wdrażania projektów w okresie programowania 2004-2006 (wnioski z dotychczasowych doświadczeń są kluczowe dla planowanych aktualnie działań w ramach RPO WO 2007-2013).

³ Jak wyżej.

■ **Pracownicy IZ RPO WO 2007-2013**

Wywiady z pracownikami IZ RPO WO 2007-2013, wniosły informacje dotyczące aktualnych doświadczeń związanych z wdrażaniem procedur aplikacyjnych oraz realizacją projektów, zgodnie z zasadami określonymi dla RPO WO 2007-2013 i instrukcjami wykonawczymi IZ.

■ **Pracownicy IW ZPORR 2004-2006 i IP ZPORR 2004-2006**

Wywiady z pracownikami IP ZPORR 2004-2006 i IW ZPORR 2004-2006 wniosły informacje praktyczne, związane z doświadczeniami uzyskanymi na etapie przygotowania, realizacji i rozliczania projektów wdrażanych w ramach ZPORR 2004-2006.

Z przedstawicielami Instytucji Zarządzającej RPO WO 2007-2013 oraz Instytucji Wdrażającej ZPORR 2004-2006 i Instytucji Pośredniczącej ZPORR 2004-2006 przeprowadzono łącznie 22 wywiady kwestionariuszowe. Największa grupa respondentów (31,8%), posiadała ponad pięcioletnie doświadczenie w pracy związane z funduszami strukturalnymi. 27,3% przebadanych pracowników IZ RPO WO 2007-2013, IW ZPORR 2004-2006 i IP ZPORR 2004-2006 posiadało od 2 do 3 lat doświadczenia, 22,7% - do roku, a 18,2% od 4 do 5 lat doświadczenia. Taka struktura respondentów gwarantowała uzyskanie rzetelnych informacji na temat zachowań JST oraz SJO WO w kontekście aplikowania tychże podmiotów o środki pomocowe UE.

Wywiady bezpośrednie pozwoliły na konfrontację opinii obecnych lub potencjalnych beneficjentów JST oraz SJO WO z opiniami Instytucji Zarządzającej RPO WO 2007-2013, a także Instytucji Wdrażającej i Pośredniczącej ZPORR 2004 - 2006. Wymienione instytucje, ze względu na bardziej lub mniej pośredni kontakt, z podmiotami aplikującymi o środki pomocowe UE z całego województwa opolskiego posiadały globalny ogląd mocnych i słabych stron jednostek starających się o pozyskanie dotacji unijnych.

Ze względu na fakt, że badanie techniką PAPI przeprowadzono wśród całej populacji JST oraz SJO WO w województwie opolskim, uniknięto wszystkich zniekształceń wynikających z doboru próby. Nawiązanie bezpośredniego kontaktu z przedstawicielami każdego Urzędu Gminy, Miasta, Starostwa Powiatowego oraz wojewódzkiej jednostki organizacyjnej, pozwoliło nie tylko na ocenę potencjału JST oraz SJO WO, ale również na zapoznanie się z całą gamą problemów, z jakimi stykają się te podmioty w województwie opolskim przy okazji aplikowania o środki unijne.

1.3.5 Indywidualne wywiady pogłębione (IDI)

Uzupełnieniem do badań realizowanych metodą ilościową były badania realizowane z wykorzystaniem technik jakościowych. Indywidualne wywiady pogłębione są klasyczną techniką badań jakościowych. Zastosowanie tej techniki miało na celu pogłębienie informacji uzyskiwanych w trakcie badań ilościowych. Użycie w ewaluacji tej techniki pozwoliło na uzyskanie większej ilości informacji odnoszących się do poszczególnych obszarów badawczych. Informacje o charakterze jakościowym pozwoliły na głębsze zrozumienie pewnych zjawisk i procesów zdiagnozowanych za pomocą metody ilościowej. Wywiady pogłębione zostały przeprowadzone z wykorzystaniem scenariusza wywiadu (Załącznik nr 5) zawierającego listę poszukiwanych informacji dotyczących poszczególnych obszarów badawczych.

Wywiady pogłębione zostały zrealizowane z 3 osobami reprezentującymi kadrę zarządzającą instytucji odpowiedzialnych za wdrażanie Programów Operacyjnych na poziomie:

- IZ RPO WO 2007-2013,
- IP ZPORR 2004-2006,
- IW ZPORR 2004-2006.

1.3.6 Panel Ekspertki

Uzupełnieniem badań realizowanych z wykorzystaniem technik jakościowych była organizacja Panelu Ekspertkiego. Technika ta łączy w sobie cechy wywiadu jakościowego oraz obserwacji.

W przedmiotowej ewaluacji w panelu eksperckim uczestniczyła grupa 10 osób reprezentujących pracowników Departamentu Koordynacji Programów Operacyjnych UMWO oraz członków Zespołu Zadaniowego ds. Ewaluacji Tematycznej.

Podczas moderowanej dyskusji poruszano tematy związane z weryfikacją zaproponowanych rekomendacji, a także te dotyczące zidentyfikowanych barier i problemów z aplikowaniem oraz realizacją projektów finansowanych z RPO WO 2007-2013.

II. ANALIZA WYNIKÓW BADANIA

Wyniki badań prowadzonych w ramach ewaluacji zostały zaprezentowane w sposób odzwierciedlający specyfikę przedmiotu badania. Na wstępie zostały przedstawione zagadnienia opisujące potencjał kadrowy i organizacyjny JST oraz SJO WO w kontekście zadań związanych z ubieganiem się o środki strukturalne UE, a także ich dotychczasowe doświadczenia oraz potrzeby w tym zakresie.

Następnie wyszczególniono czynniki determinujące aktywność tychże podmiotów w aplikowaniu o dofinansowanie ze środków pomocowych UE oraz dokonano identyfikacji barier utrudniających ubieganie się o środki z UE. Końcowa część opracowania dedykowana jest dla prezentacji skutecznych metod zwiększania zdolności absorpcyjnej funduszy strukturalnych UE wśród JST i SJO WO działających w woj. opolskim.

2.1 DIAGNOZA POTENCJAŁU JST I SJO WO W KONTEKŚCIE ZADAŃ ZWIĄZANYCH Z UBIEGANIEM SIĘ O ŚRODKI POMOCOWE UE

Punktem wyjścia dla analiz empirycznych prowadzonych w trakcie ewaluacji było zdiagnozowanie poziomu świadomości i wiedzy przedstawicieli JST i SJO WO w zakresie możliwości dofinansowania projektów ze środków pomocowych UE. Analizy te obejmowały również ocenę potencjału kadrowego i organizacyjnego tychże placówek w kontekście możliwości ubiegania się o dofinansowanie projektów z funduszy strukturalnych, a także ich dotychczasowe doświadczenia w tym zakresie.

2.1.1 Świadomość i poziom wiedzy dotyczącej środków pomocy

Przedstawiciele instytucji zaangażowanych we wdrażanie programów operacyjnych uczestniczących w badaniu ilościowym (PAPI-I)⁴ wyrazili pozytywne opinie o stopniu posiadanej wiedzy przez pracowników JST oraz SJO WO na temat Programów, w ramach których można ubiegać się o środki z UE. Pracownicy IZ RPO WO 2007-2013, IP i IW ZPORR 2004-2006 uznali poziom kompetencji urzędników JST i SJO WO, w równym stopniu, jako wysoki (45,5%) oraz ani niski, ani wysoki (45,5%). Żaden z przebadanych pracowników nie wskazał, że poziom ten jest bardzo niski, a jedynie 9,1% badanych określiło poziom wiedzy JST oraz SJO WO jako niski. Stopień świadomości przedstawicieli JST oraz SJO WO dotyczący możliwości współfinansowania projektów ze środków strukturalnych UE można uznać co najmniej za zadowalający. Zdaniem respondentów informacje o możliwościach aplikowania i związanych z tym procedurach, potencjalni beneficjenci czerpią głównie ze stron

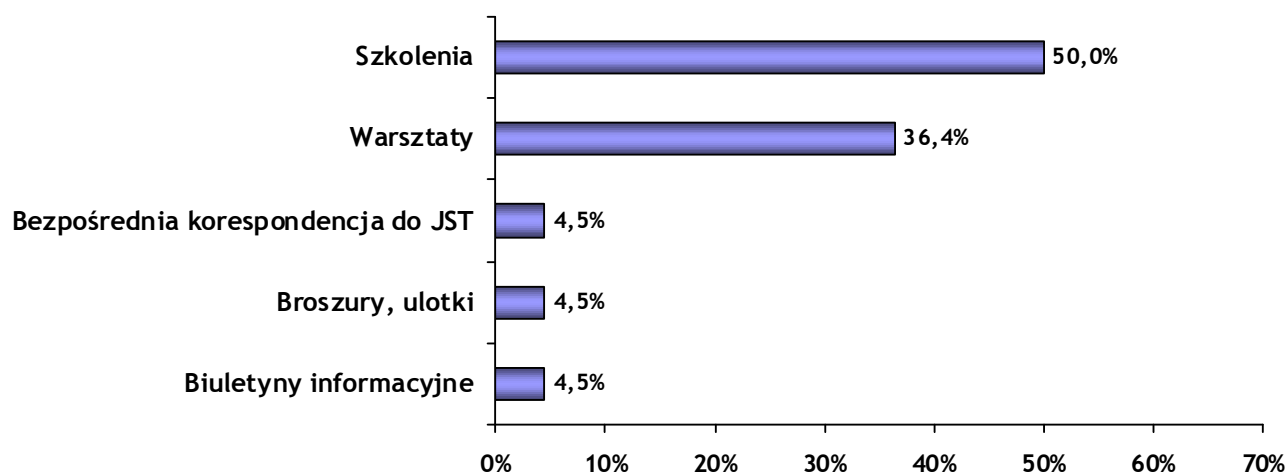
⁴ PAPI-I – Skrót ten będzie oznaczać grupę respondentów wywodzących się spośród pracowników instytucji zaangażowanych we wdrażanie programów operacyjnych w województwie opolskim objętych badaniem ilościowym PAPI.

internetowych (95,5%), szkoleń, spotkań, konferencji i konsultacji (50,0%), z mediów, takich jak prasa, radio, telewizja (45,5%), z kontaktu z UMWO, MRR i IZ (22,7%) oraz z punktów informacyjnych i broszur (22,7%).

W opinii respondentów badania PAPI - I najbardziej owocnym sposobem dystrybucji informacji, związanych z aplikowaniem o środki pomocowe UE, są szkolenia (50,0%) i warsztaty (36,4%). Badani byli zdania, że najefektywniejsze formy przekazywania informacji, przyjmują postać bezpośrednich spotkań z beneficjentami. Jedynie w pojedynczych przypadkach optowano za takimi kanałami informowania, jak: bezpośrednia korespondencja z JST, broszury i ulotki oraz biuletyny informacyjne. Ilustruje to poniższy wykres.

Wykres nr 1.
Skuteczność poszczególnych rodzajów podaży informacji dla JST oraz SJO WO (N=22, w %)

Źródło: Badanie PAPI - I

Tematyka szkoleń związanych z Programami UE ciesząca się największym zainteresowaniem, to według wskazań respondentów: poprawne przygotowanie wniosków (31,8%) oraz informacje na temat poszczególnych Działań i Poddziałań określonych Programów Operacyjnych (31,8%). Blisko co piąty badany (22,7%) wskazał, że zasadne byłoby wprowadzenie szkoleń z zakresu realizacji i wdrażania projektów. Tematy najbardziej popularnych szkoleń pozwalają przypuszczać, że pracownikom JST oraz SJO WO największe problemy sprawiają zadania praktyczne dotyczące poprawnego przygotowania wniosku o dofinansowanie projektu, a następnie realizacja dotowanego projektu. W mniejszym zakresie kwestie związane z rozliczaniem projektu ze względu na to, że perspektywa rozliczania projektu jest jeszcze dla beneficjentów stosunkowo odległa w czasie.

Wykres nr 2.

Tematyka organizowanych szkoleń na temat Programów Operacyjnych NSRO, ciesząca się największym powodzeniem wśród przedstawicieli JST oraz SJO WO (N=22, w %)

Źródło: Badanie PAPI - I

Na pozytywną ocenę potencjału JST oraz SJO WO w kontekście aplikowania o środki unijne wpływa, wspomniana już wysoka ocena wiedzy JST oraz SJO WO na temat programów UE, ale również fakt, że wszyscy biorący udział w badaniu przedstawiciele IZ RPO WO 2007-2013, IW ZPORR 2004-2006 i IP ZPORR 2004-2006 stwierdzili, że kierownicy opolskich JST oraz SJO WO widzą potrzebę ubiegania się o dofinansowanie.

Aktualnie problemem nie jest zatem pobudzanie wśród JST i SJO WO świadomości o możliwości wynikających z dostępności funduszy strukturalnych, ale zdobycie praktycznych umiejętności pozwalających na skuteczne aplikowanie i rozliczanie projektów współfinansowanych ze środków strukturalnych UE. W tym kierunku zmierzają działania kadrowe i organizacyjne podejmowane obecnie w tychże placówkach działających w woj. opolskim.

2.1.2 Doświadczenie i planowana aktywność JST i SJO WO w pozyskiwaniu środków UE

Informacje dotyczące dotychczasowych działań w obszarze pozyskiwania środków unijnych zostały uzyskane głównie w trakcie analizy danych zastanych oraz badań empirycznych prowadzonych z przedstawicielami grupy beneficjentów rekrutujących się spośród przedstawicieli JST i SJO WO (PAPI - II)⁵, a także częściowo z analizy wyników badania PAPI - I.

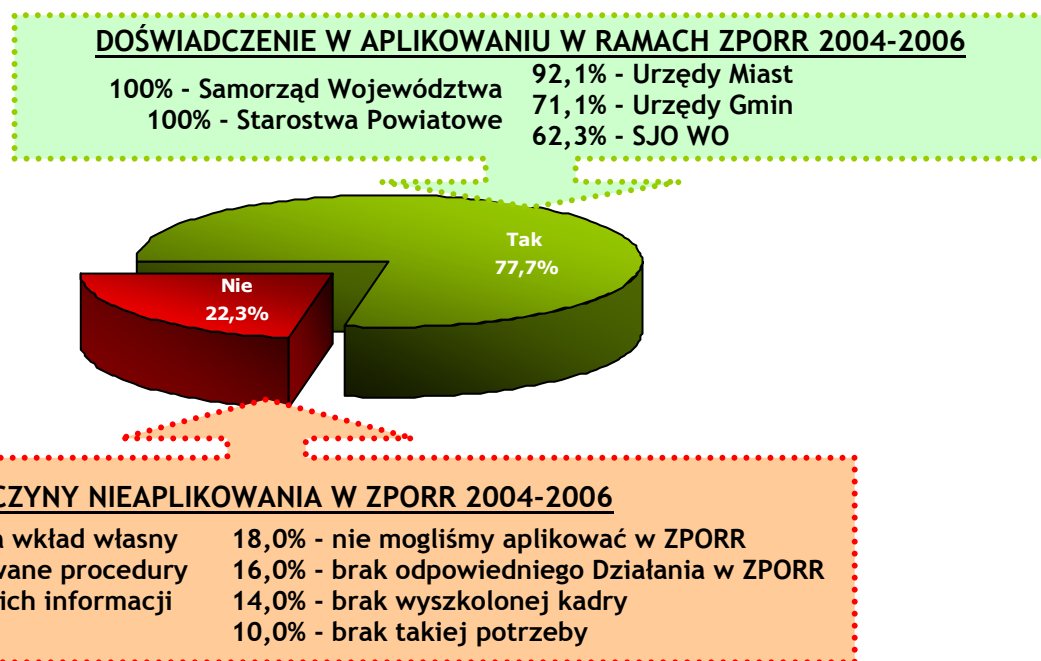
⁵ PAPI - II - W dalszej części opracowania skrót ten będzie odnosił się do badań ilościowych realizowanych w trakcie ewaluacji z przedstawicielami JST i SJO WO.

Wywiady rozpoczynało pytanie o posiadanie doświadczenia w aplikowaniu o środki pochodzące ze ZPORR 2004-2006. 77,7% badanych jednostek w województwie opolskim posiadało doświadczenie związane ze składaniem wniosków o dofinansowanie w latach 2004-2006. Występują natomiast różnice w posiadanym doświadczeniu pomiędzy poszczególnymi szczeblami JST, a także pomiędzy JST a SJO WO, co ilustruje poniższy wykres.

Wykres nr 3.

Doświadczenie w aplikowaniu o środki unijne w ramach ZPORR 2004-2006, ze względu na typ JST oraz SJO WO (N=224, w %)

Źródło: Badanie PAPI - II

Podczas gdy każde Starostwo Powiatowe w województwie opolskim aplikowało już o dofinansowanie, to w przypadku placówek SJO WO nadal ponad 1/3 (62,3%) nie posiada takiego doświadczenia. W związku z tym działania mające na celu zwiększenie ilości aplikacji powinny być aktualnie kierowane głównie do SJO WO, jako podmiotów najmniej aktywnych w ubieganiu się o środki pomocowe. Przyczyny braku podejmowania prób aplikacji podawane głównie przez SJO WO, są zbieżne z powodami wymienianymi przez IZ RPO WO 2007-2013, IW ZPORR 2004-2006 i IP ZPORR 2004-2006 i wskazują między innymi na brak środków finansowych, zbyt skomplikowane procedury i brak odpowiednich informacji.

Respondenci zostali poproszeni również o wskazanie konkretnych Działań ZPORR 2004-2006 oraz RPO WO 2007-2013 w ramach których aplikowali o dofinansowanie projektów, jednakże szczegółowa analiza wyników badania w tym zakresie zawierała dużą ilość błędnych odpowiedzi (np. JST nie są beneficjentami Działań, które wskazywali respondenci). Ze względu na zdiagnozowane zastrzeżenia

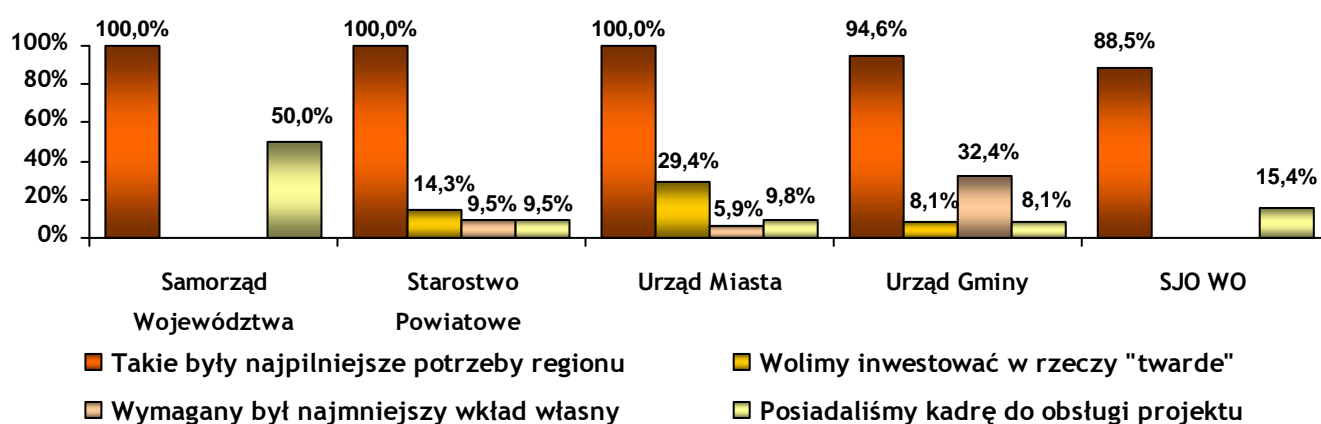

merytoryczne do wartości tych odpowiedzi, szczegółowe tabele odnoszące się do wskazanego doświadczenia JST i SJO WO w aplikowaniu w ramach konkretnych działań nie została zaprezentowana, aby nie wprowadzać dezinformacji. W świadomości uczestników badania bardziej były zakorzenione określone formy otrzymanego wsparcia (związane często z konkretnymi rezultatami), niż precyzyjne nazwy instrumentów w ramach których były one finansowane.

Bardziej rzetelne informacje w tym zakresie udało się uzyskać podczas analizy dokumentacji instytucji zaangażowanych we wdrażanie przedmiotowych Programów Operacyjnych. Zostały one zilustrowane w specjalnie opracowanych mapach interaktywnych będących jednym z produktów badania. Uwydatniają one zakres realizowanych form wsparcia w poszczególnych powiatach i gminach województwa oraz instrumenty (Programy Operacyjne, Priorytety i Działania) w ramach których były one finansowane.

Najczęstszym powodem aplikowania przez JST oraz SJO WO o środki unijne jest przede wszystkim potrzeba zaspokojenia najpilniejszych potrzeb regionu (95,9%). Opolskie jednostki wybierają projekty, które dają widzialne, „twarde” rezultaty (14,3%). Przy wyborze działania w ramach którego przygotowywane są aplikacje, brany jest pod uwagę również wymagany poziom wkładu własnego, co skutkuje preferencją aplikowania w ramach tych działań, w których poziom ten jest najniższy (12,2%). Rzadziej wymienianymi przyczynami aplikacji we wskazanych obszarach były: posiadanie kadry do obsługi projektu (10,2%), „wpasowanie” się Działania w potrzeby jednostki (3,4%), istnienie realnych szans na uzyskanie dofinansowania (3,4%), nawiązanie Działania do przyjętej strategii rozwoju (2%) oraz wymóg sprostania obietnicom wyborczym (0,7%). Poniższy wykres ukazuje zróżnicowanie poszczególnych przyczyn aplikowania w podziale na poszczególne szczeble JST oraz SJO WO.

Wykres nr 4.
Przyczyny aplikowania poszczególnych typów jednostek w ramach RPO WO 2007-2013
(N=147, w %)

Źródło: Badanie PAPI - II

Respondenci byli zdania, że aplikują głównie te podmioty JST oraz SJO WO, które dysponują odpowiednim zapleczem finansowym (81,8%) i kadrowym (59,1%). Co piąty respondent za istotny bodziec do podejmowania prób aplikowania o środki unijne uznał również naciski oddolne (18,2%). Rzadziej wskazywano na posiadanie przez JST oraz SJO WO większych możliwości wynikających z korzystnego położenia geograficznego (9,1%) oraz na brak środków finansowych (9,1%). Stosunek wskazań „posiadanie zasobów finansowych” (81,8%) do „brak środków finansowych” (9,1%), jako przyczyna podejmowania próby aplikowania o środki unijne sugeruje, że o dofinansowanie mogą się ubiegać przede wszystkim te podmioty, które dysponują funduszami na wkład własny, a nie te, które borykają się z problemami finansowymi i dotacją z UE chciałyby poprawić swoją sytuację.

Wykres nr 5.

Powody podejmowania próby aplikowania o środki unijne w ramach ZPORR 2004-2006 i RPO WO 2007 - 2013 (N=22, w %)

Źródło: Badanie PAPI - I

Odpowiedzi na pytanie o przyczyny nieaplikowania o środki unijne w ramach ZPORR 2004-2006 i RPO WO 2007-2013 były logicznym nawiązaniem do wskazań, które pojawiły się w poprzednim pytaniu.

Przyczyny braku aktywności aplikacyjnej podmiotów o środki unijne w ramach RPO WO 2007-2013 oraz ZPORR 2004-2006 tkwiły/tkwiały przede wszystkim, zdaniem ankietowanych pracowników instytucji wdrażających w braku środków finansowych (63,6%). Urzędnicy ponad pięciokrotnie częściej wskazywali na ten właśnie czynnik niż przedstawiciele potencjalnych i aktualnych beneficjentów. Może to wynikać również z faktu analizy wielkości zainteresowania jakim cieszą się projekty niewymagające wkładu własnego. Wyniki ukazały, jak istotną barierą blokującą możliwość ubiegania się o dofinansowanie stanowi trudność w zapewnieniu wkładu własnego. Realizacja przez gminy

ambitnych planów inwestycyjnych z wykorzystaniem środków strukturalnych jest niestety często rewidowana na etapie kalkulacji wielkości wnoszonego wkładu własnego do planowanych inwestycji. Zdaniem co drugiego badanego istotne trudności JST oraz SJO WO sprawiają: mały potencjał kadrowy (50,0%) oraz brak wykszcolonej kadry (50,0%). W celu zwiększenia wskaźnika aplikacji konieczne byłyby zmiany w kadrach, skupiające się na zwiększeniu ilości i kompetencji zatrudnionych pracowników. Równie często jak na problemy z posiadaniem odpowiedniej kadry, jako przeszkodę wskazywano bariery proceduralne (50,0%). Okazuje się więc, że czynnikiem, który może zniechęcać opolskie podmioty do podejmowania prób aplikowania jest już sam sposób przedstawienia zasad i przepisów, do których powinni się zastosować beneficjenci. Wszystkie wskazane przez respondentów bariery, przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres nr 6.

Przyczyny niepodejmowania próby aplikowania o środki unijne w ramach ZPORR 2004-2006 i RPO WO 2007 - 2013 (N=22, w %)

Źródło: Badanie PAPI - I

Znajduje to potwierdzenie również w diagnozie przyczyn zróżnicowanej popularności poszczególnych Działań/Poddziałań. Badani zwracają uwagę na praktyczne aspekty wyborów projektów, takie jak użyteczność Programu. Zdaniem respondentów podmioty JST oraz SJO WO zainteresowane są przede wszystkim udziałem w Programach najlepiej odpowiadających potrzebom regionów (86,4%). Większym powodzeniem cieszą się projekty, które dają „twardy”, „mierzalny” rezultat (36,4%), niż działania, w których kształtuje się przede wszystkim tak zwane umiejętności „miękkie”.

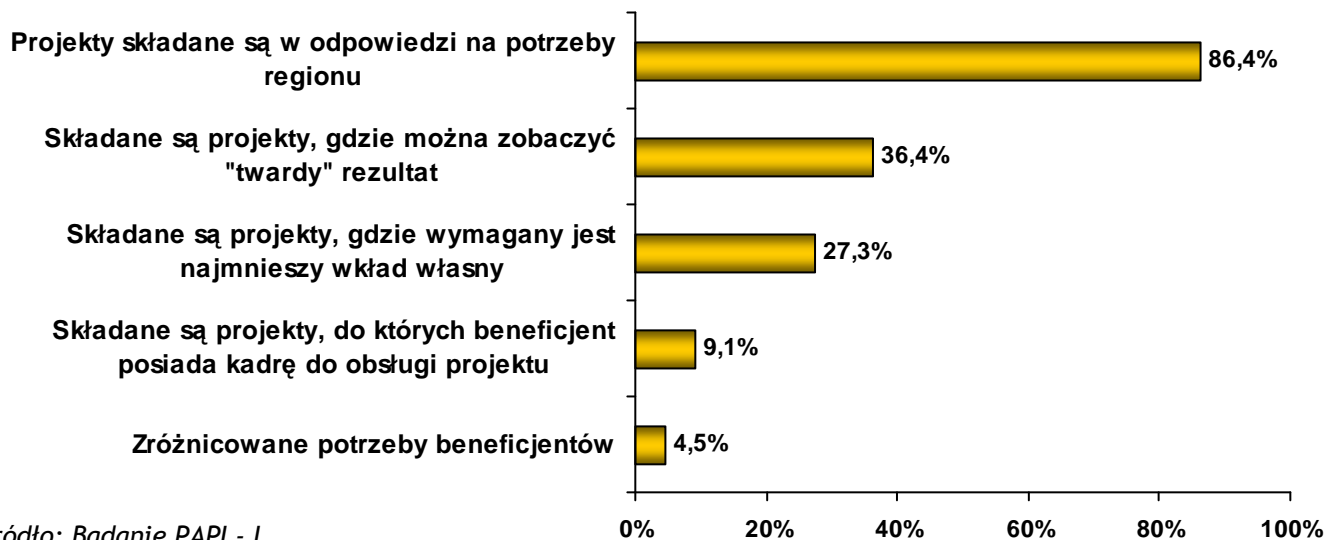

Zdaniem co trzeciego respondenta (27,3%) wyznacznikiem wyboru aplikacji do projektu jest żądana kwota wkładu własnego, a także posiadanie kadry do obsługi projektu (9,1%).

Wykres nr 7.

Przyczyny zróżnicowanej popularności Działań/Poddziałań w ramach RPO WO 2007-2013 wśród podmiotów składających wnioski (N=22, w %)

Źródło: Badanie PAPI - I

Analiza wskazywanych przez respondentów przyczyn niepodejmowania i podejmowania prób pozyskiwania dotacji unijnych pozwala na wskazanie dwóch czynników, których zaistnienie w zdecydowanej mierze skłania JST oraz SJO WO do podjęcia próby aplikowania o środki pomocowe, a zarazem których brak przyczynia się do zaniechania prób pozyskiwania środków unijnych. Mowa tu o zasobach finansowych i kompetentnej kadrze, która potrafi wypełniać wnioski aplikacyjne, umiejętnie zarządzać projektem i dokonać jego rozliczenia. Brak jakichkolwiek pracowników posiadających teoretyczną i praktyczną wiedzę na temat aplikowania o środki pomocowe UE, dyskwalifikuje podmiot JST oraz SJO WO w „walce” o fundusze unijne. Poza tym pracownicy kompetentni w zakresie pozyskiwania środków unijnych, łatwiej radzą sobie z pokonywaniem barier wynikających ze skomplikowanych procedur i przepisów, których znajomość i zrozumienie jest nieodzownym krokiem w drodze do pozyskania dotacji.

Zasadnym wydaje się również powiązanie sukcesów aplikacyjnych z posiadaniem przez JST oraz SJO WO doświadczeniem, wynikającym z wcześniejszych prób pozyskiwania środków unijnych. Zdaniem większości (68,2%) przedstawicieli IZ RPO WO 2007-2013, IW ZPORR 2004-2006 i IP ZPORR 2004-2006 podmioty JST oraz SJO WO wykorzystują posiadane doświadczenie w dużym zakresie. W przekonaniu 22,7% respondentów doświadczenie/zdobytą wiedzę wykorzystuje się w małym zakresie. Jedynie 2 badane osoby stwierdziły, że wspomnianych doświadczeń nie wykorzystuje się wcale („nie pracowałam przy poprzednim okresie programowania 2004-2006”, „inne procedury”).

Badani poproszeni o wskazanie doświadczeń z poprzedniego okresu programowania wykorzystywanych w bieżących projektach, najczęściej wymieniali doświadczenia związane ze znajomością procedur - to znaczy „znajomość procedur, osób, które wdrażają”, „doświadczenie proceduralne”, „przyzwyczajenie do długotrwałych procedur”, „w dużym stopniu wykorzystuje się doświadczenia, gdy idzie o proces naboru wniosków”. Równie ważne jest doświadczenie związane z aspektem finansowym, takie jak: „określanie wartości docelowych wskaźników na poziomie programu”, „szacowanie wskaźników na poziomie projektu”, „sposoby poszukiwania możliwości dofinansowania”, „doświadczenie w zakresie systemu zarządzania środkami”, „umiejętność właściwego planowania inwestycji i użycia jej w dokumentach aplikacyjnych i rozliczających”. Uzyskana w poprzednim okresie programowania wiedza ułatwia również aplikowanie i wdrażanie (realizację) nowych projektów. Można więc stwierdzić, że zdecydowanie łatwiej jest pozyskiwać środki tym jednostkom, które aplikowały we wcześniejszych Programach.

2.1.3 Potencjał kadrowy i organizacyjny JST i SJO WO w kontekście ubiegania się o środki UE

Wyniki przeprowadzonych badań wskazują, że nie ma jednostki aplikującej o środki unijne, bądź planującej ubiegać się o dofinansowanie, która by nie przygotowywała się w żaden sposób do tych zadań. Jednym z celów ewaluacji była diagnoza stanu przygotowania przez JST oraz SJO WO do aplikowania o środki unijne pod kątem organizacyjno-kadrowym, finansowym i komunikacyjnym. Przedstawiciele IZ RPO WO 2007-2013, IP ZPORR 2004-2006 i IW ZPORR 2004-2006 ocenili raczej pozytywnie potencjał kadrowy i organizacyjny aktualnych i potencjalnych beneficjentów RPO WO 2007-2013.

W ocenie zaplecza merytoryczno - organizacyjnego jedynie co piąta badana osoba (18,2%) uznała je za niewystarczające, aby jednostki mogły aplikować skutecznie o środki unijne. Natomiast co drugi (54,5%) respondent stwierdził, że JST oraz SJO WO dysponują wystarczającym zapleczem merytoryczno-organizacyjnym, aby aplikować o środki unijne. Obecna sytuacja wydaje się być nienajgorszym punktem startowym, choć oczywiście powinny zostać podjęte wysiłki w celu przygotowania wszystkich opolskich instytucji do skutecznego aplikowania o środki unijne.

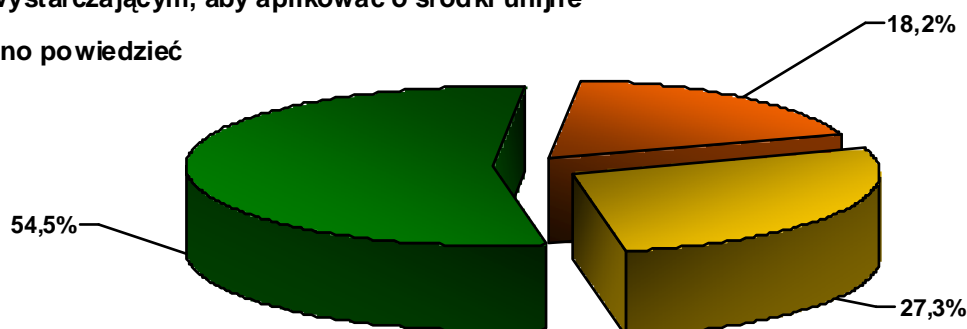

Wykres nr 8.

Ocena zaplecza merytoryczno - organizacyjnego JST i SJO WO w kontekście ubiegania się o środki strukturalne UE (N=22, w %)

Jakim zapleczem merytoryczno-organizacyjnym dla pozyskiwania środków unijnych dysponują JST oraz SJO WO?

- wystarczającym, aby mogły aplikować o środki unijne
- niewystarczającym, aby aplikować o środki unijne
- trudno powiedzieć

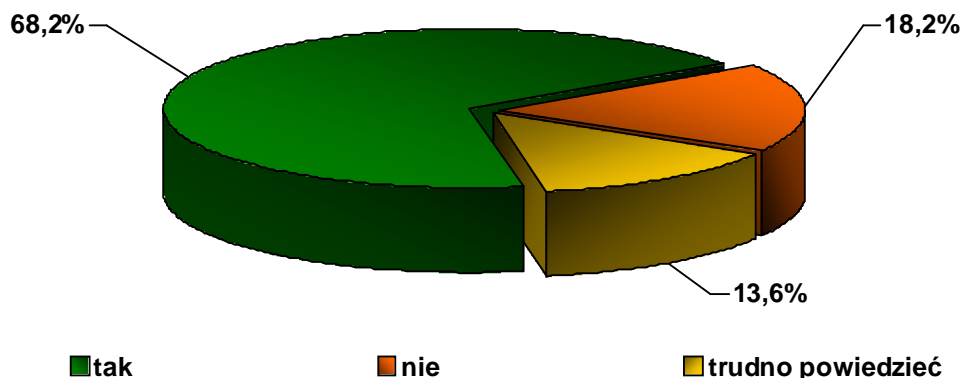
Źródło: Badanie PAPI - I

W opinii pracowników instytucji zaangażowanych we wdrażanie poszczególnych Programów Operacyjnych struktura organizacyjna JST oraz SJO WO jest w większości dostosowana do wyzwań związanych z ubieganiem się o dofinansowanie projektów ze środków pomocowych UE (68,2%).

Wykres nr 9.

Stopień adekwatności struktury organizacyjnej JST i SJO WO do zadań związanych z przygotowaniem i realizacją projektów współfinansowanych ze środków UE (N=22, w %)

Czy struktura organizacyjna JST oraz SJO WO uwzględnia wyzwania związane z wnioskowaniem o środki UE oraz z realizacją projektów?

Źródło: Badanie PAPI - I

W opinii ankietowanych pracowników IZ RPO WO 2007-2013, IP i IW ZPORR 2004-2006 struktura opolskich jednostek w przeważającej części, podobnie jak zaplecze merytoryczne, sprzyja podejmowaniu działań związanych z aplikowaniem o środki unijne.

Z relacji przedstawicieli JST i SJO WO uczestniczących w badaniach ilościowych wynika, że prawie co druga badana jednostka w ramach przygotowań do aplikowania o środki unijne utworzyła, bądź planuje utworzyć odrębny dział/komórkę organizacyjną (42,1%) lub rozpoczęła/rozpocznie współpracę z firmą doradczą (41,2%). Rzadziej podejmowane działania polegają na zmianie zakresu obowiązków osób zatrudnionych (3,7%), powołaniu nowych stanowisk/zespołów (3,7%), współpracy z innymi jednostkami (2,8%) i nawiązywaniu partnerstwa prywatno-publicznego (0,9%). Na poniższym wykresie przedstawiono formy przygotowań pod względem organizacyjno-kadrowym poszczególnych szczebli JST oraz SJO WO. SJO WO najrzadziej decydowały się na utworzenie odrębnej komórki organizacyjnej, ale w zamian dokonywały zmian zakresu obowiązków zatrudnionych już pracowników.

Wykres nr 10.

Rodzaje przygotowań JST i SJO WO do aplikowania o środki unijne, pod kątem organizacyjno-kadrowym (N=216, w %)

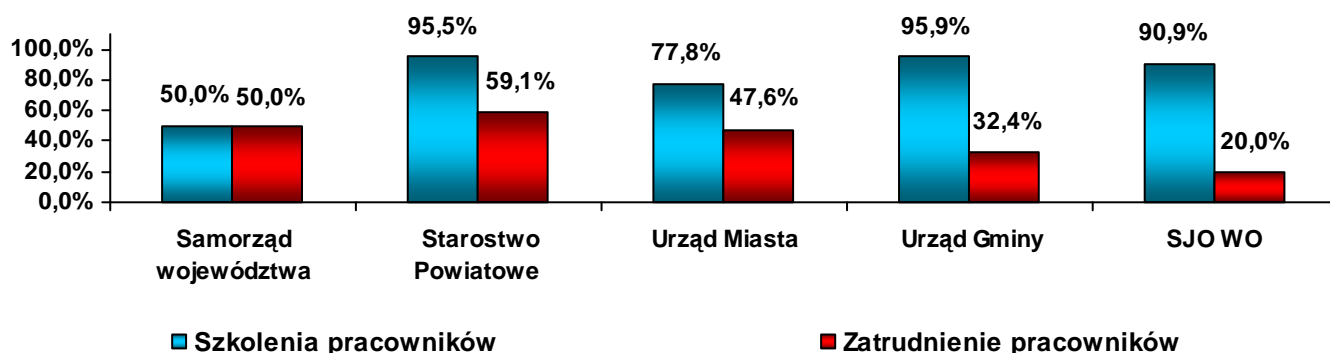

Źródło: Badanie PAPI - II

Powszechną praktyką stosowaną w większości jednostek aplikujących o środki unijne, są działania związane ze szkoleniem pracowników, których podejmowanie deklaruje 88,9% respondentów. 36,6% instytucji zatrudnia nowych pracowników w związku z podejmowaniem aktywności, polegającej na ubieganiu się o dofinansowanie z Unii Europejskiej. Kilku respondentów wskazało natomiast na zmianę zakresu obowiązków dla zatrudnionych już pracowników. Kolejny wykres obrazuje podejmowane działania w zakresie przygotowań pod względem kadrowym przez JST oraz SJO WO. Można spostrzec, że SJO WO zdecydowanie rzadziej decydują się na zatrudnianie nowych pracowników w związku z podejmowaniem prób aplikowania o środki unijne, niż każdy pozostały rodzaj JST. Analiza danych

pozwała również wysnuć wniosek o zależności pomiędzy JST a częstotliwością zatrudniania nowych pracowników taką, że im wyższy szczebel JST, tym częściej następuje zatrudnianie nowych pracowników wspomagających proces aplikowania.

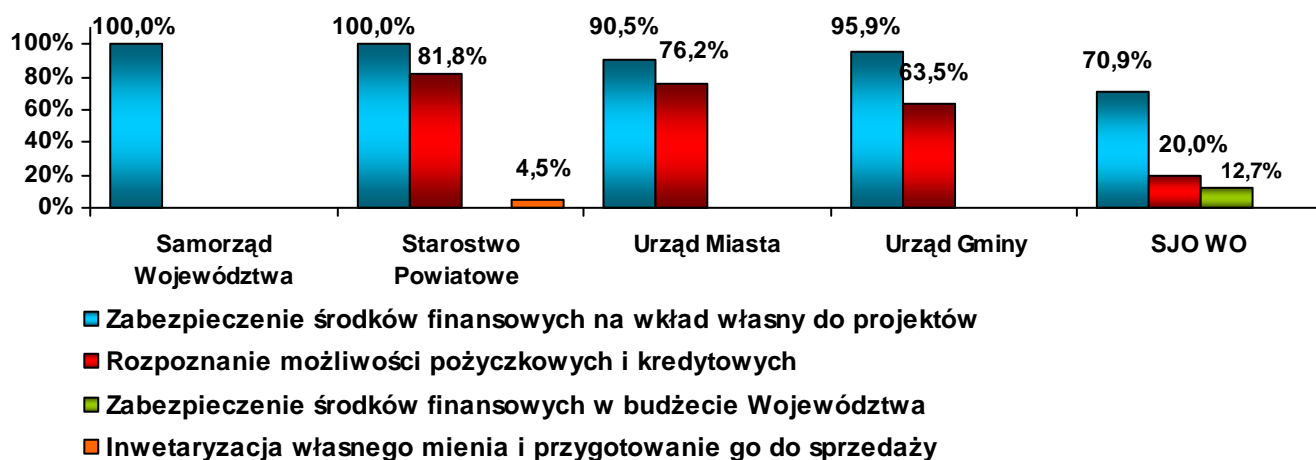
Wykres nr 11.
Metody przygotowania kadr JST i SJO WO do aplikowania o środki unijne (N=216, w %)

Źródło: Badanie PAP I-II

Wymogiem uzyskania dofinansowania z UE jest wkład własny do projektu, zapewne dlatego 88,4% badanych w ramach przygotowań zabezpiecza rezerwy finansowe na wkład własny do projektu, a 57,4% rozpoznaje możliwości kredytowe i pożyczkowe. Zdecydowanie rzadziej podejmowane są działania pod kątem finansowym, polegające na zabezpieczeniu środków finansowych w budżecie województwa (3,2%), inwentaryzacji własnego mienia w celu przygotowywania się do sprzedaży (0,5%) i emitowaniu obligacji (0,5%). Poniższy wykres obrazuje częstotliwość poszczególnych działań podejmowanych w zależności rodzaju JST oraz SJO WO.

Wykres nr 12.
Organizacja zaplecza finansowego JST i SJO WO dla działań związanych z ubieganiem się o środki strukturalne UE (N=216, w %)

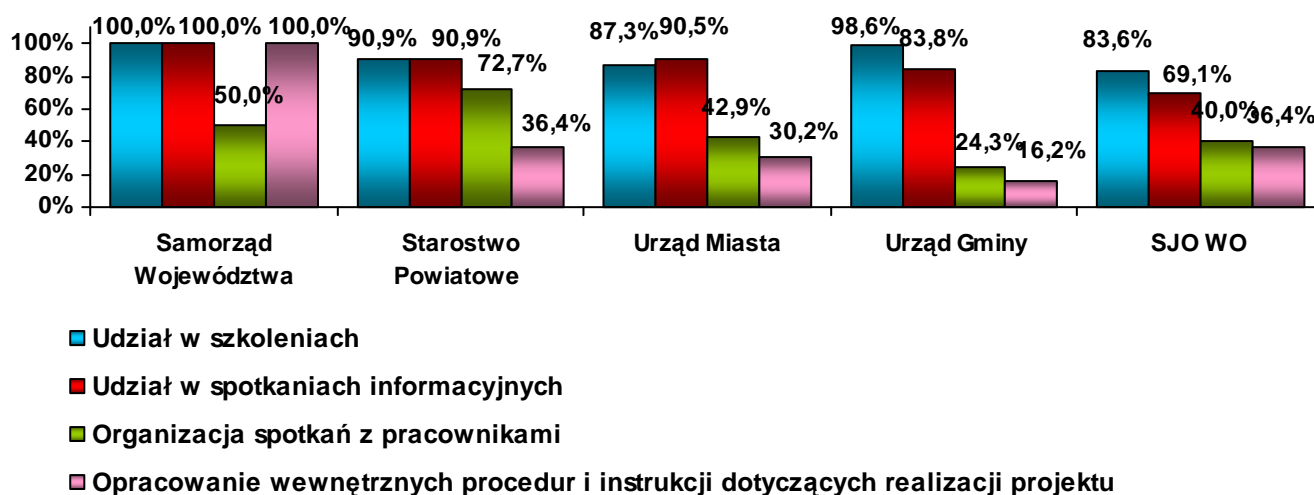

Źródło: Badanie PAPI-II

W celu poprawy komunikacji, badane jednostki, przede wszystkim uczestniczą w szkoleniach i spotkaniach informacyjnych. Dla poprawy komunikacji wewnątrz instytucji aplikującej o środki, większość podmiotów organizuje spotkania z pracownikami, oraz przygotowuje wewnętrzne procedury i instrukcje, dotyczące realizacji projektu. Z poniżej zamieszczonego wykresu można wyczytać, że zarówno uczestnictwo w szkoleniach, jak i w spotkaniach informacyjnych jest najrzadziej podejmowane przez SJO WO.

Wykres nr 13.
Przygotowania JST i SJO WO do absorpcji środków strukturalnych pod kątem komunikacyjnym (N=216, w%)

Źródło: Badanie PAPI-II

Warto przy okazji diagnozy poziomu przygotowań jednostek do aplikowania o środki unijne zauważyć, że w zdecydowanej większości założenia RPO WO 2007-2013 są znane opolskim JST i brane pod uwagę, przy tworzeniu/aktualizacji lokalnych dokumentów strategicznych dotyczących potrzeb rozwoju społeczno-gospodarczego samorządu terytorialnego w województwie opolskim.

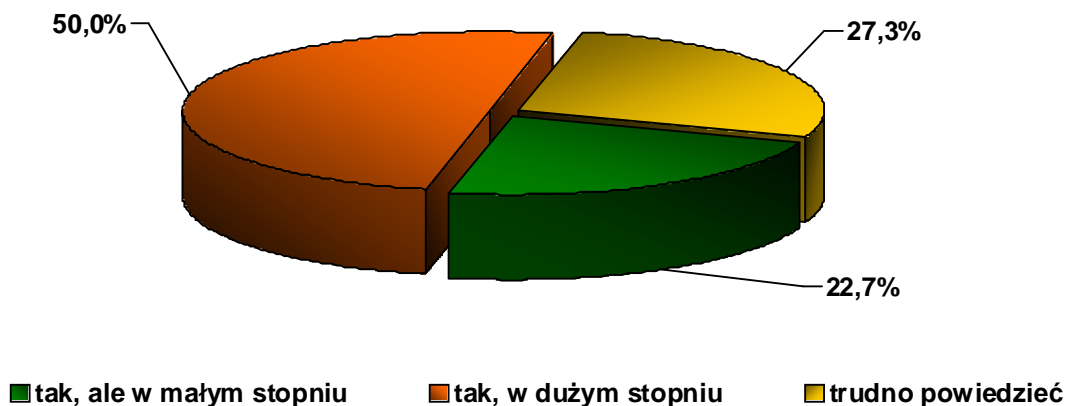
Zdaniem przedstawicieli IZ RPO WO 2007-2013, IW ZPORR 2004-2006 i IP ZPORR 2004-2006 znajomość i akceptacja założeń RPO WO 2007-2013, przejawia się między innymi we wplataniu ich w lokalne dokumenty strategiczne dotyczące potrzeb rozwoju społeczno-gospodarczego JST.

Połowa spośród wszystkich badanych była zdania, że założenia Programu są uwzględniane w dużym stopniu przy tworzeniu lokalnych dokumentów, a co czwarta osoba (22,7%) uważa, że uwzględnia się je, ale w małym stopniu.

Wykres nr 14.

Wpływ dokumentów programowych NRSO na tworzenie/aktualizację dokumentów strategicznych dotyczących potrzeb rozwoju społeczno-gospodarczego w JST i SJO WO (N=22, w %)

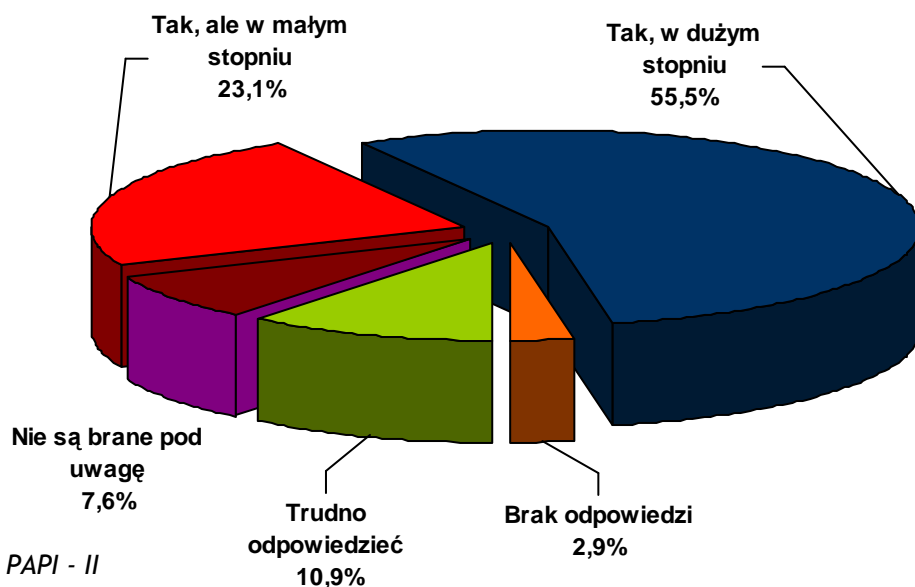

Źródło: Badanie PAPI - I

Podobnego zdania byli respondenci wywodzący się z JST i SJO WO.

Wykres nr 15.

Wpływ dostępności środków strukturalnych UE na tworzenie/aktualizację lokalnych dokumentów strategicznych dotyczących potrzeb rozwoju społeczno-gospodarczego w JST i SJO WO (N=224, w%)

Źródło: Badanie PAPI - II

Potencjał kadrowy i organizacyjny JST nie jest jednakże jedynym elementem determinującym aktywność podmiotów w zakresie ubiegania się o dofinansowanie projektów ze środków strukturalnych UE. Identyfikacja czynników determinujących poziom zdolności absorpcyjnej JST i SJO WO została dokonana w kolejnym podrozdziale niniejszego opracowania.

2.2 DETERMINANTY ZDOLNOŚCI ABSORPCYJNEJ JST I SJO WO ŚRODKÓW DOSTĘPNYCH Z FUNDUSZY STRUKTURALNYCH UE W WOJ. OPOLSKIM

W trakcie ewaluacji zdiagnozowano szereg czynników wpływających na poziom zdolności absorpcyjnej JST i SJO WO. W grupie tej dało się wyszczególnić zarówno stymulanty aktywności absorpcyjnej poszczególnych grup podmiotów, jak również bariery ograniczające aktywność JST i SJO WO w tym zakresie. Wśród zaprezentowanych zagadnień zostały również przedstawione wyniki badań ankietowych UMWO dotyczące analizy potrzeb JST i SJO WO związanych z poprawą ich zdolności absorpcji środków strukturalnych UE.

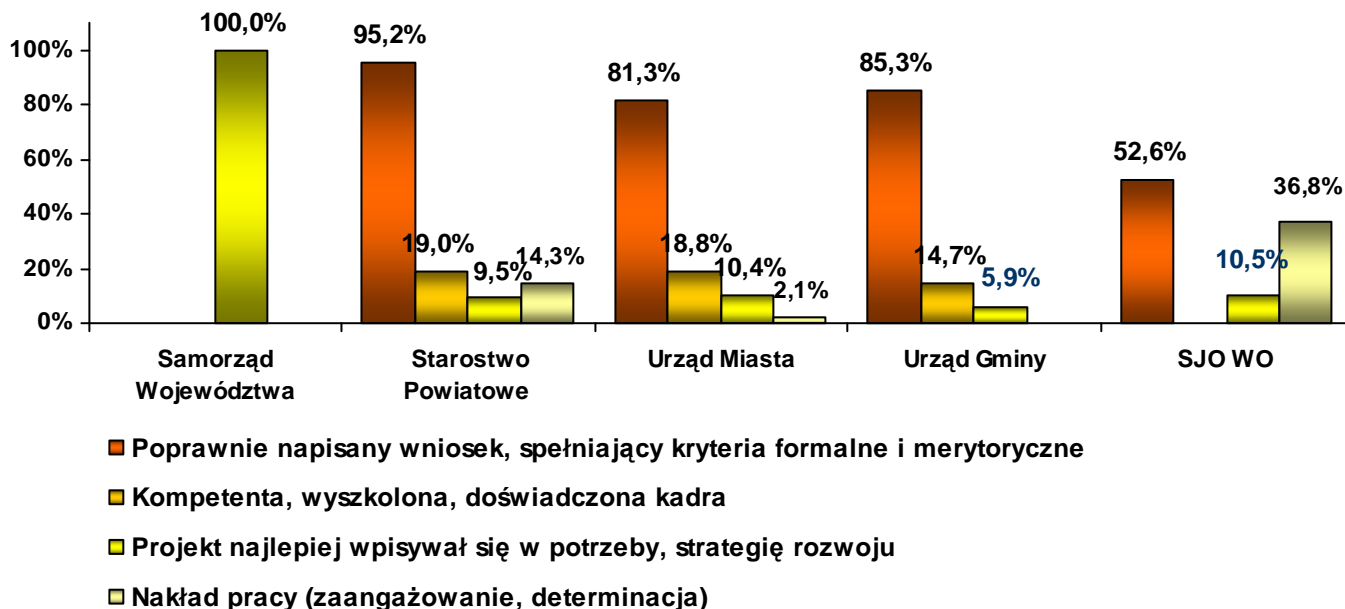
2.2.1 Identyfikacja czynników wpływających na poziom pozyskiwanych środków z UE w JST i SJO WO

Wyniki badań empirycznych podkreślają bezsporny fakt, że niemożliwe jest osiągnięcie sukcesu aplikacyjnego bez poprawnie napisanego wniosku spełniającego kryteria formalne i merytoryczne. Umiejętność napisania takiego wniosku zadecydowała o sukcesie aplikacyjnym w przypadku 77,6% jednostek. Do efektywnego pozyskiwania środków unijnych niezbędna była również kompetentna, wyszkolona kadra (13,4% wskazań) oraz duży nakład pracy pracowników (8,2%), którzy powinni wykazywać się zaangażowaniem i determinacją. O osiągnięciu sukcesu aplikacyjnego decydowały również takie czynniki, jak: najlepsze wpisywanie się projektu w potrzeby regionu (9,7%) oraz duża szansa na uzyskanie dofinansowania (3,7%).

Poniższy wykres przedstawia wagę wspomnianych czynników, które zadecydowały o osiągnięciu sukcesu aplikacyjnego w przypadku poszczególnych JST oraz SJO WO. Dane zaprezentowane na wykresie zwracają również uwagę, że przedstawiciele SJO WO sukces aplikacyjny zdecydowanie częściej od innych podmiotów, wiążą ze wzmożonym nakładem pracy swoich pracowników, którzy wykazali się zaangażowaniem i determinacją w pozyskiwaniu środków.

Wykres nr 16.
Czynniki, które zadecydowały o sukcesie aplikacyjnym (N=134, w %)

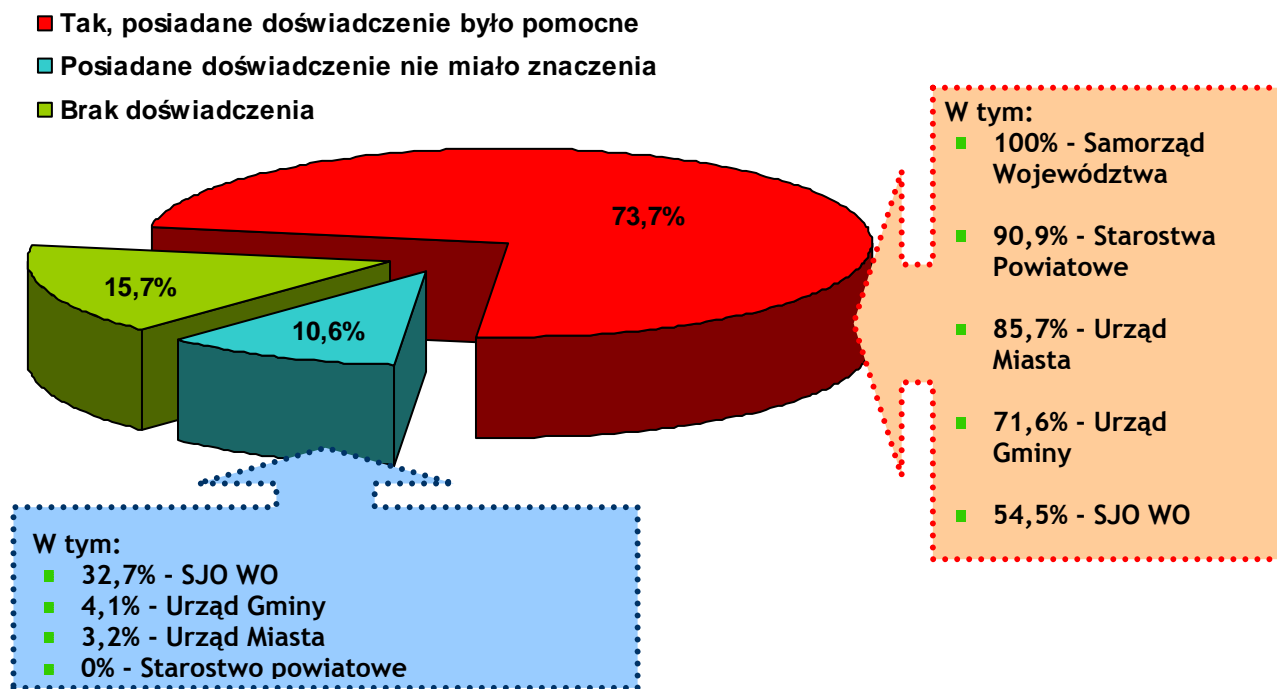

Źródło: Badanie PAPI - II

Dla zdecydowanej większości respondentów (73,6%) duży wpływ na sukces aplikacyjny ma posiadanie doświadczenia w aplikowaniu i realizacji projektów w poprzednim okresie programowania. Jedynie 10,6% badanych uważa, że posiadane doświadczenie nie było potrzebne, ze względu na zmianę przepisów. Warto w tym miejscu przypomnieć, że równie dużą wagę do doświadczenia, jako elementu ułatwiającego przyszłe aplikacje, przywiązywali również badani przedstawiciele IZ RPO WO 2007-2013, IW ZPORR 2004-2006 i IP ZPORR 2004-2006. Nie budzi żadnych zastrzeżeń pogląd, że wraz z każdą kolejną próbą uzyskania dofinansowania, szanse na osiągnięcie sukcesu aplikacyjnego, rosną. Przepuszczalnie najniższy odsetek zainteresowania Działaniami RPO WO 2007-2013 przez SJO WO, wynika z faktu, że nie miały one wcześniejszych doświadczeń, związanych z aplikowaniem w ZPORR 2004-2006.

Wykres nr 17.

Wpływ zdobytego doświadczenia na aktywność placówek w aplikowaniu o środki dostępne w ramach kolejnych edycji programowania/finansowania (N=216, w %)

Źródło: Badanie PAPI - II

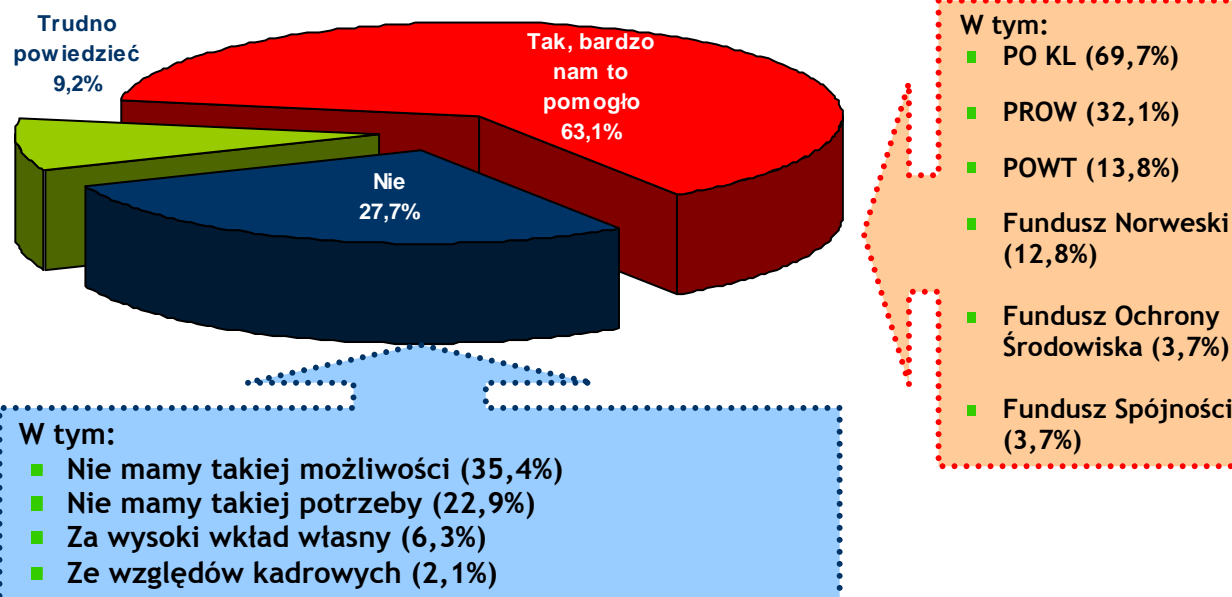
Pozytywnym zjawiskiem stymulującym zdolność absorpcyjną JST i SJO WO związanym z doświadczeniem aplikacyjnym jest to, że jednostki które aplikowały, bądź zamierzają aplikować w ramach RPO WO 2007-2013, często aplikowały bądź planują również pozyskiwać środki z innych funduszy niż Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego. 63% respondentów, ubiegających się o dofinansowanie w ramach RPO WO 2007-2013, planuje również aplikację w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (69,7%), a w dalszej kolejności: 28,4% z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich i 13,8% z Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej.

Ilustruje to kolejny wykres. O środki finansowe w ramach innych Programów niż RPO WO 2007-2013 będzie starać się: 88,2% Starostw Powiatowych; 63% Urzędów Miast, 70,2% Urzędów Gmin oraz 37,5% SJO WO. Korzystanie z więcej niż jednego Programu jest kolejnym kryterium świadczącym o aktywności w pozyskiwaniu funduszy unijnych w którym SJO WO wypadają najmniej korzystnie.

Wykres nr 18.

Komplementarność działań mających na celu uzyskanie dofinansowanie przedsięwzięć z różnych instrumentów finansowych (N=173, w %)

Czy wraz z planowanym ubieganiem się o dofinansowanie na przedsięwzięcia w ramach RPO WO 2007-2013, przewidujecie Państwo również działania komplementarne?

Źródło: Badanie PAPI - II

Mając świadomość istnienia czynników niewątpliwie stymulujących zwiększanie zdolności absorpcyjnej placówek JST i SJO WO należy również wskazać na pewne bariery na jakie napotykają przedstawiciele tychże placówek w podejmowanych działaniach związanych z ubieganiem się o środki strukturalne UE.

2.2.2 Identyfikacja barier w ubieganiu się przez JST i SJO WO o środki UE

Uczestników badania poproszono o wskazanie problemów, z jakimi zetknęli się w trakcie aplikowania o środki unijne oraz sposobów ich rozwiązania. Ogólnie można stwierdzić, iż reprezentanci JST oraz SJO WO nie widzą problemów w aplikowaniu o środki unijne. Jedynie nieliczni wskazywali na pewne trudności. Na etapie pozyskiwania informacji o możliwości finansowania przedsięwzięć ze środków unijnych najczęściej badani wskazywali na niejasność procedur aplikacyjnych („nieprecyzyjne instrukcje”, „sprzeczne informacje”), nieprecyzyjność dokumentacji konkursowej, sprzeczność i nieaktualność informacji („mało rzetelna informacja na stronach internetowych”). Niemniej kłopotliwe były „ciągłe zmiany harmonogramu”, zasad dokumentacji konkursowej („zmiany dokumentów w trakcie realizacji”) i terminów („za dużo zmian w trakcie aplikacji - zmiany zasad składania dokumentacji, zmiany terminów”).

Trudności pojawiły się także w momencie potrzeby uzyskania pewnych informacji od Urzędu Marszałkowskiego („brak konkretnych odpowiedzi na pytania w Urzędzie Marszałkowskim”).

Rozwiązaniem powyższych problemów proponowanym przez respondentów są konsultacje, szkolenia, wielokrotne ponawianie pytań skierowanych do Urzędu Marszałkowskiego na temat możliwości finansowania przedsięwzięć ze środków unijnych, poszukiwanie dodatkowych informacji (np. w Internecie, Urzędzie Marszałkowskim), a także kontakt z jednostkami, które posiadają już doświadczenie w procedurach aplikacyjnych.

Na etapie przystąpienia do przygotowywania wniosku aplikacyjnego, podobnie jak na poprzednim szczeblu, trudności sprawiają skomplikowane, niejasne przepisy i procedury („zbyt rozległe i szczegółowe przepisy, które umożliwiają ich różną interpretację”, „zbyt dużo dokumentów do rozpatrzenia”, „mało zrozumiała dokumentacja programowa”). Problemy sprawia również obsługa programu do generowania wniosków („nieprawidłowe funkcjonowanie generatora wniosku”, „trudności przy wypełnianiu wniosków on-line”, „nieprecyzyjny generator wniosków”). Także zbyt krótkie terminy realizacji oraz częste zmiany i przesunięcia w harmonogramie utrudniają przygotowywanie wniosków.

Wskazywanym sposobem na przewyżczenie wymienionych barier był przede wszystkim częstszy kontakt z Urzędem Marszałkowskim, zwiększenie ilości i częstotliwości zapytań, „pogłębienie współpracy z organami decyzyjnymi” oraz spotkania i rozmowy umożliwiające wypracowanie kompromisu. Badani proponują również zatrudnianie firmy z zewnątrz, która zajęłaby się przygotowaniem wniosku.

Bariera na etapie zbierania niezbędnej dokumentacji związane są przede wszystkim ze zbyt skomplikowanymi, obszernymi i szczegółowymi wymogami. Respondenci określają to mianem „nadmiernej biurokracji”. Badani widzą trudności w zbieraniu dużej ilości dokumentów w zbyt krótkim czasie, uważają także, że część tych dokumentów jest zbędna („nie do końca potrzebne dokumenty”) lub zbyt szczegółowa. Na tym etapie pojawiają się również problemy związane ze zmianami terminów i dokumentacji („zmienność przekazania dokumentacji technicznej”, „zmienność decyzji administracyjnych”, „zmiany terminów w trakcie”, „częste zmiany w harmonogramach”, „zmiana przepisów w trakcie składania wniosków”).

Respondenci wspominają także o **problemach z czasem**, to znaczy ze **zbyt krótkimi terminami na składanie wniosków** („zbyt mało czasu od naboru do ostatecznego terminu złożenia wniosku”, „krótki czas naboru wniosków powodował trudności z systematycznym pozyskiwaniem decyzji i innych dokumentów wydawanych przez instytucje zewnętrzne”).

Zdaniem ankietowanych rozwiązaniem tych problemów jest wzmożenie nakładu pracy („praca w weekendy”, „praca po godzinach”, „zmiana organizacji wewnętrznej pracy”, „zatrudnienie większej ilości kadry”) lub skorzystanie ze wsparcia zewnętrznej firmy doradczej bądź zlecenie pracy podwykonawcom. Innym proponowanym sposobem przewyciężenia wymienionych wyżej barier jest prowadzenie rozmów z Urzędem Marszałkowskim, czy spotkania z organem wydającym pozwolenia.

Trudności związane ze składaniem wniosków to głównie nadmierna biurokracja i drobiazgowość kontroli składanych dokumentów („zbyt duża papierologia”, „zbyt sformalizowanie”, „bardzo drobiazgową (przesadną) kontrola - weryfikacja”, „zbyt szczegółowe instrukcje wypełniania”). Problem stanowi także zbyt długi czas oczekiwania na wyniki („zbyt długo czeka się na weryfikację”). Po raz kolejny pojawia się także problem ze zmiennością przepisów w trakcie składania wniosku oraz po jego złożeniu. Wiąże się z tym konieczność uzupełnienia dokumentacji na którą zdaniem badanych jest zbyt mało czasu.

Rozwiązaniem powyższych problemów jest stosowanie aneksów do umów czy zmiana harmonogramu. Badane jednostki kontaktują się także z Urzędem Marszałkowskim (Departamentem Koordynacji Programów Operacyjnych).

W momencie **podpisywania umowy** największym problemem były terminy - długotrwały proces, przesuwanie i nakładanie się terminów („uzupełniające się terminy podpisywania”, „opóźnienia ze strony instytucji zarządzającej”, „długi okres sprawdzania wniosków”, „zbyt długi czas pomiędzy przyjściem wniosków, a podpisaniem umowy”).

Jedynym rozwiązaniem, jakie widzą badani, to cierpliwe czekanie oraz podporządkowywanie się istniejącym procedurom.

Na etapie realizacji projektu pojawiają się podobne problemy, to znaczy nadmierna biurokracja, skomplikowane przepisy, krótkie terminy („krótki czas na realizację od momentu uzyskania informacji o zakwalifikowaniu kolidujący z warunkami ustawy o zamówieniach publicznych”, „zbyt krótkie i niedobrze dobrane czasy naboru (realizacji) np. przy sprawach budowlanych”, „problem z ustaleniem harmonogramu”, „oczekiwanie na wypłaty zaliczek, poślizg w płatnościach na wystawione faktury”, „mała elastyczność w przypadku przyczyn niezależnych od beneficjentów”, „zbyt duża drobiazgowość”, „w trakcie (realizacji) zmiany do dokumentów rozliczeniowych, brak współpracy między departamentami”).

W tym przypadku rozwiązaniem jest również aneksowanie umów, wnoszenie o przedłużenie terminów, składanie dodatkowych wniosków. Respondenci mówią także o konieczności dostosowania się do postawionych wymogów lub zwielokrotnieniu nakładów pracy.

Na etapie finansowego rozliczenia projektów największe trudności sprawiały beneficjentom skomplikowane przepisy. Zdaniem respondentów procedury rozliczania są niejasne i nieprecyzyjne, co wpływa negatywnie na poprawną kwalifikację kosztów. Dokumentacja związana z rozliczaniem jest zbyt obszerna, drobiazgową i mało elastyczną. Badani wskazują również na długie procedury, utrudniające rozliczenia („długo czeka się na środki”, „zbyt długi okres sprawdzania wniosku o płatność przez Urząd Marszałkowski”, „spora ilość dokumentacji wymagana do rozliczenia projektu, krótkie terminy na rozliczenia”, „przedłużające się procedury kontroli i w efekcie bardzo długi czas oczekiwania na refundację prawie samych kosztów, co może zniechęcać o ubieganie się o dofinansowanie”). Rozwiązanie problemu respondenci widzą tylko w konieczności dostosowania się do istniejących procedur bądź w ich uproszczeniu.

2.2.3 Identyfikacja potrzeb JST i SJO WO związanych z ubieganiem się o środki z funduszy UE

W związku z istnieniem barier, które napotykają respondenci przy okazji aplikowania o środki unijne, dokonano rozpoznania potrzeb JST oraz SJO WO, których zaspokojenie przyczyniłoby się do poprawy ilości i jakości składanych wniosków.

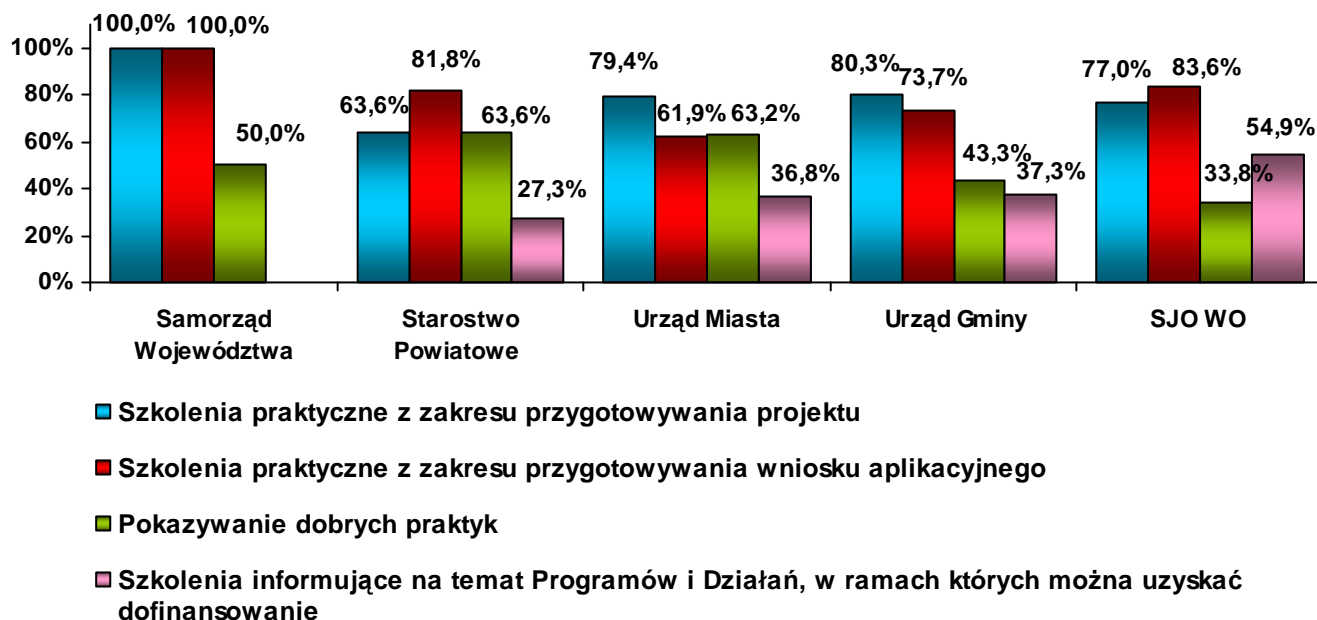
Badane podmioty sygnalizowały zainteresowanie między innymi szkoleniami, szczególnie praktycznymi z zakresu rozliczeń projektów (73,5%), przygotowywania wniosku aplikacyjnego (72,7%) oraz ukazującymi dobre praktyki (46,2%). Znaczna część badanych (42,0%) zainteresowana byłaby również szkoleniami informującymi o działaniach, w ramach których można uzyskać dofinansowanie. Pojedyncze jednostki wyraziły chęć pogłębienia wiedzy na temat pomocy publicznej (0,8%) i prawa zamówień publicznych (0,8%).

Poniższy wykres obrazuje potrzeby poszczególnych szczebli JST oraz SJO WO w zakresie tematyki szkoleń i spotkań na temat środków europejskich. Zwraca uwagę fakt, że SJO WO zdecydowanie częściej niż Starostwa Powiatowe, Urzędy Miast i Urzędy Gmin wykazują zainteresowanie uzyskaniem informacji na temat poszczególnych Programów i Działań RPO WO 2007-2013, w ramach których można uzyskać dofinansowanie. Być może rzadsze próby podejmowania prób aplikacji o środki unijne przez SJO WO, w porównaniu z JST, wynikają z posiadania mniejszej ilości informacji przez SJO WO o możliwościach pozyskiwania dofinansowań z UE.

Wykres nr 19.

Potrzeby szkoleniowe aktualnych i potencjalnych beneficjentów w zakresie przygotowania i realizacji projektów w ramach RPO WO 2007-2013 (N=224, w %)

Źródło: Badanie PAPI - II

Również w opinii większości przedstawicieli instytucji zaangażowanych we wdrażanie Programów Operacyjnych w woj. opolskim, którzy partycypowali w badaniu ilościowym (PAPI - I), najbardziej skutecznymi działaniami wychodzącymi naprzeciw potrzebom JST i SJO WO w zakresie ubiegania się o dofinansowanie projektów z UE są zajęcia szkoleniowe i warsztaty (Por. Wykres nr 1).

Pogłębieniem tej obserwacji były badania ankietowe zrealizowane przez Referat Informacji i Promocji Funduszy Strukturalnych UMWO w styczniu 2009 roku dotyczące *Potrzeb szkoleniowych beneficjentów i potencjalnych beneficjentów RPO WO 2007 - 2013* (BA UMWO)⁶.

W badaniach tym udział wzięło w sumie 122 respondentów: 83 wywodzących się z JST (41,0% ogółu JST w woj. opolskim) oraz 39 ankietowanych reprezentujących SJO WO (7,0% ogółu SJO WO).

Wśród przedstawicieli JST w badaniu udział wzięli przedstawiciele następujących podmiotów:

- samorząd województwa (1 podmiot),
- samorządy powiatowe i miasta na prawach powiatu (12 podmiotów),
- samorządy gmin (70 podmiotów).

⁶ **BA UMWO** – jest skrótem oznaczającym badania ankietowe zrealizowane przez Referat Informacji i Promocji Funduszy Strukturalnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego, zrealizowane w styczniu 2009 wśród aktualnych i potencjalnych beneficjentów RPO WO 2007-2013.

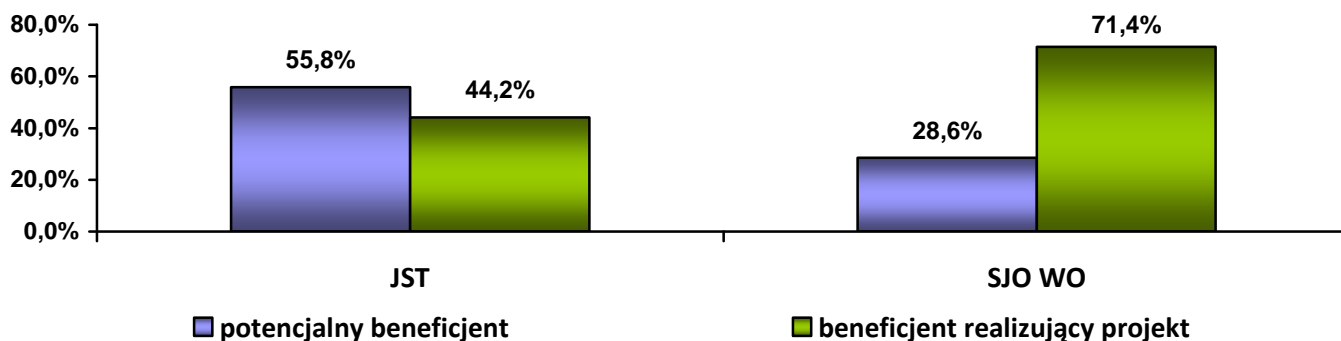

Natomiast wśród przedstawicieli SJO WO znalazły się osoby reprezentujące m.in.: Zakłady Opieki Zdrowotnej, Zakład Opieki Leczniczej, Wojewódzki Urząd Pracy, teatry, muzea, szkoły⁷.

Większość respondentów wywodząca się z JST (56,8%) określiła swój status, jako „potencjalny beneficjent”, natomiast wśród przedstawicieli SJO WO większość badanych (71,4%), identyfikowała siebie jako „beneficjenta realizującego projekt”. Można zatem zauważyć znaczące różnice poziomu aktywności w pozyskiwaniu środków pomocowych z UE pomiędzy poszczególnymi jednostkami samorządowymi.

Wykres nr 20.

Status respondentów uczestniczących w badaniu ze względu na doświadczenie w realizacji projektów finansowanych ze środków strukturalnych (N=122, w %)

Źródło: BA UMWO

Jeśli chodzi o zainteresowanie respondentów konkretnymi formami wsparcia w ramach RPO WO 2007 - 2013, to dla JST najważniejszy jest obszar „ochrony środowiska” (32,6%), „edukacji” (18,6%) oraz „rozwój sieci drogowej i transportu” (16,3%), nieco mniejszym zainteresowaniem cieszy się „rewitalizacja przestrzeni miejskiej” (11,6%).

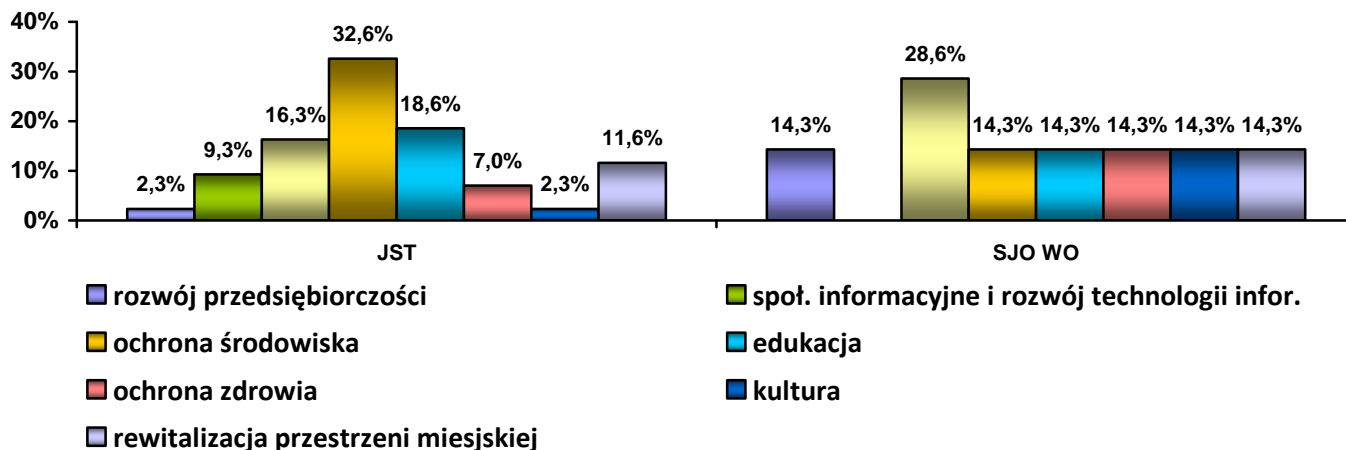
Wśród SJO WO największe zainteresowanie dotyczy „rozwój sieci drogowej i transportu” (28,6%), co w połączeniu z odpowiedziami wcześniej omawianej grupy respondentów wskazuje na istniejący obszar problemowy w województwie opolskim. Dla SJO WO równie ważne są pozostałe obszary wsparcia tj.: „ochrona środowiska”, „edukacja”, „ochrona zdrowia”, „kultura”, „rewitalizacja przestrzeni miejskiej” (dla poszczególnych kategorii po 14,3% wskazań).

⁷ Wykaz jednostek organizacyjnych województwa opolskiego omawianych w niniejszym opracowaniu: <http://umwo.opole.pl/serwis/index.php?id=4878>

Wykres nr 21.

Zainteresowanie respondentów konkretnymi formami wsparcia w ramach RPO WO 2007 - 2013 (N=122, w %)

Źródło: BA UMWO

Taki stan rzeczy można uzasadnić m.in. tym, iż wśród SJO WO występują instytucje i podmioty działające we wszystkich obszarach, np. Szpital Wojewódzki w Opolu, Opolskie Centrum Rehabilitacji w Korfantowie, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Opolu, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu, Filharmonia im. J. Elsnera w Opolu, Teatr im. J. Kochanowskiego czy Zespół Szkół w Brzegu. Profil działalności przytoczonych jednostek jest logicznym uzasadnieniem udzielanych w badaniu odpowiedzi.

Jednak dla SJO WO całkowicie nieinteresującym obszarem wsparcia jest kategoria „społeczeństwo informacyjne i rozwój technologii informacyjnych” (dla JST 9,3%). Uzasadnieniem takiego stanu rzeczy może być profil działalności respondentów biorących udział w badaniu ankietowym, którzy nie identyfikują swojej działalności statutowej z kategorią „społeczeństwo informacyjne i rozwój technologii informacyjnych”. Można postawić tezę, iż jest to podejście całkowicie niefortunne, ponieważ przez społeczeństwo informacyjne określa się społeczeństwo nowoczesne, wysoko rozwinięte, w którym istnieje rozbudowana infrastruktura teleinformatyczna, która umożliwia społeczeństwu pełen dostęp do usług i informacji⁸. Takie rozumienie tego pojęcia pozwala na stworzenie w każdym badanym podmiocie JST i SJO WO takiej infrastruktury, która umożliwiłaby wszystkim mieszkańcom województwa opolskiego korzystanie z usług: medycznych, edukacyjnych, oświatowych czy kulturalnych przy wykorzystaniu technologii informacyjnych (e-usługi).

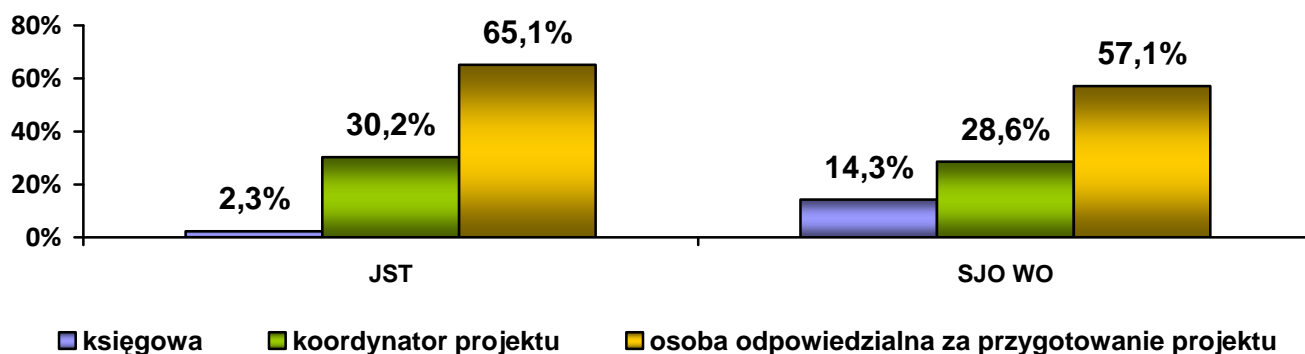
W dalszej perspektywie można mówić o rozwiązaniach zmniejszających występowanie kwestii społecznych w województwie opolskim, tj.: nierówności edukacyjne, problemy osób starszych, niepełnosprawnych.

⁸ Zob. Raport Bangeman'a, *Europe and the global information society*, <http://www.ukie.gov.pl>

Według respondentów uczestnictwo w szkoleniach organizowanych dla JST oraz SJO powinno najbardziej zainteresować „osoby odpowiedzialne za przygotowanie projektu” (JST - 65,1%, SJO WO 57,1%) oraz „koordynatorów projektów” (JST 30,2% i 28,6% SJO WO). Według badanych „księgową” może również być adresatem szkoleń i spotkań organizowanych w ramach RPO WO 2007-2013 (SJO WO 14,3%), co jest całkowicie słuszne zważywszy na fakt, iż księgowość projektowa i rozliczanie kosztów projektów odbiega od księgowości związanej z działalnością gospodarczą.

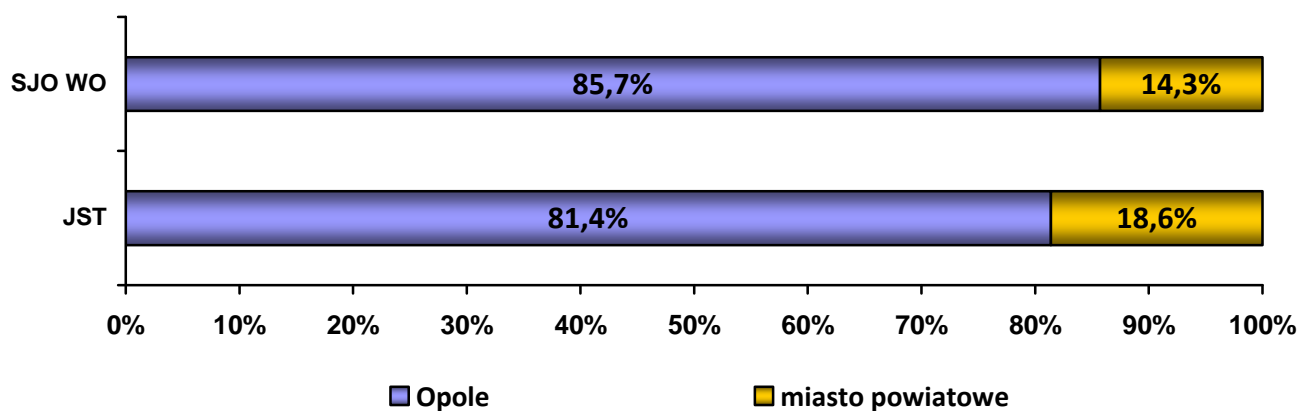
Wykres nr 22.
Adresaci szkoleń (N=122, w %)

Źródło: BA UMWO

Jeśli chodzi o oczekiwania respondentów dotyczące organizacji szkoleń i spotkań dla beneficjentów i potencjalnych beneficjentów RPO WO 2007 - 2013, to większość respondentów (ponad 85,0%) chciałaby, żeby były zlokalizowane na terenie miasta Opola.

Wykres nr 23.
Oczekiwana lokalizacja szkoleń (N=122, w %)

Źródło: BA UMWO

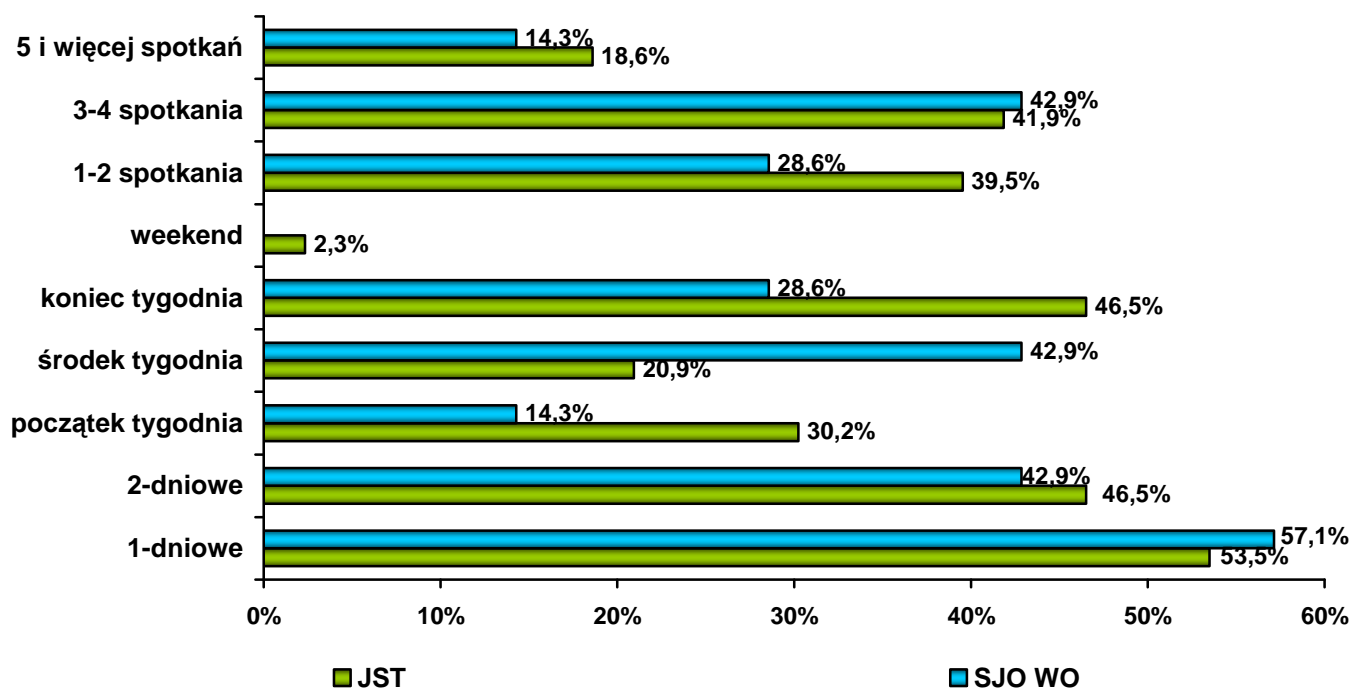
Najlepszym czasem na szkolenia według respondentów w tygodniowej organizacji pracy jest „środek tygodnia” (SJO WO 42,9%) lub ”koniec tygodnia” (JST 46,5%).

Ze względu na ograniczenia czasowe (czas pracy) respondenci preferują (około 60,0%) „szkolenia jednodniowe”, chociaż zainteresowaniem cieszyłyby się również szkolenia „dwudniowe” (około 45,0%). Wybór czasu trwania szkolenia, jak pokazuje praktyka, w dużej mierze uwarunkowany jest tematyką szkolenia/spotkania, tj.:

- możliwością przedstawienia pewnych zagadnień w formie skróconej przy rozbudowanym zestawie materiałów pomocniczych - szkoleniowych,
- lub rozbudowaniu treści szkolenia, z większą ilością działań/zadań dla uczestników realizowanych w trakcie szkolenia, przy mniejszej ilości materiałów pomocniczych - szkoleniowych.

Wykres nr 24.

Pożądaný czas trwania szkolenia (N=122, w %)

Źródło: BA UMWO

Z kwestią organizacji szkolenia łączy się również chęć uczestnictwa w kilku szkoleniach, co dla większości respondentów (około 42,0%) możliwe jest w przypadku „trzech - czterech” szkoleń/spotkań. Nie jest wyjaśnione czy miałyby być to szkolenia różnotematyczne, czy też cykl szkoleń powiązanych tematycznie.

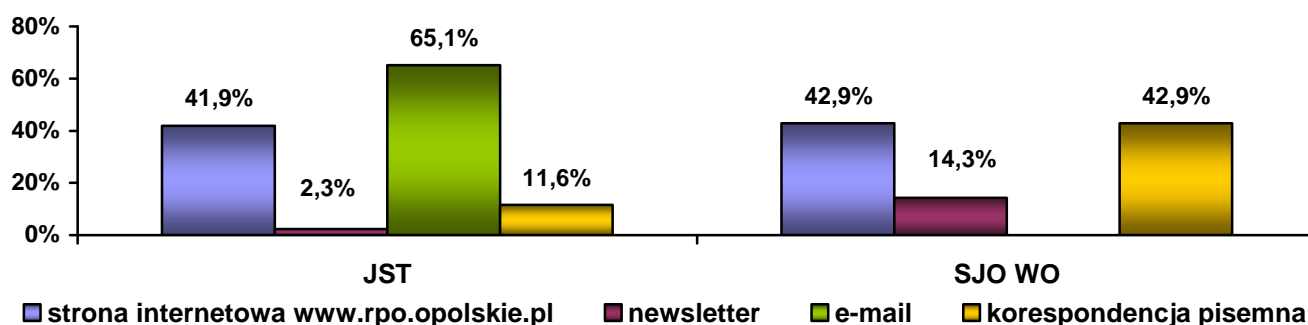

Ponadto najbardziej preferowaną formą pozyskiwania informacji na temat „najbliższych szkoleń” są dla respondentów:

- e-mail z zaproszeniem na konkretne szkolenia (65,1% JST, 0% SJO WO),
- strona internetowa www.rpo.opolskie.pl (41,9% JST i 42,9% SJO WO),
- oficjalna korespondencja pisemna (11,6% JST, 42,9% SJO WO).

Wykres nr 25.

Preferowana forma otrzymywania informacji na temat szkoleń (N=122, w %)

Źródło: BA UMWO

Jednocześnie respondenci oczekują, iż na spotkaniach informacyjnych dotyczących szkoleń będą przekazywane w szczególności następujące informacje:

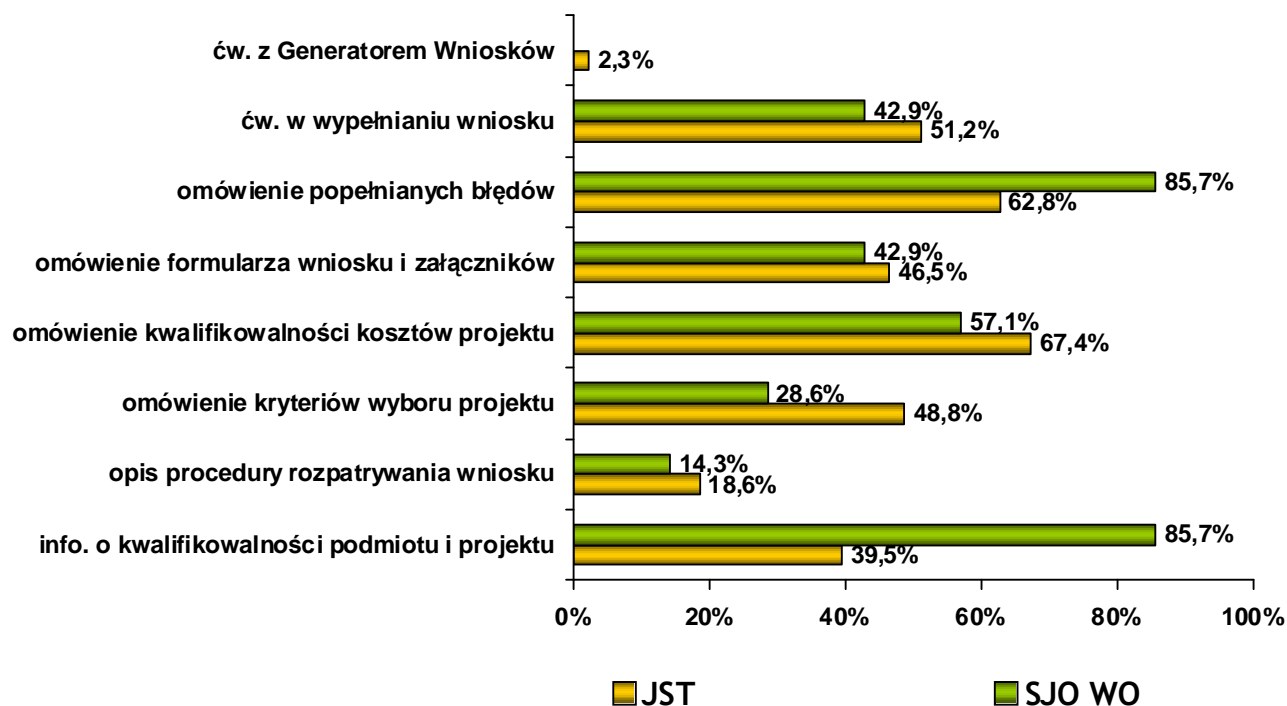
- informacje o kwalifikowalności podmiotu i projektu w ramach programu/działania (85,7% SJO WO, 39,5% JST),
- omówienie najczęściej popełnianych błędów w dokumentacji wnioskowej (85,7% SJO WO, 62,8% JST),
- omówienie kwalifikowalności kosztów w ramach projektu (67,4% JST, 57,1% SJO WO),
- ćwiczenia w wypełnianiu wniosków i jego załączników (51,2% JST, 42,9% SJO WO).

Jak widać z powyższego zestawienia oczekiwań, zakres potrzeb beneficjentów i potencjalnych beneficjentów dotyczących tematyki szkoleń/spotkań powinien kłaść nacisk przede wszystkim na stronę formalną składanych wniosków o środki pomocowe z UE, ponieważ z tego powodu tj. braków/błędów formalnych jest najwięcej odrzucanych wniosków.

Wykres nr 26

Oczekiwania respondentów wobec informacji przekazywanych na szkoleniach (N=122, w %)

Źródło: BA UMWO

Jeśli chodzi o informacje, które według respondentów są najmniej ważne do przedstawiania na spotkaniu informacyjnym to ankietowani najczęściej wskazywali na sprawy związane z „opisem procedur rozpatrywania wniosków o dofinansowanie oraz czas trwania” (23,0% JST, 43,0% SJO WO).

Według respondentów optymalna wielkość grup szkoleniowych nie powinna przekraczać 15 osób, co pozwoliłoby uczestnikom szkolenia na aktywne uczestnictwo w działaniach/zadaniach realizowanych w ich trakcie. Ponadto grupy do 15 osób zapewniłyby z jednej strony uczestnikom pewną anonimowość, a z drugiej możliwość zindywidualizowania interesujących problemów. Lepsza jest również współpraca pomiędzy uczestnikami a prowadzącym szkolenie/spotkanie.

Większość respondentów z JST jest również zainteresowana tym, aby proponowane szkolenia/spotkania miały charakter „stricte informacyjny” (ok. 77,0%) i/lub „miały na celu podnoszenie wiedzy i kwalifikacji w konkretnej dziedzinie” (ok. 60,0%).

Natomiast dla respondentów reprezentujących SJO WO atrakcyjniejsze byłyby „szkolenia specjalistyczne mające na celu podnoszenie wiedzy i kwalifikacji w konkretnej dziedzinie” (ok. 86,0%) oraz mające charakter „warsztatów mających na celu rozwijanie umiejętności” (ok. 57%).

Zainteresowanie szkoleniami specjalistycznymi zostało ocenione przez respondentów z nadaniem rangi od najbardziej interesującej tematyki do najmniej interesującej.

Badanych beneficjentów oraz potencjalnych beneficjentów najbardziej interesowałyby następujące tematy:

- studium wykonalności projektów RPO WO 2007-2013 (60,5% JST, 85,7% SJO WO),
- zastosowanie ustawy o finansach publicznych w kontekście realizacji projektów (67,4% JST, 71,4% SJO WO),
- analiza ekonomiczna i finansowa projektów inwestycyjnych RPO WO 2007-2013 (60,5% JST, 71,4% SJO WO),
- przygotowanie i zarządzanie projektem (51,2% JST, 57,1% SJO WO),
- ocena oddziaływania na środowisko (46,5% JST, 57,1% SJO WO),
- zarządzanie, księgowanie i rozliczanie projektów (46,5% JST, 57,1% SJO WO).

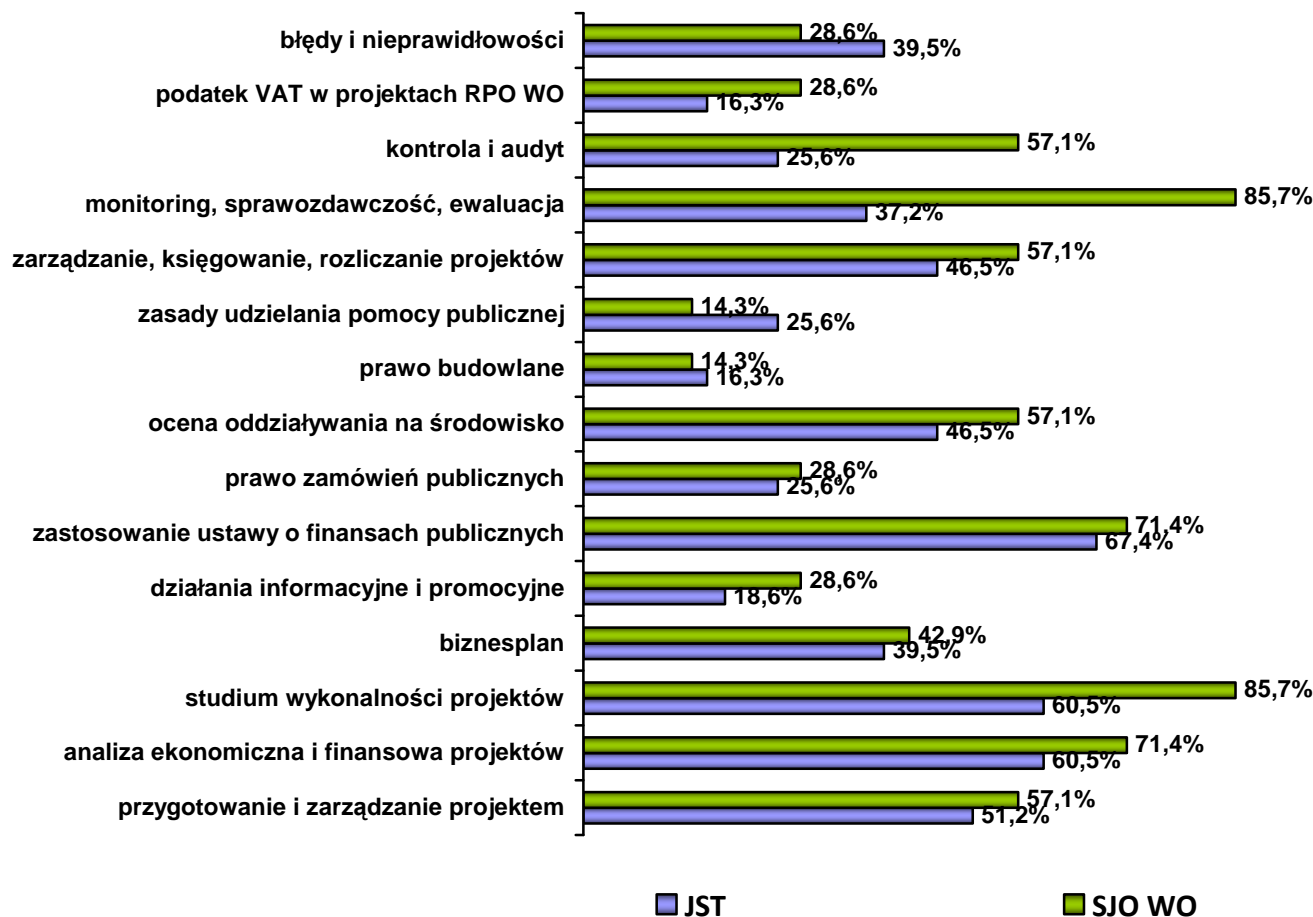
Przy czym dla SJO WO najważniejsze jest pozyskanie wiedzy z zakresu „monitoring, sprawozdawczość i ewaluacja” (85,7%) oraz „studium wykonalności projektu” (85,7%).

Wykres nr 27.

Najbardziej interesujące tematy szkoleń specjalistycznych (N=122, w %)

Źródło: BA UMWO

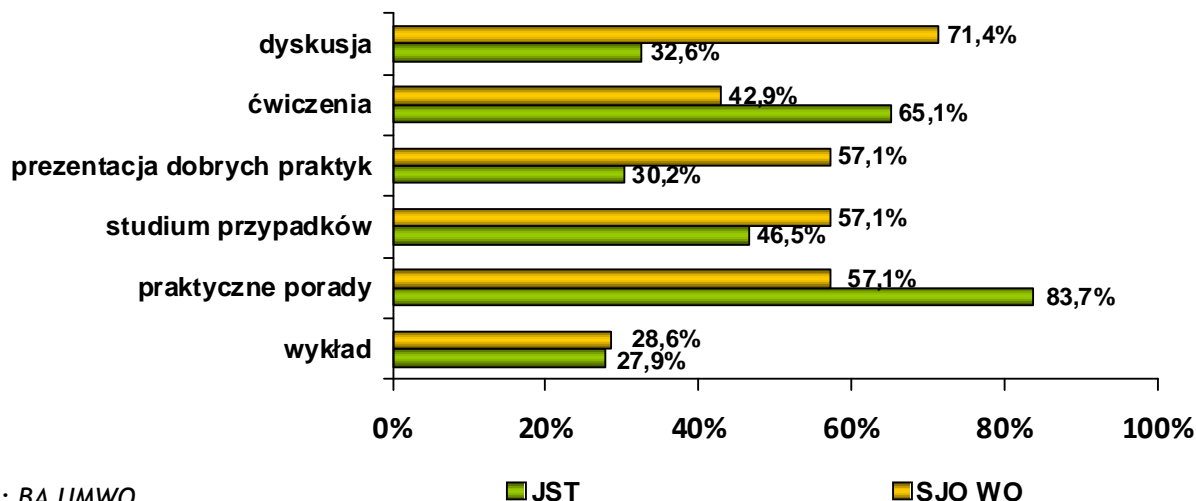
Wyżej wymienione zagadnienia według respondentów powinny być przekazywane najchętniej w formie „praktycznych porad” (83,7% JST), „ćwiczeń” (65,1% JST), „studium przypadków” (57,1% SJO WO), oraz „prezentacji dobrych praktyk” (57,1% SJO WO).

W odpowiedziach respondentów na pytanie dotyczące formy przekazywania wiedzy należy zwrócić uwagę na możliwości zaistnienia rozbieżności pomiędzy treściami a metodyką. Ponieważ istnieje możliwość, iż respondenci przy udzielaniu odpowiedzi na pytanie: „Jaką formą przekazywania informacji jest Pan/Pani najbardziej zainteresowany/a? kierowali się własnymi preferencjami stylów uczenia się.

Wykres nr 28. Preferowana forma szkoleń (N=122, w %)

Źródło: BA UMWO

W ankiecie skierowanej do beneficjentów i potencjalnych beneficjentów nie zostały poruszone pewne kwestie formalne związane z uczestnictwem w szkoleniach, którymi są:

- znajomość języków obcych,
- materiały szkoleniowe,
- certyfikaty uczestnictwa/uzyskanych umiejętności/wiedzy,
- jak również oczekiwania/wymagania dotyczące osób prowadzących szkolenia.

Jeśli chodzi o kwestię znajomości języków obcych, to nie jest wymagana od osób pracujących przy projektach finansowanych z UE, jednakże coraz częściej mamy do czynienia z potrzebą znajomości podstawowych określeń, w tym skrótów językowych stosowanych w nomenklaturze unijnej.

Druga kwestia pozornie banalna dotyczy zapewnienia materiałów szkoleniowych otrzymywanych przez uczestników, które w zależności od treści merytorycznych szkolenia powinny zawierać różnego rodzaju informacje, np.: informacje źródłowe (akty prawne), informacje źródłowe opracowane na potrzeby tematyki szkolenia, tylko wykazy (noty bibliograficzne z uwzględnieniem net - bibliografii), wykaz kontaktów z instytucjami, podmiotami zaangażowanymi/odpowiedzialnymi za dany rodzaj projektów realizowanych w ramach RPO WO 2007-2013, statystyki dot. Programu, itp.

Trzecią kwestią związaną z uczestnictwem w szkoleniach jest uzyskanie przez uczestników dokumentu potwierdzającego nabycie pewnego zakresu wiedzy lub kompetencji. Należy w związku z tym określić:

- rodzaj certyfikowanej wiedzy/kompetencji,
- organ wydający certyfikat,
- zasięg certyfikowania (tylko na poziomie RPO WO 2007-2013).

Praktyka pokazuje, iż wprowadzenie certyfikacji nabytych umiejętności podczas szkolenia podnosi poziom zainteresowania samym szkoleniem.

Ostatnią kwestią nie objętą badaniem ankietowym jest sprawa osoby szkoleniowca i jego kompetencji, co wiąże się z zaspokojeniem oczekiwań beneficjentów oraz potencjalnych beneficjentów wobec samego szkolenia. Dlatego też wydaje się być zasadne wyjaśnienie, czy w ramach szkoleń RPO WO 2007-2013 szkolenia mają być prowadzone przez tzw. *praktyków*, czy *teoretyków*. Odpowiedź na to pytanie pozwoli również dostosować formę szkolenia zgodną z oczekiwaniami beneficjentów, tzn. wykład, praktyczne porady, studium przypadków, prezentacja dobrych praktyk, ćwiczenia, dyskusja.

2.3 METODY ZWIĘKSZANIA ZDOLNOŚCI ABSOPRCYJNYCH JST i SJO WO W ZAKRESIE WYKORZYSTANIA ŚRODKÓW Z FUNDUSZY STRUKTURALNYCH UE DOSTĘPNYCH W WOJ. OPOLSKIM

W ramach działań, które mógłby podjąć Samorząd Województwa Opolskiego w celu polepszenia koordynacji i merytoryczno-organizacyjnego wsparcia w odniesieniu do JST oraz SJO WO, najczęściej wskazywanymi rozwiązaniami były: uproszczenia oraz zwiększenie przejrzystości procedur, zasad i przepisów („określanie jasnych, czytelnych systemów weryfikacji wniosków”, „jak najściślejsze uszczegółowienie warunków aplikacji, kwalifikowalności oraz szczegółowych formalnych wymogów aplikacji”, „precyzyjnie określone załączniki - dokumenty, dla danego rodzaju projektu”). Poszczególni beneficjenci jako uciążliwość wskazywali brak stabilności w przepisach, terminach, harmonogramach, dlatego apelowano o większą stałość w określaniu zasad realizacji i terminów RPO WO 2007-2013 („nie zmieniać warunków projektów - inwestycji w trakcie realizacji”; „po ogłoszeniu konkursu stabilność dokumentacji konkursowych”; „sztywne terminy harmonogramów”).

Postrzegane jako skomplikowane procedury regulujące sposób pozyskiwania funduszy unijnych sprawiły, że badane instytucje chętnie skorzystałyby lub korzystałyby nadal z takich form wsparcia, jak doradztwo i konsultacje [„opiekun projektu (doradca na szczeblu wojewódzkim) w celu szybszych korekt ewentualnych zmian (błędów)”; „stałe konsultacje (jest dostępny pracownik, który w każdej chwili odpowie na wszelkie kwestie)]. Chęć pogłębiania informacji na temat szczegółów dotyczących pozyskiwania środków unijnych, a następnie sprawnego zarządzania projektem, uwidoczniła się również w zainteresowaniu JST oraz SJO WO otrzymywaniem większej ilości informacji [(„bezpośrednia informacja do podmiotów, których dotyczy projekt”; „jak największa liczba spotkań informacyjnych”; „przekazywanie materiałów informacyjnych w wersji papierowej”; „informacje internetowe wysyłane na pocztę mailową”) oraz w zainteresowaniu szkoleniami i warsztatami („organizowanie spotkań, na których porusza się szczegółowo potrzebne tematy mogące pomóc w przygotowaniu wniosków”, „warsztaty (z aplikacji) - praktyczne (tworzenie i ocena projektu) -

studium przypadku”; „więcej szkoleń praktycznych przed samym naborem (aktualne)”. Potencjalni i przyszli beneficjenci oczekują również większej pomocy ze strony Urzędu Marszałkowskiego („indywidualne spotkania specjalistów z Urzędu Marszałkowskiego”, „lepsza komunikacja między Urzędem Gminy a Urzędem Marszałkowskim”; „wymierna pomoc ze strony Urzędu Marszałkowskiego”; „bardziej wymierna pomoc ze strony instytucji pośredniczących”).

Respondenci poproszeni o podanie rozwiązań, działań, które przyczyniłyby się do wzrostu ilości i poprawy jakości składanych wniosków, apelowali o uproszczenie procedur, zasad i przepisów, zwiększenie ilości i poprawienia jakości szkoleń i warsztatów, przekazywanie większej ilości informacji, stałość przepisów, terminów naboru wniosków, lepsze dostosowanie projektów do potrzeb JST oraz SJO WO itp. Propozycją, która nie pojawiła się w uprzednio wskazywanych rozwiązaniach, było zwiększenie puli środków dostępnych na projekty oraz stworzenie bardziej różnorodnej i bogatszej oferty konkursów. Na koniec warto uwypuklić, że proponowane rozwiązania często odnoszą się do ulepszenia działań, które już są podejmowane (Patrz tabela nr 2).

Tabela nr 2.

Propozycje działań, jakie powinien podjąć IZ RPO WO 2007-2013 w celu zwiększenia ilości oraz poprawy jakości dokumentacji aplikacyjnych składanych przez JST oraz SJO WO (N=238, w %)

DZIAŁANIA ZWIĘKSZAJĄCE ILOŚĆ I JAKOŚĆ APLIKACJI	LICZEBNOŚĆ	W %
<i>Uproszczenie procedur, przepisów i zasad</i>	64	26,9%
<i>Szkolenia (poprawienie ich jakości), warsztaty</i>	44	18,5%
<i>Przekazywanie większej ilości informacji</i>	21	8,8%
<i>Zwiększenie puli środków dostępnych na projekty oraz ilości konkursów</i>	17	7,1%
<i>Większa stałość w dokumentach, harmonogramach</i>	16	6,7%
<i>Lepsze dostosowanie projektów do potrzeb JST oraz SJO WO</i>	14	5,9%
<i>Spotkania</i>	12	5,0%
<i>Doradztwo, konsultacje, wsparcie</i>	12	5,0%
<i>Zmiany kadrowe (ilościowe i jakościowe)</i>	10	4,2%
<i>Alokacja środków i działań</i>	9	3,8%
<i>Współpraca z UMWO, IZ RPO WO 2007-2013</i>	8	3,4%
<i>Przyspieszenie weryfikacji</i>	6	2,5%
<i>Weryfikacja wniosku na poszczególnych etapach</i>	5	2,1%
<i>Przyspieszenie procedur składania i oceny wniosków</i>	5	2,1%
<i>Ulepszenie generatora wniosków</i>	4	1,7%
<i>Pomoc finansowa (fundusz poręczeń, wypłata zaliczek)</i>	4	1,7%
<i>Zwiększenie czasu na analizę i przygotowanie dokumentów</i>	4	1,7%
<i>Zmiana strony internetowej (obecna jest mało czytelna)</i>	3	1,3%
<i>Tworzenie grup podmiotów, których dotyczy projekt</i>	2	0,8%
<i>Wskazanie rzetelnych firm doradczych</i>	2	0,8%

Źródło: Badanie PAPI -II

W badaniu przeprowadzonym wśród pracowników instytucji zaangażowanych we wdrażanie ZPORR 2004-2006 i RPO WO 207-1013 skonfrontowano rodzaje działań podejmowanych w ramach RPO WO 2007-2013 oraz działań, które powinny być podjęte, zdaniem respondentów, w celu zwiększenia ilości oraz poprawienia jakości składanych wniosków o dofinansowanie.

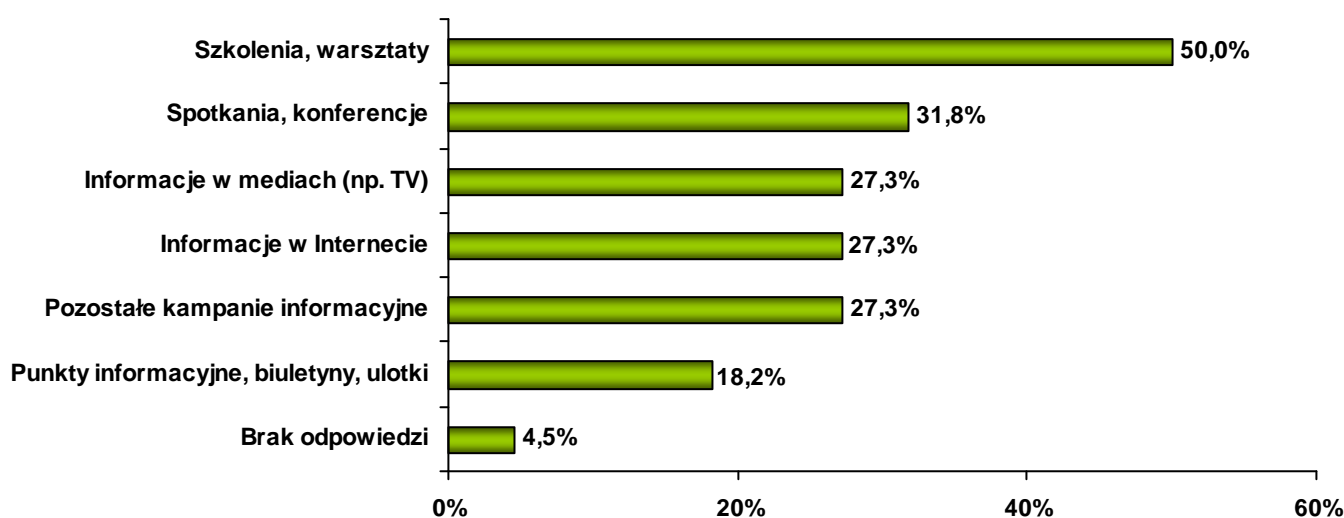
W opinii respondentów dotychczasowe działania ogniskowały się głównie wokół docierania do potencjalnych beneficjentów z informacją podczas szkoleń, warsztatów (50,0%); spotkań, konferencji (31,8%), a także w mniejszym stopniu za pomocą mediów (27,3%), Internetu (27,3%), broszur i punktów informacyjnych (18,2%).

Tymczasem pracownicy IZ RPO WO 2007-2013, IW ZPORR 2004-2006 i IP ZPORR 2004-2006, zwrócili uwagę, że w celu poprawienia ilości i jakości składanych wniosków o dofinansowanie projektów, powinno się dokonać zmian w zarządzaniu zasobami ludzkimi (31,8%), polegającymi na szkoleniu pracowników zaangażowanych w proces aplikacji, bądź zatrudnianiu nowych pracowników odpowiednio wykwalifikowanych i doświadczonych w opracowaniu wniosków aplikacyjnych.

Zdaniem respondentów owocne mogłyby się okazać również działania zmierzające do zmian organizacyjnych, polegających przede wszystkim na wyodrębnieniu w JST komórek zajmujących się pozyskiwaniem środków z UE.

Wykres nr 29.

Działania informacyjne, promocyjne i szkoleniowe, realizowane w ramach RPO WO 2007-2013 wspierające aktywność JST i SJO WO w zakresie pozyskiwania środków strukturalnych (N=22, w %)

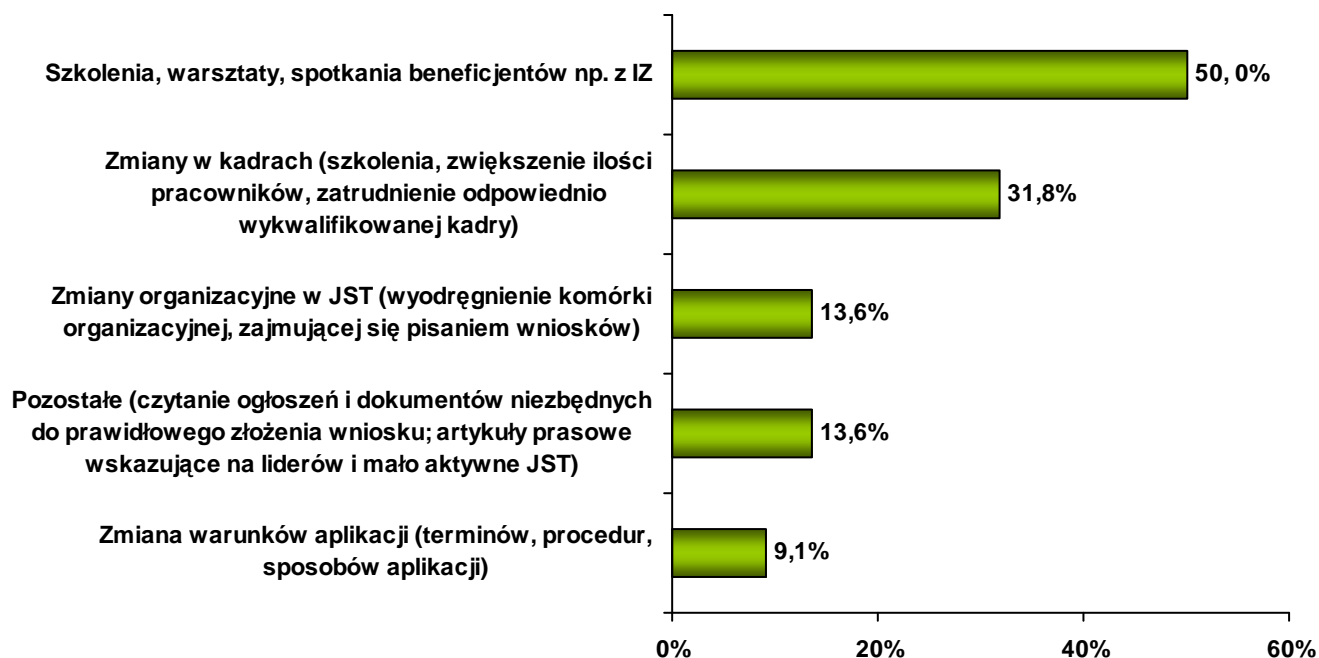

Źródło: Badanie PAPI - I

Wykres nr 30.

Działania, które zwiększyłyby ilość i poprawiłyby jakość aplikacji składanych przez JST i SJO WO (N=22, w %)

Źródło: Badanie PAPI - I

III. WNIOSKI I REKOMENDACJE

W niniejszym rozdziale zebrano wnioski wynikające z całego badania ewaluacyjnego. Zostały one zaprezentowane z wykorzystaniem macierzy SWOT, jak również części opisowej odnoszącej się do poszczególnych obszarów badawczych. Kluczowe spostrzeżenia zostały zaprezentowane w tabeli wniosków i rekomendacji. Poza tym, w kolejnej tabeli został wyszczególniony zbiór dobrych praktyk skierowanych do JST i SJO WO dotyczący podnoszenia ich zdolności absorpcji środków UE.

3.1 ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY:	SŁABE STRONY:
<ul style="list-style-type: none"> ■ Korzystanie z wcześniejszych doświadczeń EFS, głównie z doświadczeń ZPORR; dzięki temu lepszy przepływ informacji pomiędzy jednostkami; ■ Powszechna dostępność informacji na temat możliwości pozyskania środków z UE; ■ Podejmowanie współpracy w zakresie pozyskania funduszy strukturalnych przez różne JST; ■ Dobra komunikacja z pracownikami Instytucji Zarządzającej RPO WO 2007-2013 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Częste zmiany kadr w JST oraz SJO WO co powoduje konieczność ciągłej edukacji w zakresie funduszy unijnych; ■ Brak skoordynowania wszystkich działań (w zakresie zamówień publicznych, rozliczania kosztów, kwestii oddziaływania na środowisko danego projektu itp.) w JST. W przypadku prowadzenia kilku projektów inwestycyjnych może to w konsekwencji doprowadzić do niesfinansowania części inwestycji; ■ Beneficjenci składający dokumentację aplikacyjną nie do końca zapoznają się z obowiązującą dokumentacją; ■ Ograniczone zasoby środków finansowych w JST dedykowanych na pokrycie wymaganego wkładu własnego w projekcie;

SZANSE:	ZAGROŻENIA:
<ul style="list-style-type: none"> ■ Organizowanie szkoleń warsztatowych z zakresu możliwości pozyskania funduszy strukturalnych oraz wypełniania wniosku aplikacyjnego, załączników, kwalifikowalności kosztów, itp.; ■ Korzystanie z pomocy zewnętrznej - głównie firm doradczych - w zakresie pozyskiwania funduszy unijnych; ■ Wpływ środowisk lokalnych na zarządzających JST oraz SJO WO aby pozyskiwali środki unijne. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Skomplikowane procedury aplikacyjne wymagające specjalistycznej wiedzy, zaangażowania i determinacji od przygotowujących je zespołów; ■ Częste zmiany w dokumentacji mogą zniechęcać beneficjentów do składania wniosków aplikacyjnych; ■ Krótki okres czasu (od ogłoszenia konkursu do jego zamknięcia) na przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej; ■ Mało szczegółowe opisy oceny ekspertów oceniających dokumentacje aplikacyjne; ■ Awarie systemu informatycznego; ■ Niedopracowany generator wniosków.

3.2 PODSUMOWANIE WYNIKÓW EWALUACJI

Opis najważniejszych wniosków wynikających z badania ewaluacyjnego został przedstawiony w podziale na poszczególne obszary badawcze.

DIAGNOZA POTENCJAŁU JST I SJO WO W KONTEKŚCIE ZADAŃ ZWIĄZANYCH Z UBIEGANIEM SIĘ O ŚRODKI POMOCOWE UE

Ogólne nastawienie JST i SJO WO do pozyskania funduszy zewnętrznych - w tym unijnych - jest zdecydowanie pozytywne. Jednostki przejawiają chęć, rozumianą niekiedy nawet jako konieczność, pozyskiwania zewnętrznego źródła finansowania, co wynika przede wszystkim z niewystarczających zasobów własnych środków finansowych, jakimi dysponują na realizację powierzonych zadań.

Na aktywność SJO i JST WO w ubieganiu się o środki unijne wpłynął z jednej strony klimat wokół funduszy unijnych, postrzeganych jako szansa, możliwość realizacji potrzeb, coś osiągalnego, z drugiej zaś, determinowany przez nią potencjał, jakim dysponowały oba rodzaje instytucji. Przez potencjał rozumieć należy przede wszystkim kadrę zaangażowaną w przygotowanie wniosku (jej doświadczenie zawodowe, ale również zaangażowanie w pracę), stan finansowy instytucji oraz zdolności organizacyjne związane ze współpracą z innymi firmami. Osiągalność to dostrzegalna powszechnie w postaci inwestycji, możliwość wykorzystania środków na cele statutowe, przez szereg rozmaitych

instytucji. Ta różnorodność jednostek sięgających po środki unijne, działa również motywująco, poprzez uświadomienie potencjalnym beneficjentom, że ważniejsze od profesjonalnej wiedzy są chęci.

Badane podmioty nie bały się zlecać części prac potrzebnych do złożenia wniosku, w tym przede wszystkim związanych z wykonaniem studium wykonalności firmom zewnętrznym. Ponośli również niejednokrotnie ryzyko finansowe związane z wydatkami na przygotowanie płatnych analiz, które mogłyby wpłynąć na lepsze uplasowanie projektu na liście rankingowej. Nieuzyskanie dofinansowania w danym konkursie w praktyce nie oznaczało zaniechania realizacji inwestycji. Odsuwało ją jednak w czasie i motywowało do poszukiwania innych źródeł finansowania. Niejednokrotnie oznaczało lub będzie oznaczać składanie poprawionego wniosku w kolejnym konkursie z RPO WO 2007-2013.

Potrzeby obu rodzajów jednostek postrzegane są jako dużo większe niż możliwości pozyskania dofinansowania w województwie opolskim. Wszystkie podmioty starają się uczestniczyć we wszystkich możliwych konkursach. Aktywna postawa potencjalnych beneficjentów wyraża się w systematycznym, celowym szukaniu możliwości dofinansowań, ale również w specjalizowaniu się pracowników w pozyskiwaniu środków unijnych. Powszechnie panującą postawą jest świadomość szans jakie niosą ze sobą fundusze unijne. Świadomość ta wyraża się w długofalowym planowaniu rozwoju i realizacji zadań jednostki w powiązaniu ze środkami unijnymi. Potencjalni beneficjenci mają bowiem świadomość, że środki te dostępne będą nie tylko w tym czy w przyszłym roku, ale również przez szereg kolejnych lat, dlatego też należy myśleć o ich pozyskaniu w szerszym kontekście czasowym.

Dostrzegalna jest jednak wyraźna różnica pomiędzy JST a SJO WO, w zakresie oceny dostosowania celów konkursowych do potrzeb. Powszechną praktyką w JST jest aplikowanie w wielu różnorodnych konkursach, których cele odpowiadają ich bieżącym i żywotnym potrzebom.

Szczególne rozczarowanie widać natomiast w samorządowych jednostkach organizacyjnych [SJO WO], które w ocenie ankietowanych zdają się mieć dużo mniejsze możliwości pozyskania środków. Z jednej strony podmioty te mają do dyspozycji mniej konkursów, w których mogą uczestniczyć, z drugiej zaś jest dużo podmiotów, które o środki aplikują, co powoduje zmniejszenie szans na uzyskanie dofinansowania, lub zmniejszenie wysokości pozyskanego już dofinansowania.

JST - jednostki samorządu terytorialnego

Wszystkie badane jednostki z tej grupy przy pisaniu wniosków posiłkują się dokumentacją zawartą w Strategiach Rozwoju. Starają się ze środków RPO WO 2007-2013 sfinansować część przyjętych inwestycji uznanych dla gminy jako priorytetowe. Nie zawsze kryteria konkursowe lub wysokość możliwego do osiągnięcia dofinansowania pozwala na pełną i zgodną z założeniami realizację inwestycji. W rezultacie gminy dzielą inwestycje na etapy i próbują ją finansować w różnych konkursach, lub modyfikują, próbując zmieścić ją w kryteriach konkursowych. Powszechną postawą jest również po ogłoszeniu konkursu szukanie odwrotne, jak można w gminie skorzystać z oferowanych środków. Gminy jeszcze przed ogłoszeniem konkursów starają się zgromadzić część potrzebnej dokumentacji, co świadczy z jednej strony o świadomości i rozmiarach potrzeb w jednostkach, z drugiej zaś o rosnącym profesjonalizmie i świadomości skali efektu jaki możliwy jest do osiągnięcia dzięki sukcesom w aplikowaniu.

Gminy aplikują i nadal zamierzają ciągle składać wnioski na rozbudowę infrastruktury drogowej. W jej poprawie upatrują szans na rozwój lokalnej przedsiębiorczości. Świadczą o tym wszystkie wybrane do analizy przypadki.

Inwestycje związane z ochroną środowiska pozwalają na uruchomienie środków, które bezpośrednio wpływają w odczuciu rozmówców na jakość życia mieszkańców. Środki na rewitalizację, czy termomodernizację są dofinansowaniami, na które „na co dzień” gmin nie byłoby stać, których by nie realizowali, gdyby nie uruchomione środki. W nich upatrują szansę na poprawę wizerunku własnej gminy, co może wpłynąć pozytywnie na rozwój np. turystyki.

W ocenie wszystkich respondentów RPO WO 2007-2013 odpowiada na realne potrzeby gmin i dobrze się wpisuje w gminne i powiatowe strategie rozwoju.

SJO - samorządowe jednostki organizacyjne

Ocena RPO WO 2007-2013 przez samorządowe jednostki organizacyjne nie jest tak jednoznaczna, jak ma to miejsce w przypadku samorządów. Po pierwsze rozmówcy akcentują ograniczoną - małą w województwie pulę środków do uzyskania dedykowanych dla nich. Po drugie - SJO mają różne profile, różne typy działalności. Znajdują się wśród nich przede wszystkim podmioty służby zdrowia, czy ośrodki kultury. Ich różnorodność implikuje problemy w rozdysponowaniu środków, uszczegółowieniem do kogo konkurs jest adresowany. Tych podmiotów jest więcej, więc część nie startuje o dofinansowanie, uznaje, że nie ma szans.

SJO mają również mniejsze doświadczenie w pozyskiwaniu środków. Dla trzech z czterech jednostek omawiany konkurs był pierwszym doświadczeniem aplikacyjnym w ramach RPO WO 2007-2013.

Rozmówcy zaznaczali również, że niedoceniane czy też niezauważane są ich potrzeby związane z infrastrukturą. Mniej więc ważny jest dla nich zakup sprzętów, a ważniejsze remonty. Często jednak tego rodzaju inwestycje nawet przy wykorzystaniu dofinansowania przekraczają możliwości budżetowe SJO. Żeby więc korzystać ze środków RPO WO 2007-2013 uruchamiane są dotacje celowe.

Jednostki organizacyjne podkreślają również rolę samorządów w motywowaniu ich o sięganie po środki unijne, a także realną pomoc przy pisaniu wniosków. W zestawieniu z JST SJO zdają się być na początkowym etapie zdobywania doświadczeń aplikacyjnych. Ich doświadczenie wynika bardziej z korzystania z innych Programów niż RPO WO 2007-2013.

Zdaniem przedstawicieli IZ RPO WO 2007-2013, IW ZPORR 2004-2013 i IP ZPORR 2004-2006, zarówno JST, jak i SJO WO są dość dobrze przygotowane do aplikowania o środki unijne. Pozytywnie zostały ocenione takie elementy, jak stopień posiadanej wiedzy, zaplecze merytoryczne, struktura organizacyjna, a także świadomość opolskich podmiotów, odnośnie korzyści wynikających z pozyskiwania funduszy unijnych.

Taki wniosek potwierdzają również uczestnicy panelu eksperckiego podczas którego podkreślano niejednokrotnie dobre przygotowanie beneficjentów.

O dobrym, ogólnym poziomie przygotowania JST oraz SJO WO do aplikowania o środki świadczy również fakt, że nie ma jednostki, która aplikowała o środki unijne, bądź zamierza o nie aplikować, a która jednocześnie nie czyniłaby przygotowań pod względem organizacyjnym, strukturalnym, kadrowym, komunikacyjnym i finansowym.

Większość badanych jednostek również podkreśla ogromną rolę zdobytych doświadczeń z poprzedniego okresu programowania, które w tej chwili pomagają im w aplikowaniu o środki RPO WO 2007-2013.

W wyniku przeprowadzonych badań okazało się, że nie ma jednostki, która aplikowała o środki unijne, bądź planuje się ubiegać o dofinansowanie, a która zarazem nie czyniłaby przygotowań pod żadnym względem. Nieco mniej, niż co druga badana jednostka w ramach przygotowań do aplikowania o środki unijne utworzyła, bądź planuje utworzyć odrębny dział/komórkę organizacyjną lub rozpoczęła/rozpocznie współpracę z firmą doradcą.

Powszechną praktyką, stosowaną w większości jednostek aplikujących o środki unijne są działania związane ze szkoleniem pracowników.

Należy również wskazać, iż w zdecydowanej większości założenie RPO WO 2007-2013 są znane opolskim JST i brane pod uwagę przy tworzeniu/aktualizacji lokalnych dokumentów strategicznych dotyczących potrzeb rozwoju społeczno-gospodarczego samorządu terytorialnego w województwie opolskim.

DETERMINANTY ZDOLNOŚCI ABSORPCYJNEJ JST I SJO WO ŚRODKÓW UE DOSTĘPNYCH W WOJ. OPOLSKIM

W przypadku RPO WO 2007-2013 duży wpływ na pozyskanie środków miało zainteresowanie programem i zaangażowanie pracowników w poszerzanie własnej wiedzy na temat możliwości uzyskiwania dofinansowań. Bez względu na rezultat zmagających konkursowych pracownicy wszystkich typów jednostek uważali udział w konkursach za ważny i priorytetowy z punktu widzenia celów działania własnych instytucji. Wszyscy rozmówcy wykazali się również orientacją w zakresie minionego programu ZPORR 2004-2006. Zwracali oni uwagę na bardziej skomplikowane procedury uzyskania środków i kryteria wykluczające część jednostek z możliwości pozyskania niektórych środków.

Przedstawiciele wszystkich podmiotów deklarowali realizowanie projektów również z innych Programów unijnych (m.in. w ramach PO KL, PROW, Interreg). Jednostki także aktywnie poszukują dofinansowania w ramach różnych inicjatyw krajowych na szczeblu wojewódzkim i rządowym.

Kluczowym zasobem, który determinował podjęcie decyzji o aplikowaniu i realizacji projektu w ramach ZPORR 2004-2006, a także w ramach RPO WO 2007-2013 była sytuacja finansowa jednostki, która umożliwiała zapewnienie funduszy na sfinansowanie inwestycji oraz zapewnienie wkładu własnego. Wymagane środki do poprzedniego programu były w ocenie aplikujących dużo większe, w porównaniu do RPO WO 2007-2013. Bardziej skomplikowane były również procedury aplikacyjne. Respondenci znajdują jako spuściznę po ZPORR 2004-2006 nadmierną „papierologię” RPO WO 2007-2013, nieracjonalną liczbę wymaganych załączników, konieczność parafowania kolejnych stron.

Zmianą idącą w dobrą stronę w RPO WO 2007-2013 jest w ocenie rozmówców system „Oświadczeń woli”. Każdy z programów natomiast charakteryzuje się w opinii rozmówców brakiem zaufania wobec beneficjentów, który wyraża się w liczbie wymaganych do każdego konkursu dokumentów.

Warto tu jeszcze zwrócić uwagę, iż powszechne zarówno wśród JST jak i wśród SJO, było poczucie iż wykorzystanie środków w województwie opolskim jest na wysokim poziomie, urzędnicy są pomocni i kompetentni a całe województwo „gra do jednej bramki” tzn. stara się wydać jak najwięcej i jak najszybciej, aby uzyskać dodatkowe środki.

Zdaniem co drugiego badanego przedstawiciela IZ RPO WO 2007-2013, IW ZPORR 2004-2006 i IP ZPORR 2004-2006 istotne trudności JST oraz SJO WO sprawiają: mały potencjał kadrowy oraz brak wyszkolonej kadry.

Uczestnicy panelu eksperckiego wskazywali zaś zbyt częste zmiany kadrowe w strukturach JST oraz SJO WO co powoduje konieczność ciągłego szkolenia nowych pracowników i utratę części „cennych” doświadczeń.

Zasoby ludzkie i organizacja pracy

Pod względem dostępności zasobów ludzkich, jednostki samorządu terytorialnego zdecydowanie odróżniały się od samorządowych jednostek organizacyjnych. W tych pierwszych pozyskiwaniem i realizacją projektów zajmowali się pracownicy, którzy działania na rzecz zdobywania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych mieli wpisane w zakres podstawowych obowiązków. Zwykle nie było to ich jedyne zadanie - ze względu na ograniczoną kadrę urzędniczą samorządów, pracownicy wykonywali także inne obowiązki związane z bieżącą działalnością jednostki. Jednak mamy do czynienia ze specjalizacją pracy w tym zakresie. Osoba odpowiadająca za pozyskiwanie środków, zarządza pracami i przygotowaniem wniosku w całym urzędzie - koordynuje prace, rozdziela obowiązki między wydziałami, najczęściej osobiście pisze wniosek. Ich doświadczenie było i jest bezcenne i stale rosnące. Umożliwia bieżące śledzenie zarówno harmonogramu konkursów, jak również sprawne opracowanie wniosków aplikacyjnych oraz ograniczanie błędów formalnych, co nie jest bez znaczenia w tego typu działaniach. Tak więc pozyskiwanie środków „okrzepto” już w codzienności samorządów.

Pracownicy samorządowych jednostek organizacyjnych posiadają mniejsze doświadczenie w pozyskiwaniu środków w ramach RPO WO 2007-2013. Pozyskiwanie środków jest działalnością poboczną. Niejednokrotnie pracownicy JST wspomagali powstawanie wniosku. Zespoły projektowe były tworzone doraźnie. Brak w SJO odrębnych stanowisk, czy wydziałów zajmujących się pozyskiwaniem środków z funduszy unijnych sprawia, że SJO są gorzej przygotowane do aplikowania o środki zewnętrzne niż samorządy.

Przygotowanie merytoryczne kadr w obu typach jednostek jest w obecnym okresie programowania oceniane jako wystarczające do starania się o środki unijne. Szczególnie JST akcentują wypracowany wewnątrz organizacji schemat prac związany z aplikowaniem o środki. Ów schemat jest sprawdzony, a zespół posiada niezbędne do skutecznego aplikowania doświadczenie.

Większość jednostek współpracuje w przygotowaniu dokumentacji konkursowej z firmami zewnętrznymi. W ten pośredni sposób radzą sobie z brakiem etatowych pracowników, którzy mogliby się zajmować pozyskaniem funduszy unijnych oraz zlecają najtrudniejsze w ich mniemaniu prace (np. studium wykonalności inwestycji) na zewnątrz.

Aktywność władz samorządowych

Niezwykle ważnym dla skutecznego aplikowania o środki jest klimat wokół pozyskania środków tworzony przez kadrę zarządzającą. Zaangażowanie bezpośrednich władz jednostki w możliwości

uzyskania dofinansowania przekładało się na aktywność jednostki, co podkreślali przedstawiciele SJO WO oraz JST.

Samorzady pełnią rolę aktywizującą podległe sobie jednostki organizacyjne: motywują do wzięcia udziału w konkursach, zapewniają dotacje celowe konieczne do zabezpieczenia środków, szukają możliwości współpracy z innymi podmiotami np. fundacjami, czy mieszkańcami w celu wspólnego aplikowania w konkursach.

Pracownicy SJO zwracają uwagę na pomocną rolę samorządów i wspólny interes publiczny.

Jakość dokumentacji, proces jej przygotowania

Kapitałem JST umożliwiającym im skuteczne ubieganie się o fundusze unijne jest przemyślana koncepcja rozwoju gminy zawarta w lokalnych dokumentach strategicznych, takich jak np. lokalna strategia rozwoju gminy.

Oba typy jednostek starają się wyprzedzać konkursy i próbują przygotowywać wcześniej dokumenty, które potem posłużą do złożenia wniosku. Niejednokrotnie ponoszą koszty ich przygotowania zlecając je firmom zewnętrznym, co w ocenie rozmówców przekłada się na tempo ich powstania i jakość wykonania.

Pracownicy SJO wkładają w przygotowanie drobiazgowej dokumentacji więcej energii i budzi ona w nich większe emocje, związane z niezrozumieniem potrzeb przygotowania wielu dokumentów. Częściej niż w przypadku JST, które posiadają większe doświadczenie aplikacyjne, praca nad wnioskiem odbywa się kosztem innych zajęć.

Stopień poinformowania jednostek o możliwości uzyskania wsparcia w ramach RPO WO 2007-2013

Przedstawiciele obu typów jednostek objętych badaniem, niezależnie od skuteczności w pozyskaniu środków pozytywnie oceniają dostępność informacji na temat Programu, wymaganych dokumentów, czy procedur aplikacyjnych. Pozytywną rolę odgrywa strona internetowa, która jest podstawowym źródłem czerpania informacji o Programie.

Wiedza uzyskana na szkoleniach i spotkaniach informacyjnych oceniana była jako wystarczająca do skutecznego aplikowania. Wyżej jednak przedstawiciele cenią sobie wiedzę nabytą przez osobiste doświadczenie, niż na zorganizowanych szkoleniach, które w zgodnej ocenie rozmówców są zbyt

ogólne, wymagają wyjaśnień w kontaktach bezpośrednich i coraz mniej wnoszą w doświadczenia *weteranów aplikacyjnych*. Brak w województwie szkoleń o charakterze warsztatowym, które prezentowałyby praktyczne rozwiązania.

Procedury i kryteria konkursowe

Procedury ubiegania się o środki finansowe w ramach RPO WO 2007-2013 są postrzegane jako złożone, ale przejrzyste. Natomiast proces oceny merytorycznej- jego poszczególnych etapów i sposobu punktowania jest dla beneficjentów niejasny. Problematyczny staje się sposób finansowania projektów, polegający na uprzednim sfinansowaniu całego przedsięwzięcia przez beneficjenta, a następnie uzyskaniu refundacji. Konieczność posiadania całej kwoty przed realizacją projektu jest barierą dla małych jednostek, których budżety są niewielkie, a które borykają się z problemami finansowymi. Refundacja środków po realizacji projektów oznacza także długi okres oczekiwania na ich zwrot. Dzięki temu promowane w skutecznym aplikowaniu są jednostki duże. Bardziej bolesne są również porażki dla mniejszych jednostek.

Na skuteczne aplikowanie mogą mieć wpływ również formalne utrudnienia, w tym sposób wypełniania wniosku o dofinansowanie oraz konieczność dołączania różnorodnych załączników i dokumentów już na etapie składania projektów [np. pozwoleń na budowę i dokumentów na podstawie, których dokumenty zostały wystawione].

Najmniej jasne są same kryteria oceny merytorycznej wniosku. Beneficjenci szczególnie ubolewają nad brakiem wglądu w karty oceny merytorycznej, szczególnie w przypadkach, gdy ich wniosek został rekomendowany do dofinansowania, ale jest na dalekiej pozycji na liście rankingowej z nikłymi szansami uzyskania środków. Otrzymanie takich kart pozwoliłoby na lepsze przygotowanie kolejnych wniosków dzięki niepowielaniu błędów. W korespondencji z IZ RPO WO 2007-2013 bardzo trudno jest uzyskać informacje dlaczego dany ekspert przypisał takie właśnie oceny, a nie inne. Zagłębianie się w zawitą lekturę dokumentów konkursowych jest dla beneficjentów trudne. Beneficjenci nie do końca je rozumieją nawet jeżeli są one opisane w uzasadnieniach ocen.

METODY ZWIĘKSZANIA ZDOLNOŚCI ABSORPCYJNYCH JST i SJO WO W ZAKRESIE WYKORZYSTANIA ŚRODKÓW UE DOSTĘPNYCH W WOJ. OPOLSKIM

W celu zwiększenia poprawności i ilości składanych o dofinansowanie wniosków, badani proponowali zmiany organizacyjne (wyodrębnienie komórki JST zajmującej się pozyskiwaniem środków), kadrowe (zwiększenie ilości i kompetencji pracowników) i informacyjne, polegające na zmianie sposobu przekazywania informacji, z pośredniego (strony internetowe, broszury informacyjne, ulotki) na rzecz bardziej bezpośredniego (warsztaty, szkolenia, spotkania informacyjne).

W celu zwiększenia poziomu aplikacji, wskazane byłoby usuwanie barier, które stoją na drodze JST oraz SJO WO do osiągnięcia sukcesu aplikacyjnego (brak możliwości zabezpieczenia wkładu własnego, brak informacji itp.).

Istotnym jest również zwiększenie przejrzystości procesu oceny wniosków poprzez przekazywanie projektodawcy, którego wniosek nie uzyskał dofinansowania, szczegółowego pisemnego uzasadnienia oceny - stosowanie takiej zasady daje szansę poprawy opinii na temat obiektywności procesu oceny jak również ma istotny walor edukacyjny.

3.3 TABELA WNIOSKÓW I REKOMENDACJI

REKOMENDACJE KLUCZOWE⁹

LP	WNIOSKI	REKOMENDACJE	ADRESACI REKOMENDACJI	SPOSOBY WDROŻENIA	TERMINY REALIZACJI
PKT. 2.1.1: ŚWIADOMOŚĆ I POZIOM WIEDZY DOTYCZĄCEJ ŚRODKÓW STRUKTURALNYCH UE					
1.	Wśród aktualnych i potencjalnych beneficjentów obserwuje się duże zainteresowanie specjalistyczną wiedzą dotyczącą umiejętności skutecznego aplikowania i zarządzania projektami współfinansowanymi z UE.	Utworzenie w strukturach UMWO komórki zajmującej się organizacją stałego cyklicznego programu szkoleń i warsztatów dla potencjalnych i aktualnych beneficjentów.	IZ RPO WO 2007-2013	Wyodrębnienie sekcji lub komórki organizacyjnej w Referacie Informacji i Promocji, którego zadaniem będzie przygotowanie i realizacja działań szkoleniowych adekwatnych do zdiagnozowanych potrzeb aktualnych i potencjalnych beneficjentów. Działalność tej komórki mogłaby funkcjonować pod nazwą np. Akademia RPO WO 2007-2013 i oferować siatkę szkoleń i warsztatów, których harmonogram byłby układany z co najmniej miesięcznym wyprzedzeniem. Szkolenia byłyby dostępne dla zainteresowanych przedstawicieli potencjalnych i aktualnych beneficjentów.	2010
2.	Najbardziej pożądanym sposobem podaży wiedzy dotyczącej zasad przygotowania i realizacji projektów współfinansowanych ze środków strukturalnych UE są szkolenia. Pozytywnym działaniem podejmowanym przez UMWO było przeprowadzenie badań diagnozujących potrzeby szkoleniowe potencjalnych i aktualnych beneficjentów.	Należy wprowadzić system zarządzania organizowanymi szkoleniami, którego głównym elementem będą cykliczne (np. coroczne) działania (badanie i monitorowanie) w zakresie potrzeb szkoleniowych pod kątem oczekiwanej ich formuły, tematyki i czasu realizacji.	IZ RPO WO 2007-2013	Prowadzenie cyklicznych działań diagnozujących potrzeby aktualnych i potencjalnych beneficjentów, zwłaszcza potrzeby szkoleniowe w celu dostosowania do nich oferty informacyjnej i edukacyjnej.	1 raz w roku

⁹ **REKOMENDACJE KLUCZOWE** - dotyczące istotnych kwestii realizacji Programu, w sposób znaczący wpływających na jego skuteczną i efektywną realizację (dotyczące zarówno systemu wdrażania, jak i kształtu strategii).

PKT. 2.1.3: POTENCJAŁ KADROWY I ORGANIZACYJNY JST I SJO WO W KONTEKŚCIE UBIEGANIA SIĘ O ŚRODKI Z FUNDUSZY STRUKTURALNYCH UE					
3.	Znajomość i akceptacja założeń RPO WO 2007-2013, przejawia się między nimi we wplataniu ich przez JST i SJO WO w lokalne dokumenty strategiczne, dotyczące potrzeb rozwoju społeczno-gospodarczego regionu.	Wykorzystanie istniejących i powstających dokumentów strategicznych w poszczególnych jednostkach samorządowych województwa opolskiego do inspirowania strategicznych działań mających na celu kreowanie zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego regionu.	IZ RPO WO 2007-2013	Wykorzystanie przez IZ RPO WO 2007-2013 możliwości wynikających z treści dokumentów programowych JST i SJO WO do aktywnych interwencji społeczno - gospodarczych stymulujących strategiczne plany rozwoju województwa w wytyczonych obszarach. Ramy prawno-organizacyjne, w których funkcjonuje większość JST i SJO WO umożliwia sprawne wdrażanie określonych form wsparcia w poszczególnych obszarach. Jest to instrument, który może być wykorzystany do efektywnych interwencji w zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej regionu. Okresowo (raz w roku) można zaplanować wsparcie określonych działań, które optymalnie będą wspierać strategiczne kierunki rozwoju województwa poprzez modyfikację harmonogramu naborów wniosków o dofinansowanie w ramach RPO WO 2007-2013 (terminów, typów działań).	Raz w Roku

REKOMENDACJE OPERACYJNE¹⁰

LP	WNIOSKI	REKOMENDACJE	ADRESACI REKOMENDACJI	SPOSOBY WDROŻENIA	TERMINY REALIZACJI
PKT. 2.1.1: ŚWIADOMOŚĆ I POZIOM WIEDZY DOTYCZĄCEJ ŚRODKÓW STRUKTURALNYCH UE					
1.	Wśród JST i SJO WO poziom świadomości o możliwościach ubiegania się o dofinansowanie projektów ze środków strukturalnych UE jest wysoki, natomiast poziom specjalistycznej wiedzy i umiejętności jej wykorzystania w działaniach operacyjnych wymaga stałego i systematycznego pogłębiania.	W działaniach promocyjnych i informacyjnych należy aktualnie większy nacisk położyć na działania informacyjne. Przekaz adresowany do aktualnych i potencjalnych beneficjentów powinien bardziej koncentrować się na informacjach skupiających się wokół pytania „jak”, a mniej wokół pytania „dlaczego”.	IZ RPO WO 2007-2013	W formach kontaktu z potencjalnym i aktualnymi beneficjentami należy w większym stopniu koncentrować się na praktycznych działaniach edukacyjnych (szkoleniach i warsztatach).	Rok 2010
2.	Najbardziej pożądaną i efektywną formą kontaktu z aktualnymi i potencjalnymi beneficjentami są szkolenia realizowane metodą warsztatową i indywidualne konsultacje. Ułatwia to potencjalnym beneficjentom rozwiązanie praktycznych problemów na które natrafiają podczas aplikowania o dofinansowanie i później w trakcie realizacji projektu.	Organizowane szkolenia powinny mieć formę warsztatową pokazującą możliwości aplikacyjne na konkretnych przykładach. W realizacji szkoleń rekomenduje się wykorzystanie metody warsztatowej. Ponadto postuluje się dedykowanie większej ilości zasobów ludzkich (osób) do prowadzenia zajęć grupowych oraz indywidualnych konsultacji z potencjalnymi i aktualnymi beneficjentami.	IZ RPO WO 2007-2013	Zaangażowanie nowych kompetentnych trenerów do prowadzenia zajęć szkoleniowych dedykowanych dla aktualnych i potencjalnych beneficjentów. Przeszkolenie własnych kadr w zakresie skutecznego przekazywania wiedzy i umiejętności operacyjnych w trakcie zajęć szkoleniowych i indywidualnych konsultacji z beneficjentami.	Rok 2010
PKT. 2.1.2: DOŚWIADCZENIE I PLANOWANA AKTYWNOŚĆ JST ORAZ SJO WO W POZYSKIWIANIU ŚRODKÓW Z FUNDUSZY STRUKTURALNYCH UE					
3.	Beneficjenci, którzy nie uzyskali dofinansowania nie znają szczegółowych uwag ekspertów oceniających ich projekty, które umożliwiają efektywną poprawę składanej aplikacji w kolejnych konkursach. Uzasadnienia ekspertów oceniających wnioski są zbyt ogólnikowe	Przekazywanie beneficjentom bardziej szczegółowych uzasadnień oceny poszczególnych części dokumentacji aplikacyjnej.	IZ RPO WO 2007-2013	Wprowadzenie do współpracy z ekspertami oceniającymi dokumentacje aplikacyjne zasady opisowego uzasadniania oceny poszczególnych części wniosku aplikacyjnego, która będzie udostępniana projektodawcom. Zasady te należy wdrożyć podczas spotkań /szkoleń organizowanych dla ekspertów oceniających wnioski o dofinansowanie.	Rok 2010

¹⁰ **REKOMENDACJE OPERACYJNE** - dotyczące kwestii bieżącej realizacji Programu oraz usprawnień w jego obrębie, często o charakterze technicznym (ich wdrożenie nie determinuje w sposób bardzo istotny skutecznej i efektywnej realizacji Programu).

PKT. 2.1.3: POTENCJAŁ KADROWY I ORGANIZACYJNY JST I SJO WO W KONTEKŚCIE UBIEGANIA SIĘ O ŚRODKI Z FUNDUSZY STRUKTURALNYCH UE					
4.	Potencjał organizacyjny przeważającej części opolskich JST oraz SJO WO sprzyja podejmowaniu działań związanych z aplikowaniem o środki UE	Organizacja okolicznościowych spotkań informacyjnych i szkoleń związanych z prezentacją zaktualizowanych wytycznych i zasad wdrażania Programów Operacyjnych, zachęcających JST i SJO WO do aplikowania.	IZ RPO WO 2007-2013	Prowadzenie stałych działań informacyjno-edukacyjnych aktualizujących poziom wiedzy i umiejętności przedstawicieli JST i SJO WO w zakresie dotyczącym przygotowania i realizacji projektów współfinansowanych z UE	Na Bieżąco
PKT. 2.2.1: IDENTYFIKACJA CZYNNIKÓW WPŁYWAJĄCYCH NA POZIOM POZYSKIWIANYCH ŚRODKÓW Z UE W JST I SJO WO					
5.	Poprawa zdolności absorpcyjnej JST i SJO WO uzależniona jest od ich sukcesów aplikacyjnych. Sukcesy aplikacyjne poza kompetencjami i determinacją przygotowujących je kadr zależą również od kryteriów oceny projektu (formalnych i merytorycznych).	Rekomenduje się przy konstrukcji dokumentacji konkursowych do poszczególnych Priorytetów i Działań uwzględnianie możliwości organizacyjnych i finansowych poszczególnych JST i SJO WO, wspierając również te podmioty, których potencjał finansowy i organizacyjny jest mniejszy.	IZ RPO WO 2007-2013	W dokumentacji konkursowej warto wprowadzać kryteria podnoszące szanse na uzyskanie dofinansowania dla podmiotów o mniejszym potencjale organizacyjnym, zwiększając ich szanse w konkurencji z większymi i bardziej doświadczonymi jednostkami (np. odejmując punkty w ocenie za ilość realizowanych projektów lub ich wartość. Zwiększałoby to szansę tych podmiotów, których dotychczasowe doświadczenie było najmniejsze.	Raz w Roku
PKT. 2.2.2: IDENTYFIKACJA BARIER W UBIEGANIU SIĘ PRZEZ JST I SJO WO O ŚRODKI Z FUNDUSZY STRUKTURALNYCH UE W WOJ. OPOLSKIM					
6.	Na etapie pozyskiwania informacji o możliwości finansowania przedsięwzięć ze środków unijnych zdiagnozowano, że istniejące bariery oscylują wokół trudności związanych z precyzją i jednoznacznością procedur aplikacyjnych i dokumentacji konkursowej oraz informacji publikowanych na stronach instytucji koordynujących wdrażanie Programów Operacyjnych.	Rekomenduje się przy opracowywaniu dokumentacji konkursowych oraz innych komunikatów zamieszczanych w serwisach informacyjnych IZ RPO WO 2007-2013, dostosowanie formy przekazywanych treści do ich adresatów. Poza tym w zakresie trudności interpretacyjnych zaleca się wypracowanie jednej zbieżnej opinii w danej sprawie stosowanej we wszystkich kanałach przekazu (Internet, kontakty bezpośrednie i telefoniczne) adresowanych do potencjalnych i aktualnych beneficjentów.	IZ RPO WO 2007-2013	Publikowane informacje i dokumenty warto wyposażyć w słownik pojęć wykorzystywanych w treści poszczególnych dokumentów. Zaleca się organizację spotkań tematycznych (np. w zakresie opisu dokumentacji finansowej projektu) zespołów pracowników zaangażowanych we wdrażanie RPO WO 2007-2013 w celu ujednoczenia interpretacji zagadnień, które budzą wątpliwości wśród potencjalnych i aktualnych beneficjentów.	Na bieżąco

7.	Potencjalni beneficjenci przygotowują wnioski dopiero w momencie ogłoszenia konkursu (mimo, iż harmonogramy ogłaszania poszczególnych konkursów są ogólnodostępne).	Proponuje się wcześniejsze informowanie potencjalnych beneficjentów o planowanych naborach wniosków o dofinansowanie w ramach RPO WO 2007-2013, aby poprawić w ten sposób jakość składanych wniosków.	IZ RPO WO 2007-2013	Uprzednie (z wyprzedzeniem kwartalnym lub co najmniej miesięcznym informowanie potencjalnych beneficjentów JST i SJO WO) o planowanych ogłoszeniach konkursów.	Na bieżąco
8.	W trakcie realizacji projektów największym problemem dla beneficjentów są długie procedury weryfikujące i kontrolne składanych wniosków o płatność	Postuluje się przyspieszenie procedur związanych z weryfikacją wniosków o płatność składanych przez beneficjentów - upraszczanie procedur weryfikujących i kontrolnych.	IZ RPO WO 2007-2013	Dobłą praktyką jest przygotowanie listy kontrolnej wspomagającej beneficjenta w weryfikacji poprawności składanego wniosku o dofinansowanie.	Rok 2010
9.	powodujące trudności w zachowaniu płynności finansowej projektów.	Zwiększenie ilości zasobów ludzkich oddelegowanych do zadań związanych z rozliczaniem projektów.		Zwiększenie ilości zasobów ludzkich oddelegowanych do zadań związanych z rozliczaniem projektów.	
PKT. 2.2.3: IDENTYFIKACJA POTRZEB JST I SJO WO ZWIĄZANYCH Z UBIEGANIEM SIĘ O ŚRODKI Z FUNDUSZY STRUKTURALNYCH UE W WOJ. OPOLSKIM					
10	Najczęściej wskazywanymi potrzebami JST i SJO WO zwiększającymi ich zdolności absorpcyjne są te, związane z zdobyciem określonej wiedzy i umiejętności optymalizującej warsztat pracy zespołu osób zaangażowanych w przygotowanie dokumentacji aplikacyjnych oraz rozliczanie projektów współfinansowanych z UE.	Organizacja szkoleń i warsztatów odpowiadających aktualnym potrzebom potencjalnych i aktualnych beneficjentów, w tym organizacja szkoleń i warsztatów w celu ograniczenia ilości najczęściej popełnianych błędów. Proponowana tematyka szkoleń: I. ETAP PRZYGOTOWANIA PROJEKTU <ul style="list-style-type: none"> ■ Analiza ekonomiczna i finansowa projektu ■ Studium wykonalności projektów ■ Warsztaty z zakresu wprowadzania informacji do wniosku aplikacyjnego ■ Dobre praktyki związane z przygotowaniem dokumentacji aplikacyjnej II. ETAP REALIZACJI PROJEKTU <ul style="list-style-type: none"> ■ Monitoring, sprawozdawczość i ewaluacja ■ Zarządzanie projektem ■ Dobre praktyki sprawnego zarządzania i rozliczania projektów 	IZ RPO WO 2007-2013	Rodzaj, zakres tematyczny oraz formuła szkoleń, długość i czas realizacji warto konsultować z adresatami poprzez cykliczne badania diagnostyczne. Wyniki badań przeprowadzonych w tym zakresie przez UMWO w roku 2009 wskazują następujący profil szkoleń oczekiwanych przez potencjalnych i aktualnych beneficjentów: 1. Długość Szkoleń: <ul style="list-style-type: none"> ■ 1 lub 2 dni 2. Czas organizacji szkolenia: <ul style="list-style-type: none"> ■ Koniec tygodnia 3. Lokalizacja <ul style="list-style-type: none"> ■ Opole 4. Forma zajęć: <ul style="list-style-type: none"> ■ Dyskusja ■ Praktyczne porady ■ Ćwiczenia ■ Studium przypadków 	

				<p>5. Tematyka</p> <p>I. ETAP PRZYGOTOWANIA PROJEKTÓW</p> <ul style="list-style-type: none">■ Analiza ekonomiczna i finansowa projektu■ Studium wykonalności projektów■ Warsztaty z zakresu wprowadzania informacji do wniosku aplikacyjnego■ Dobre praktyki związane z przygotowaniem dokumentacji aplikacyjnej <p>I. ETAP REALIZACJA PROJEKTÓW</p> <ul style="list-style-type: none">■ Monitoring, sprawozdawczość i ewaluacja■ Zarządzanie projektem■ Dobre praktyki sprawnego zarządzania i rozliczania projektów	
--	--	--	--	---	--

3.4 TABELA DOBRYCH PRAKTYK DLA JST I SJO WO¹¹

LP.	DOBRA PRAKTYKA
STRUKTURA ORGANIZACYJNA	
1.	Stworzenie komórki organizacyjnej w JST oraz SJO WO zajmującej się pozyskiwaniem środków z UE. Może to być wyodrębnienie działu lub osób w strukturach JST lub SJO WO oddelegowanych do zadań związanych z przygotowaniem i realizacją projektów współfinansowanych ze środków strukturalnych UE. Optymalnym rozwiązaniem jest utworzenie odrębnych zespołów lub stanowisk pracy dla osób specjalizujących się w aplikowaniu w ramach określonych instrumentów finansowych, np. RPO WO 2007-2013, PROW, PO KL i innych.
2.	Dobrze i wcześniej przygotowana dokumentacja, która pozwala sprawniej przygotować wnioski. Zatem dobrą praktyką jest rozpoczęcie przygotowania projektu odpowiednio wcześniej, jeszcze przed ogłoszeniem konkursu, tak by całość dokumentacji aplikacyjnej była rzetelnie przygotowana i sprawdzona.
3.	Sukces w aplikowaniu w dużym stopniu zależy od dobrej diagnozy potrzeb JST i SJO WO oraz zdefiniowane celów związanych z zaspokojeniem zdiagnozowanych potrzeb. Następnie od kompetencji i determinacji zespołu/ów roboczego/ych odpowiedzialnego/ych za opracowanie treści wniosku/ów o dofinansowanie projektu. Dobrym czynnikiem jest zróżnicowanie osób w zespołach roboczych pod kątem kompetencyjnym, w taki sposób by znalazły się w nim osoby kompetentne w merytorycznym zakresie projektu oraz techniczno-administracyjnej jego realizacji.
4.	Podział pracy nad wnioskiem o dofinansowanie projektu i zlecenia niektórych czynności poza jednostkę. Możliwość zlecenia wykonania np. studium wykonalności wyspecjalizowanej firmie zewnętrznej pozwala członkom zespołu roboczego w większym stopniu skupić się na przygotowaniu części opisowej projektu. Kompetencje zewnętrznych firm pozwalają na opracowanie tej części dokumentacji aplikacyjnej w sposób bardziej profesjonalny oraz szybszy.

¹¹ **DOBRE PRAKTYKI** – są prezentacją pozytywnych działań wdrażanych w JST, które wpływają na zwiększenie poziomu absorpcji środków z UE. Tabela dobrych praktyk jest adresowana do osób i kolegów zarządzających JST i SJO WO. Jej celem jest wskazanie pozytywnych przykładów (wskazań), których wdrożenie wpływa na zwiększenie poziomu absorpcji środków strukturalnych UE w poszczególnych JST i SJO WO.

5.	Dobry pomysł na inwestycje. Dlatego warto podjąć starania o wypracowanie oryginalnych przemyślanych koncepcji przygotowania i realizacji projektów. Niezwykle cennym doświadczeniem inspirującym przedstawicieli JST i SJO WO do efektywnego wykorzystania istniejących możliwości współfinansowania ze środków UE mogłyby być wyjazdy studyjne i spotkania z przedstawicielami podobnych jednostek (również z innych województw), które z powodzeniem już zrealizowały, bądź realizują ciekawe projekty rozwiązujące zbliżone problemy do tych zdiagnozowanych u siebie.
ZASOBY LUDZKIE	
6.	Stworzenie w JST i SJO WO dobrych warunków pracy dla zespołu osób odpowiedzialnych za przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej rokującej duże szanse na uzyskanie dofinansowania w ramach RPO WO 2007-2013. Można tego dokonać poprzez wprowadzenie w JST i SJO WO systemów motywacyjnych dla pracowników przygotowujących dokumentację aplikacyjną, które inspirowałyby do wyężonej pracy i determinacji w osiąganiu sukcesów. Np. dodatkowe obowiązki będą wynagradzane premią za koordynację.
7.	Determinacja osób piszących projekt. Zdarza się, że wniosek po ocenie merytorycznej nie znalazł się na liście rankingowej. Dopiero odwołanie się i ponowna ocena wniosku zagwarantowała uzyskanie dofinansowania.
REZERWY FINANSOWE	
8.	Zabezpieczenie w budżecie JST i SJO WO odpowiedniej rezerwy środków na pokrycie wkładu własnego, który jest koniecznym warunkiem udziału w konkursach, a także efektywnego aplikowania o środki z UE.
9.	Realizacja długofalowych planów inwestycyjnych w JST, wraz z tworzeniem odpowiednich rezerw finansowych w budżetach JST zabezpieczających możliwość uzyskania dofinansowania z różnych instrumentów finansowych m.in. ze środków UE.
10.	Umiejętność elastycznego reagowania JST i SJO WO na zmieniające się warunki związane z procesem aplikowania i dostosowanie własnych planów inwestycyjnych do aktualnych okoliczności i możliwości wynikających z ogłaszanych konkursów.
KOMUNIKACJA I WYMIANA INFORMACJI	
11.	Stała kontrola często aktualizujących się informacji związanych z wdrażaniem Programów Operacyjnych przez osoby przygotowujące dokumentację aplikacyjną i realizujące projekty. W organizacji tych czynności warto wpisywać się do newsletterów dostępnych na stronach internetowych Instytucji Wdrażających oraz na śledzić wymianę informacji na portalach branżowych.

12.	Bezpośrednie lub telefoniczne konsultacje z pracownikami IZ RPO WO 2007-2013, które są pozytywnym i efektywnym sposobem rozwiązywania pojawiających się wątpliwości i problemów. W badaniu przeprowadzonym wśród potencjalnych i aktualnych beneficjentów poziom komunikacja z urzędnikami został oceniony bardzo wysoko. Potencjalni beneficjenci mogą liczyć na kompetencje urzędników oraz chęć pomocy przy rozwiązywaniu problemów związanych z wątpliwościami i trudnościami interpretacyjnymi poszczególnych zagadnień związanych z przygotowaniem i realizacją projektów współfinansowanych ze środków UE.
13.	Tworzenie lokalnych centrów forów wymiany informacji i doświadczeń. Dobrym działaniem JST i SJO WO zwiększającym ich zdolność absorpcyjną jest utrzymywanie stałej współpracy z organizacjami reprezentującymi pozostałe sektory gospodarki narodowej (przedsiębiorstwa oraz NGO). Daje to możliwość wymiany wiedzy oraz organizacji wspólnych działań w poszczególnych obszarach, których skutkiem jest zwiększenie ilości pozyskiwanych środków na działania podejmowane w określonym subregionie, powiecie, mieście lub gminie.
WSPÓŁPRACA Z INNYMI ORGANIZACJAMI	
14.	Realizacja projektu w partnerstwie. Mimo, że organizacyjnie jest to bardzo wymagające zdecydowanie zwiększa potencjał projektodawców w ubieganiu się o realizację zwłaszcza większych projektu. Potencjał pojedynczych JST i SJO WO (zwłaszcza małych wiejskim gmin) jest często niewystarczający do realizacji większych projektów infrastrukturalnych wymagających większego wkładu własnego i gwarancji utrzymania płynności finansowej.
15.	JST i SJO WO zlokalizowane w obszarze przygranicznym mogą zawiązywać partnerstwa z placówkami zagranicznymi, co pozwala na wykorzystanie dodatkowych środków dostępnych w ramach odpowiednich programów operacyjnych wspierających współpracę transgraniczną.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1 SPIS WYKRESÓW I TABEL

Tabela nr 1.	Rodzaje metod i technik badawczych wykorzystywanych w ewaluacji	17
Tabela nr 2.	Propozycje działań, jakie powinien podjąć IZ RPO WO w celu zwiększenia ilości oraz poprawy jakości dokumentacji aplikacyjnych składanych przez JST oraz SJO WO (N=238, w %)?.....	55
Tabela nr 3.	Oznaczenie jednostek wybranych do analizy.....	84
Wykres nr 1.	Skuteczność poszczególnych rodzajów podaży informacji dla JST oraz SJO WO (N=22, w %) ..	24
Wykres nr 2.	Tematyka organizowanych szkoleń na temat Programów Operacyjnych NSRO, ciesząca się największym powodzeniem wśród przedstawicieli JST oraz SJO WO (N=22, w %)	25
Wykres nr 3.	Doświadczenie w aplikowaniu o środki unijne w ramach ZPORR 2004-2006 ze względu na typ JST oraz SJO WO (N=224, w %).....	26
Wykres nr 4.	Przyczyny aplikowania poszczególnych typów jednostek w ramach RPO WO 2007-2013 (N=147, w %).....	27
Wykres nr 5.	Powody podejmowania próby aplikowania o środki unijne w ramach ZPORR 2004-2006 i RPO WO 2007 - 2013 (N=22, w %)	28
Wykres nr 6.	Przyczyny niepodejmowania próby aplikowania o środki unijne w ramach ZPORR 2004-2006 i RPO WO 2007 - 2013 (N=22, w %).....	29
Wykres nr 7.	Przyczyny zróżnicowanej popularności Działań/Poddziałań w ramach RPO WO 2007-2013 wśród podmiotów składających wnioski (N=22, w %)	30
Wykres nr 8.	Ocena zaplecza merytoryczno - organizacyjnego JST i SJO WO w kontekście ubiegania się o środki strukturalne UE (N=22, w %).....	32
Wykres nr 9.	Stopień adekwatności struktury organizacyjnej JST i SJO WO do zadań związanych z przygotowaniem i realizacją projektów współfinansowanych ze środków UE (N=22, w %)	32
Wykres nr 10.	Rodzaje przygotowań JST i SJO WO do aplikowania o środki unijne, pod kątem organizacyjno-kadrowym (N=216, w %)	33
Wykres nr 11.	Metody przygotowania kadr JST i SJO WO do aplikowania o środki unijne (N=216, w %)	34
Wykres nr 12.	Organizacja zaplecza finansowego JST i SJO WO dla działań związanych z ubieganiem się o środki strukturalne UE (N=216, w %).....	34
Wykres nr 13.	Przygotowania JST i SJO WO do absorpcji środków strukturalnych pod kątem komunikacyjnym (N=216, w%)	35
Wykres nr 14.	Wpływ dokumentów programowych NRSO na tworzenie/aktualizację dokumentów strategicznych dotyczących potrzeb rozwoju społeczno-gospodarczego w JST i SJO WO (N=22, w %)	36

Wykres nr 15. Wpływ dostępności środków strukturalnych UE na tworzenie/aktualizację lokalnych dokumentów strategicznych dotyczących potrzeb rozwoju społeczno-gospodarczego w JST i SJO WO (N=238, w%)	36
Wykres nr 16. Czynniki, które zadecydowały o sukcesie aplikacyjnym (N=134, w %)	38
Wykres nr 17. Wpływ zdobytego doświadczenia na aktywność placówek w aplikowaniu o środki dostępne w ramach kolejnych edycji programowania/finansowania (N=216, w %)	39
Wykres nr 18. Komplementarność działań mających na celu uzyskanie dofinansowanie przedsięwzięć z różnych instrumentów finansowych (N=173, w %).....	40
Wykres nr 19. Potrzeby szkoleniowe aktualnych i potencjalnych beneficjentów w zakresie przygotowania i realizacji projektów w ramach RPO WO 2007-2013 (N=238, w %).....	44
Wykres nr 20. Status respondentów uczestniczących w badaniu ze względu na doświadczenie w realizacji projektów finansowanych ze środków strukturalnych (N=122, w %).....	45
Wykres nr 21. Zainteresowanie respondentów konkretnymi formami wsparcia w ramach RPO WO 2007-2013 (N=122, w %).....	46
Wykres nr 22. Adresaci szkoleń (N=122, w %).....	47
Wykres nr 23. Oczekiwana lokalizacja szkoleń (N=122, w %).....	47
Wykres nr 24. Pożądany czas trwania szkolenia (N=122, w %)	48
Wykres nr 25. Preferowana forma otrzymywania informacji na temat szkoleń (N=122, w %)	49
Wykres nr 26. Oczekiwania respondentów wobec informacji przekazywanych na szkoleniach (N=122, w %) ..	50
Wykres nr 27. Najbardziej interesujące tematy szkoleń specjalistycznych (N=122, w %)	52
Wykres nr 28. Preferowana forma szkoleń (N=122, w %).....	53
Wykres nr 29. Działania informacyjne, promocyjne i szkoleniowe realizowane w ramach RPO WO 2007-2013, wspierające aktywność JST i SJO WO w zakresie pozyskiwania środków strukturalnych (N=22, w %).....	56
Wykres nr 30. Działania, które zwiększyłyby ilość i poprawiłyby jakość aplikacji składanych przez JST i SJO WO (N=22, w %)	57

Załącznik nr 2 PODSTAWOWE POJĘCIA TEORETYCZNE

Jednostki Samorządu Terytorialnego - wyodrębnione wspólnoty mieszkańców, które wykonują zadania publiczne samodzielnie i na własną odpowiedzialność. W Polsce istnieją trzy szczeble JST:

- **Samorząd gminy** - do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, nie zastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów;
- **Samorząd powiatu** - powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym;
- **Samorząd województwa** - do zakresu działania samorządu województwa należy wykonywanie zadań publicznych o charakterze wojewódzkim, nie zastrzeżonych ustawami na rzecz organów administracji rządowej. Zakres działania samorządu województwa nie narusza samodzielności powiatu i gminy.

Samorządowe Jednostki Organizacyjne Województwa Opolskiego - jednostki tworzone przez wojewódzki organ samorządowy dla realizacji własnych, zleconych lub powierzonych zadań publicznych. Tworzenie, przekształcanie i likwidowanie wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych oraz wyposażanie ich w majątek należy do wyłącznej kompetencji sejmiku województwa. Sejmik podejmuje w tym celu odpowiednią uchwałę. Wyjątkiem od powyższej zasady jest tworzenie przez zarząd województwa wojewódzki ośrodek ruchu drogowego.

Wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne można podzielić na:

- wojewódzkie jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej,
- wojewódzkie osoby prawne.

Wojewódzkimi osobami prawnymi, poza województwem, są samorządowe jednostki organizacyjne, które mogą być tworzone na podstawie odrębnych ustaw wyłącznie przez województwo. Formy organizacyjno-prawne wojewódzkich jednostek organizacyjnych nieposiadające osobowości prawnej to: jednostki budżetowe, zakłady budżetowe oraz gospodarstwa pomocnicze. Formy organizacyjno-prawne wojewódzkich osób prawnych to: spółki akcyjne, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, fundacje, publiczne samodzielne zakłady opieki zdrowotnej, samorządowe instytucje kultury oraz odrębne typy osoby prawnej np. kolumna transportu sanitarnego i wojewódzki ośrodek ruchu drogowego.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-2013 to program, którego celem jest zwiększenie konkurencyjności oraz zapewnienie spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej dla podniesienia atrakcyjności województwa opolskiego, jako miejsca do inwestowania, pracy i zamieszkania. Na realizację RPO WO 2007-2013 łącznie z EFRR przyznano kwotę 427 144 813 euro. W skład RPO WO 2007-2013, wchodzi 7 Osi Priorytetowych, do których należą:

- I. Wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej regionu,
- II. Społeczeństwo informacyjne,
- III. Transport,
- IV. Ochrona środowiska,
- V. Infrastruktura społeczna i szkolnictwo wyższe,
- VI. Aktywizacja obszarów miejskich i zdegradowanych,
- VII. Pomoc techniczna.

Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym na lata 2007-2013 Zarząd Województwa Opolskiego, którego zadania realizuje Departament Koordynacji Programów Operacyjnych (DPO). IZ RPO WO 2007-2013 ponosi odpowiedzialność za skuteczne i efektywne wdrażanie programu oraz za przestrzeganie i stosowanie odpowiednich regulacji i zasad dotyczących implementacji programu.

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006 - jeden z siedmiu programów operacyjnych, które służyły realizacji Narodowego Planu Rozwoju/Podstaw Wsparcia Wspólnoty na lata 2004-2006. Program ten rozwijał cele NPR, określając priorytety, kierunki i wysokość środków przeznaczonych na realizację polityki regionalnej państwa, które były uruchamiane z udziałem funduszy strukturalnych w pierwszym okresie członkostwa Polski w Unii Europejskiej.

Instytucja Pośrednicząca Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006 - Instytucja, do której instytucja zarządzająca delegowała część funkcji związanych z zarządzaniem, kontrolą i monitorowaniem programu operacyjnego. W województwie opolskim funkcję Instytucji Pośredniczącej ZPORR 2004 - 2006 pełnił Opolski Urząd Wojewódzki.

Instytucja Wdrażająca Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006 - podmiot publiczny lub prywatny, odpowiedzialny za realizację działania w ramach programu operacyjnego na podstawie umowy z instytucją zarządzającą. W województwie opolskim Samorząd Województwa Opolskiego pełnił funkcję Instytucji Wdrażającej ZPORR 2004-2006 w procesie wdrażania Priorytetu II ZPORR: Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionie oraz Działania 3.4. *Mikroprzedsiębiorstwa*. Ponadto Działania: 2.1. *Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie*, 2.3. *Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa* oraz 2.4. *Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi* były wdrażane przez Samorząd Województwa Opolskiego/Wojewódzki Urząd Pracy. Natomiast Działania 2.2. *Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne* oraz 2.6 *Regionalne Strategie Innowacyjne* i transfer wiedzy były wdrażane przez Samorząd Województwa Opolskiego/Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego. Samorząd Województwa Opolskiego część swoich zadań związanych z wdrażaniem ZPORR (Działania: 2.5. *Promocja przedsiębiorczości* i 3.4. *Mikroprzedsiębiorstwa*) zlecił Stowarzyszeniu „Promocja Przedsiębiorczości” w Opolu pełniącej rolę Regionalnej Instytucji Finansującej. Od września 2007 r. ww. działania wdrażane są przez Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki.

Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006: Plan działań strukturalnych, które Polska, będąc członkiem Unii Europejskiej, zamierzała realizować w latach 2004-2006. Działania te są współfinansowane z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Dotyczą one trzech podstawowych dziedzin wsparcia:

- przedsiębiorstw,
- rozwoju infrastruktury,
- rozwoju zasobów ludzkich.

Celem strategicznym Narodowego Planu Rozwoju jest rozwijanie konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zdolnej do długofalowego, harmonijnego rozwoju, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz poprawę spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej z Unią Europejską na poziomie regionalnym i krajowym.

Osie rozwoju Narodowego Planu Rozwoju:

1. Wspieranie konkurencyjności przedsiębiorstw,
2. Rozwój zasobów ludzkich i zatrudnienia,
3. Tworzenie warunków dla zwiększania poziomu inwestycji, trwałego rozwoju i promowania spójności przestrzennej,
4. Przekształcenia strukturalne w rolnictwie i rybołówstwie, rozwój obszarów wiejskich,
5. Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów,

Narzędziami wdrażania Narodowego Planu Rozwoju były programy operacyjne.

- PO - PT - Program Operacyjny Pomoc Techniczna
- SPO - ROL - Sektorowy Program Operacyjny Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich
- SPO - RZL - Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich
- SPO - Ryby - Sektorowy Program Operacyjny Rybołówstwo i Przetwórstwo Ryb
- SPO - T - Sektorowy Program Operacyjny Transport
- SPO - WKP - Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw
- ZPORR - Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego

Narodowa Strategia Spójności (NSS) (nazwa urzędowa: **Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia**) to dokument strategiczny określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007-2013.

Celem strategicznym NSS jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Cel strategiczny osiągnięty będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych. Celami horyzontalnymi NSS są:

1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski,
2. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług,
3. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej,
4. Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

Obok działań o charakterze prawnym, fiskalnym i instytucjonalnym cele NSS będą realizowane za pomocą programów (tzw. programów operacyjnych), zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, programów regionalnych (tzw. regionalnych programów operacyjnych), zarządzanych przez zarządy poszczególnych województw i projektów współfinansowanych ze strony instrumentów strukturalnych, tj.:

- Program Infrastruktura i Środowisko - EFRR i FS
- Program Innowacyjna Gospodarka - EFRR
- Program Kapitał Ludzki - EFS
- 16 programów regionalnych - EFRR
- Program Rozwój Polski Wschodniej - EFRR
- Program Pomoc Techniczna - EFRR
- Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej - EFRR

Załącznik nr 3 STUDIUM PRZYPADKU

Studium przypadku miało służyć przede wszystkim pogłębieniu wiedzy na badany temat. Swoboda wypowiedzi i poczucie anonimowości rozmówców pozwoliło uzyskać bardziej szczere i obszernie wypowiedzi. Respondenci byli informowani o poufności naszych rozmów, było to szczególnie ważne ze względu na wielkość województwa i poczucie rozmówców, że wszyscy się znają i startują w tych samych konkursach. W związku z tym dane, które pozwoliłyby na zidentyfikowanie badanych jednostek zostały zamaskowane. W badaniu nie pojawiają się nazwy jednostek, ich dane teleadresowe, jak również inne informacje związane z charakterystyką złożonych wniosków aplikacyjnych.

Badaniem objęto po cztery instytucje z każdej grupy JST, SJO WO. Dodatkowy podział dotyczył porażki lub sukcesu procesu aplikacyjnego w ramach RPO WO 2007 - 2013. Szczegóły przedstawia tabela:

Tabela 3. Oznaczenie jednostek wybranych do analizy

Oznaczenie jednostki	Aplikacja zakończona otrzymaniem dofinansowania SUKCES - [AS]	Aplikacja zakończona nieotrzymaniem dofinansowania PORAŻKA - [ANS]
Studium 1 - SJO WO	X	
Studium 2 - SJO WO	X	
Studium 3 - SJO WO		X
Studium 4 - SJO WO		X
Studium 5 - JST WO	X	
Studium 6 - JST WO	X	
Studium 7 - JST WO		X
Studium 8 - JST WO		X

W badaniu udało się zrealizować wszystkie przypadki zgodnie z wcześniejszymi założeniami:

1. aby każdy przypadek dotyczył innego działania/innego konkursu,
2. aby w miarę możliwości jak najbardziej różnicować wybierane do badania przypadki.

W wyborze posługiwano się listami rankingowymi dostępnymi na stronie internetowej RPO WO 2007-2013. Pewnym zaskoczeniem była trudność w wyłonieniu porażek aplikacyjnych - mała ich ilość, pojedyncze przypadki.

Przedstawiciele wyłonionych do badania jednostek chętnie zgadzali się na udział w badaniu. Poszczególne opisywane przypadki oparte zostały przede wszystkim na rozmowach z osobami zajmującymi się w badanych jednostkach zagadnieniem pozyskania środków unijnych oraz kadłą zarządzającą jednostek. Do realizacji badania potrzebne były wizyty w objętych badaniem jednostkach. Tam otrzymano wgląd w dokumentację konkursową.

SAMORZĄDOWE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE

Studium 1 - SJO WO/AS¹²

Świadomość i potrzeby w zakresie pozyskiwania środków pomocowych UE Uczestniczenie jednostki w konkursie było możliwe tylko dzięki dotacji celowej organu prowadzącego, który pokrył wymagany wkład własny. Respondent wspominał:

„Jesteśmy jednym z pierwszych tego rodzaju placówek samorządowych w województwie. Organem założycielskim było starostwo powiatowe. Od niego też popłynął impuls do starania się o uzyskiwanie dofinansowania ze środków unijnych. To był nasz pierwszy konkurs”.

Po stronie pracowników jednostki było przygotowanie wniosku. Wymagane studium wykonalności wniosku zostało zlecone na zewnątrz. Jego przygotowaniem zajęła się komercyjna firma. Na potrzeby tego wniosku została również zatrudniona na pół etatu osoba do koordynacji projektu. W przyszłości jednak kolejnymi projektami zajmą się osoby zatrudnione na innych stanowiskach w jednostce. Nie planuje się powtórzenia zatrudnienia koordynatora, tylko wyłanianie go spośród zespołu projektowego, czyli osób bezpośrednio zaangażowanych w realizację projektu. Dodatkowe obowiązki będą wynagradzane premią za koordynację.

Wniosek był przygotowywany na zakup nowoczesnego sprzętu. Nie wyczerpał on zapotrzebowania na nowoczesne urządzenia w jednostce. Potrzeby sprzętowe są szacowane jako dużo większe. Rozmówcy nie bardzo widzą możliwość dalszego aplikowania o środki na „dosprzętowanie” jednostki, które byłoby możliwe do uzyskania w województwie opolskim. Gdyby jednak pojawiła się taka możliwość chętnie by z niej skorzystali. W najbliższych planach mają aplikowanie o dotację na „termomodernizację” obiektów należących do jednostki.

Do swoich potrzeb, które należy zaspokoić w najbliższej kolejności pracownicy jednostki zaliczają również konieczność dokształcania się z zakresu pozyskiwania środków.

¹² W tekście zastosowano skróty, SJO – samorządowa jednostka organizacyjna, JST – jednostka samorządu terytorialnego, AS – aplikacja o środki unijne zakończona sukcesem, ANS – aplikacja o środki zakończona porażką

Czynniki mające wpływ na pozyskanie środków

Jednostka nie posiada żadnego wcześniejszego doświadczenia w aplikowaniu o środki z innych programów. Nie korzystała z pomocy ZPORR 2004-2006 ze względu na kłopoty finansowe jednostki w poprzednim okresie programowania. Nie poszukiwano zatem informacji na temat możliwości ubiegania się o środki z tego programu.

Wśród głównych barier aplikacyjnych pracownik odpowiedzialny za pozyskanie środków wymieniał: małe doświadczenie jednostki w aplikowaniu o środki, ograniczenia związane z procedurami wynikającymi z prawa zamówień publicznych, które nakłada na jednostkę konieczność ogłaszania przetargów na większe wydatki, problemy finansowe jednostki, które ograniczają możliwości zabezpieczenia wkładu własnego, konieczność posiłkowania się ograniczoną pomocą organu założycielskiego [dotacje celowe].

Czynniki i narzędzia pozwalające zwiększyć skuteczność w procesie pozyskania środków unijnych

Na sukces w aplikowaniu o środki złożyło się kilka czynników. Podstawowym czynnikiem było bardzo dobre rozpoznanie, na co w pierwszej kolejności potrzebne są pieniądze, jaki sprzęt ma być kupiony i komu ma on służyć. Kolejnym było powołanie zespołu roboczego zajmującego się przygotowaniem wniosku. W jego skład wszedł pracownik merytoryczny i księgowy, którzy bezpośrednio zaangażowali się w przygotowanie projektu. Wniosek nie przeszedłby oceny formalnej bez wsparcia finansowego organu prowadzącego, w tym wypadku starostwa powiatowego. Współpraca okazała się skuteczna i dlatego będzie kontynuowana w następnych konkursach. Nie wynika ona tylko z samej zależności finansowej jednostki od powiatu, ale przede wszystkim z zrozumienia ze strony organu prowadzącego potrzeb jednostki i wspólnego wysiłku osiagania celów i poprawy jakości pracy jednostki.

Pracownicy jednostki byli informowani o możliwości skorzystania ze środków unijnych. Przedstawiciele brali udział w szkoleniach dotyczących tej tematyki organizowanych przez instytucję zarządzającą, poza tym informacje czerpali z mediów, strony internetowej RPO WO 2007-2013. W szukanie możliwości dofinansowania różnych zadań byli zaangażowani bardzo różni pracownicy jednostki. Respondent wyjaśniał:

„Każdy oddział ma duże potrzeby np. sprzętowe. Doraźne zespoły robocze u nas się sprawdziły. Nad wnioskiem pracują Ci, którzy będą na sprzęcie pracować, na których codzienną pracę on wpłynie. Konieczna jest współpraca z księgowością, która jest miejscem, gdzie wszystkie pomysły się spotykają i urealniają”.

Do czynników mających wpływ na skuteczność rozmówcy zaliczyli obok podziału pracy nad wnioskiem również możliwość zlecenia niektórych czynności poza jednostkę. Poprzez możliwość zlecenia studium

wykonalności zewnętrznej firmie, pracownicy mogli się skupić na skrupulatniejszym przygotowaniu części opisowej wniosku. Mieli również poczucie, że zlecona część będzie przygotowana wiarygodnie i sumiennie. Im zaś zaoszczędziło to czas i konieczność mozolnego wczytywania się w drobiazgowo dokumenty i wytyczne do studium.

Dostępność do materiałów potrzebnych do przygotowania wniosku oceniano jako wystarczającą. Również ilość możliwych do uzyskania informacji dotyczących wymaganej dokumentacji i wymagań formalnych związanych z przygotowaniem dokumentów projektu była zadowalająca. Kontakt z pracownikami IW oceniano jako bardzo kompetentny i pomocny.

Nie bez znaczenia dla powodzenia tego konkretnego projektu był upór osób piszących projekt. Wniosek bowiem po ocenie merytorycznej nie znalazł się na liście rankingowej. Dopiero odwołanie się i ponowna ocena wniosku zagwarantowała uzyskanie dofinansowania.

Komunikacja z instytucją zarządzającą oceniana była bardzo wysoko. Rozmówcy podkreślali zaangażowanie pracowników urzędu w chęć pomocy i ich kompetencje przy udzielaniu lub szukaniu odpowiedzi, jeżeli początkowo nie wiedzieli jak zinterpretować zadane zagadnienie. Wątpliwości dotyczyły przede wszystkim charakteru i zakresu środków i inwestycji do sfinansowania w zakresie danego konkursu.

Procedury funkcjonujące w RPO WO 2007-2013 rozmówcy oceniają jako czasochłonne i bardzo drobiazgowo.

Jeden z rozmówców powiedział:

„Może urzędnikom jest łatwiej, bo są przyzwyczajeni do pracy z dokumentami, ale dla nas było irytujące jeżdżenie do Urzędu Marszałkowskiego z wyjaśnieniami nieistotnymi dla oceny wniosku dotyczącej podpisu, parafki, itd. To odrywało nas od codziennej pracy i wydawało się zupełnie niepotrzebne. [...] Urzędnikom musiało się wszystko zgadzać”.

Studium 2 - SJO WO/AS

Świadomość i potrzeby w zakresie pozyskiwania środków pomocowych UE

Jednostka nie posiadała żadnego wcześniejszego doświadczenia w pozyskiwaniu ani ze środków z RPO WO 2007-2013, ani ze ZPORR 2004-2006. W opisywanym konkursie po raz pierwszy starała się o środki z tego Programu (skutecznie) rozmówca podsumowuje:

„Wolelibyśmy dofinansowanie do remontów, czy rozbudowy bazy lokalowej niż dofinansowanie do sprzętu. Sprzęt medyczny szpital już posiada. Otrzymanie dofinansowania pozwoliło dosprzętować się w tym zakresie. Teraz potrzebne są środki w innym kierunku”.

Przygotowaniem wniosku, jak i studium wykonalności zajmowała się osoba ze starostwa. Cały wniosek powstał we współpracy z Urzędem Miasta. Do priorytetowych potrzeb jednostki należy rozwój i wspieranie działań innowacyjnych w jednostce. Inwestycje w tym kierunku pozwoliłyby na podniesienie konkurencyjności jednostki, a także usprawniły codzienną pracę jednostki. Niestety bardzo trudno jednostkom sięgać po środki na innowacje, wszystkie one bowiem zakładają konieczność ubiegania się o duże dofinansowania, nie do udźwignięcia w budżecie jednostki. Uczestniczenie w konkursie zakładałoby partnerstwo z innymi jednostkami tego rodzaju, co jest organizacyjnie trudne.

W najbliższej przyszłości badana jednostka zamierza startować w konkursie na termomodernizację budynków. Nie będzie już sięgać po środki na zakup specjalistycznego sprzętu.

Pracownicy jednostki aktywnie poszukują możliwości różnych dofinansowań. Dokonywali rozpoznania wśród funduszy norweskich, dofinansowania ZPORR 2004-2006. Według słów rozmówcy z możliwości otrzymania dofinansowania wykluczyła jednostkę ich organizacja prawna. *„Wykluczyła nas ze ZPORR 2004-2006 forma prawna jednostki. Mimo, że działamy w ramach pomocy publicznej, traktowani byliśmy jak przedsiębiorstwo prywatne”.*

Dotychczas jednostka mimo, że jej właścicielem jest samorząd traktowana była jak przedsiębiorstwo prywatne. Dopiero zmiany w RPO WO 2007-2013 pozwoliło jednostce sięgnąć po dotacje. Jednostka na wszystkie zakupy patrzy pod kątem możliwości uzyskania dofinansowania.

Czynniki mające wpływ na pozyskanie środków

Inicjatorem i pomysłodawcą projektu był dyrektor jednostki. On też jest głównym pomysłodawcą większości inicjatyw o dofinansowanie. Porównywał on niejednokrotnie omawiany wniosek z projektami miękkimi finansowanymi ze środków unijnych. W jego ocenie aplikowanie nie wymaga takich dużych ryzykownych nakładów finansowych.

We wniosku zakładano dofinansowanie do 85%. Ostatecznie jednostka otrzymała dofinansowanie w wysokości 60%. Dopiero dodatkowe środki z samorządu pozwoliły na sfinalizowanie przedsięwzięcia. W czasie naboru Urząd Marszałkowski zmienił kryterium dostępu poprzez obniżenie minimalnej wartości projektu, co w ocenie rozmówców było bardzo dobrym posunięciem.

Jak wskazano powyżej, jednostka mimo zainteresowania dofinansowaniem w ramach ZPORR 2004-2006, nie mogła wziąć udziału w procesie aplikacyjnym ze względu na niespełnianie wymogów kryterium dostępu.

Czynniki i narzędzia pozwalające zwiększyć skuteczność w procesie pozyskania środków unijnych

Pracownicy wskazują na dwa podstawowe w ich ocenie czynniki pozwalające zwiększyć skuteczność w aplikowaniu. Pierwszym są zmiany w przepisach dotyczące funkcjonowania RPO WO 2007-2013 i lepszego rozpoznania potrzeb i specyfiki jednostek, które mogłyby się ubiegać o środki. Drugim - współpraca jednostek z samorządami, co pozwala wspólnie działać na rzecz dobra społeczności lokalnej oraz podzielić obowiązki i wymieniać się doświadczeniami aplikacyjnymi. Jednakże, ze względu na specyfikę działalności statutowej jednostki, jak również wąsko zakreślone kryteria dostępu, podmiotów „skazany” jest w obecnej perspektywie finansowej na aplikowanie w ramach jednego zaledwie działania. Dlatego też, w tym przypadku główną barierą jest bariera systemowa dostępu do środków. Podmiot byłby również zainteresowany aplikowaniem o środki w ramach działań innowacyjnych. Jednakże tu główną barierą jest z kolei bariera finansowa, którą wyznacza minimalna wartość projektu - nie osiągalna w praktyce, nie tylko dla tego podmiotu ale także dla większości podmiotów tego sektora, czego wyrazem jest konieczność zaciągania kredytu na pokrycie wkładu własnego. Tymczasem to właśnie środki innowacyjne są dla podmiotu najbardziej pożądane, jako że potrzeby możliwe do sfinansowania w ramach omawianego działania, zaspokojone są w ramach jednostki na zadowalającym poziomie.

Studium 3 - SJO WO/ ANS

Świadomość i potrzeby w zakresie pozyskiwania środków pomocowych UE

Po przejściu oceny formalnej wniosek przeszedł pozytywnie ocenę merytoryczną. Znalazł się na liście rankingowej, ale nie otrzymał dofinansowania z powodu braku środków. Pracownicy jednostki nie widzą szans na przesunięcia, czy realną szansę otrzymania dofinansowania. Rozmówca wspominał:

„Mam mówić prawdę? Burmistrz kazał nam napisać ten wniosek. Od początku wiedzieliśmy, że zakończy się on kląpką. Nie można przecież stawiać na równi filharmonii i miejskiego domu kultury. Nigdy nie osiągniemy w jednym konkursie takich wskaźników jak oni. Ich jeden spektakl obejrzy 20 tys. osób, a u nas to liczba wszystkich mieszkańców. To nie jest sprawiedliwe”.

Opisywany projekt miał sfinansować remont budynku. Potrzeby związane z infrastrukturą są postrzegane jako bardzo duże. Gmina, pod administracją, której znajduje się jednostka nie dysponuje środkami na ten cel. Możliwość uzyskania dofinansowania unijnego szacowana jest jako znikoma. Przeszkodą są zbyt szerokie kryteria opisujące kto może startować do konkursu. Podmioty mogące ubiegać o dofinansowanie były bardzo zróżnicowane, co działało w naturalny sposób na korzyść jednostek dużych i znanych, których możliwości działania ale również potrzeby znacznie przestaniały ich „skromne” możliwości.

Ich szanse na uzyskanie punktowanych wskaźników były w ocenie rozmówców nierówne. Przegany konkurs był jedynym planowanym tego rodzaju konkursem w województwie na lata 2007 - 2013.

Potrzeby modernizacji budynków są ciągle w samorządzie bardzo duże. W ocenie rozmówców priorytetowe. Nie ma bowiem pieniędzy na ich przeprowadzenie. Łatwiej jest uzyskać środki na działalność edukacyjną, czy kulturalną z różnych źródeł, niż sfinansowanie projektów infrastrukturalnych.

Możliwe do osiągnięcia w konkursie środki nie zaspokoilyby potrzeb jednostki w tym zakresie. Porażka w konkursie właściwie przekreśliła szanse sfinansowania remontu. W kolejnych konkursach mają szanse zostać wyremontowane budynki zakwalifikowane jako zabytki. Budynek przewidziany do remontu nie mieści się w tej kategorii.

Czynniki mające wpływ na pozyskanie środków

Pracownicy jednostki mają duże doświadczenie w aplikowaniu o środki. Średnio uczestniczą w pięciu różnych konkursach w roku na sfinansowanie działalności kulturalnej z różnych źródeł. Nie korzystali natomiast z pomocy przewidzianej przez ZPORR 2004-2006. Pracownicy czują się również dobrze przygotowani do aplikowania o środki.

Procedury związane z aplikowaniem o dofinansowanie oceniają jako skomplikowane, szczególnie na etapie oceny formalnej, gdzie trzeba przygotować szczegółowe dokumenty i mnóstwo załączników.

W projektach przewidujących uzyskanie dofinansowania np. na remont budynku, nie można według rozmówców oceniać pomysłu. Rozmówca nie kryje rozgoryczenia:

„Jak ocenić, czy dany obiekt jest bardziej, czy mniej potrzebny społeczeństwu?” - pytał.

Przedstawiciele jednostki zwracali uwagę, że jako mniejsza jednostka mieli problemy z zapewnieniem wkładu własnego do projektu, gdyż konieczność zapewnienia takich środków stanowiło bardzo duże obciążenie ich niewysokiego budżetu.

Respondenci oceniali, że Instytucja Zarządzająca była pomocna przy realizacji projektu i wspomagała beneficjentów w zależności od potrzeb, służąc zawsze pomocą i radą.

Czynniki i narzędzia pozwalające zwiększyć skuteczność w procesie pozyskania środków unijnych

W ocenie rozmówców na skuteczność w aplikowaniu mają wpływ niejasne i zbyt szerokie kryteria dostępu stanowiące, kto może ubiegać się o dofinansowanie. Już i tak szerokie kategorie w trakcie naboru wniosków zostały ponownie poszerzone. Do konkursu dopuszczono instytucje, które chcą adoptować budynki na cele kulturalne, w ten sposób skutecznie zmniejszono szanse instytucji kulturalnych, które już takie placówki mają.

Czynnikami, który pozwoliłby zwiększyć skuteczność w aplikowaniu o środki jest przede wszystkim zwiększenie puli dostępnych funduszy.

Dostępność do informacji o możliwości dofinansowania i zasad ubiegania się o dofinansowanie określana jest jako swobodna i szeroka.

Również kontakty z Instytucją Zarządzającą oceniane są bardzo dobrze. Jeden z rozmówców powiedział:

„Urzednicy w Urzędzie Marszałkowskim są bardzo sprawni. Nie ma właściwie opóźnień w dokonywaniu oceny formalnej. Można też było liczyć na sprawną odpowiedź w nurtujących kwestiach zarówno przez telefon, jak i osobiście. Oni chyba rozumieją, że gramy w jednej drużynie i nie robią problemów, np. przy składaniu wniosku.”

Studium 4 - SJO WO/ANS

Świadomość i potrzeby w zakresie pozyskiwania środków pomocowych UE

Jednostka starała się o duże dofinansowanie, które według ocen rozmówców miało być szansą na przetrwanie jednostki. Wniosek powstawał przy współpracy jednostki i fundacji pochodzącej spoza województwa opolskiego. Konkurs był jedynym konkursem o środki, o które mogła się ubiegać jednostka. Dyrektor jednostki tak opisuje nadzieje związane z wnioskiem:

„Bardzo zaangażowaliśmy się w pisanie i przygotowanie tego wniosku. Zaangażowaliśmy w niego duże środki z naszego budżetu. Zleciliśmy studium wykonalności i dodatkowe płatne analizy. Wniosek powstawał z fundacją, która miała duże doświadczenie w pozyskiwaniu dofinansowań. Nic nie zapowiadało porażki.”

Czynniki mające wpływ na pozyskanie środków

Respondenci w kontekście nadmiernych obciążeń związanych z przygotowaniem potrzebnej punktowanej dokumentacji wspominali o dobrych praktykach i procedurach, jakie funkcjonują w przypadku innych Programów, gdzie na wstępnym etapie wymaga się tylko wniosku wstępnego, który jeśli zostanie zaakceptowany, staje się podstawą do przygotowania kolejnych dokumentów (np. w ramach programu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rozwój infrastruktury kultury).

W zakresie pozyskania środków unijnych, jednostka współpracowała z fundacją, która dostarczała im niezbędnych informacji dotyczących wymaganych dokumentów i procedur konkursowych.

Konieczność wniesienia wysokiego dla jednostki wkładu własnego oraz zasada refundacji środków w projektach RPO WO 2007-2013 było głównym powodem powstrzymującym jednostkę przed wcześniejszym aplikowaniem o wsparcie z tego Programu. W województwie opolskim nie są planowane inne konkursy, które pozwoliłyby sfinalizować projekt.

Jednostka nie starała się nigdy o środki ze ZPORR 2004-2006. Dyrektor wyjaśnia to w następujący sposób:

„Zawsze byliśmy za mali, żeby sięgać po tego rodzaju dofinansowania”.

Czynniki i narzędzia pozwalające zwiększyć skuteczność w procesie pozyskania środków unijnych
Wniosek przeszedł bezbłędnie ocenę formalną. Po pierwszym etapie oceny merytorycznej wnioskodawcy nie byli proszeni o żadne uzupełnienia, poprawki. Sami zainwestowali w przygotowanie i dostarczenie płatnych wycen. Byli przekonani, że napisany wniosek jest dobry. Zmiana w procedurach i wykluczanie wniosków po pierwszym etapie nie naraziłoby przegranych na ponoszenie kolejnych kosztów.

Rozmówca wspomina:

„Chcieliśmy ponieść dodatkowe koszty, żeby polepszyć naszą pozycję. Nie mieliśmy pojęcia po pierwszych ocenach, że nasz wniosek nie ma szans powodzenia. Zanim złożyliśmy wniosek dostawaliśmy sygnały od urzędników, że jest to bardzo dobry wniosek”.

W jednostce brakuje pracowników, którzy zajmowaliby się jedynie pozyskaniem środków unijnych. Prace nad wnioskiem ze strony jednostki wykonywała księgowa i dyrektor placówki, który jest najlepiej zorientowany w bieżących potrzebach i możliwościach jednostki.

Wniosek uzyskał 60 punktów, co uniemożliwiło w myśl zmieniających się przepisów złożenie protestu. Pracownicy jednostki wystąpili o wyjaśnienia i szczegóły oceny merytorycznej. Nie zgadzają się z jej konkretnymi punktami, są jednak na słabszej pozycji, bo nic nie mogą zrobić. Uzyskanie pełnej informacji o ocenie merytorycznej pozwoliłoby im lepiej przygotować się do kolejnych konkursów.

Woleliby uzyskać mniej punktów, co umożliwiłoby wniesienie protestu, co w przypadku gdy wniosek otrzymuje pozytywną ocenę, nie jest możliwe. Jednakże otrzymanie pozytywnej oceny, przy niskiej punktacji powoduje, iż realnie wniosek jest bez szans na otrzymanie dofinansowania, ze względu na niską pozycję na liście rankingowej.

„Wiemy, jaki jest budżet, wiemy ile uzyskaliśmy środków. Nie mamy żadnych szans na uzyskanie dofinansowania”.

Według rozmówców czynnikiem, który miał mieć wpływ na skuteczne aplikowanie było zaangażowanie środków finansowych na dodatkowe analizy do wniosku, a także współpraca w powstawaniu wniosku z instytucją bardziej doświadczoną w aplikowaniu o środki. Niestety okazały się one jednak niewystarczające. Jediną szansą na skuteczne aplikowanie o środki jest zwiększenie ich puli, rozpisanie kolejnych konkursów umożliwiających aplikowanie o dofinansowanie.

JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Studium 5 - JST WO/AS

Świadomość i potrzeby w zakresie pozyskiwania środków pomocowych UE

Gmina posiada Strategię Rozwoju na lata 2004-2019, która wpisuje się w *Strategię Rozwoju Województwa Opolskiego*. W ocenie rozmówcy dobrze i wcześniej przygotowana dokumentacja pozwala sprawniej przygotować wniosek. Całość prac nad wnioskiem wykonali pracownicy urzędu nic nie jest zlecane na zewnątrz. Finansowana z dotacji unijnej *inwestycja* została uwzględniona w tegorocznym budżecie.

Jedna osoba przygotowała wniosek i był to jej aplikacyjny debiut na nowo piastowanym stanowisku w urzędzie miasta. W sukcesie aplikacyjnym pomogły nie tyle oferowane szkolenia w zakresie możliwości uzyskania dofinansowań, co analiza dokumentów i osobiste doświadczenie w pisaniu wniosków, nabyte w poprzedniej pracy. Pracę nad kolejnymi wnioskami w urzędzie przejmie już zespół projektowy.

Potrzeby jednostki to przede wszystkim dofinansowanie inwestycji technicznych. Gmina zamierza aplikować o środki na budowę kolejnej drogi, rewitalizację centrum miasta, na remont obiektów infrastruktury kulturalnej.

Pracownik odpowiedzialny za koordynację prac dotyczących pozyskania środków unijnych w urzędzie ocenia potrzeby gminy jako bardzo duże.

„Staramy się sięgać po wszystkie możliwe dofinansowania, zarówno z RPO WO 2007-2013, jak i PROW”.

Czynniki mające wpływ na pozyskanie środków

Wśród czynników, które mają wpływ na pozyskanie środków znajdują się przede wszystkim jasno opisane kryteria konkursowe.

Według rozmówcy kryteria konkursowe potrafią zmienić się w trakcie naboru wniosków. Część kryteriów jest w ocenie rozmówców „moralnie wątpliwa”. Respondenci mówią o istnieniu nieformalnego kryterium politycznego, który może brać górę nad kryteriami merytorycznymi.

„W jednym z konkursów był zapis, że droga ma ułatwić dostęp społeczności lokalnej do obiektu kultu. W województwie od razu wiedziiano, o który obiekt kultu chodzi szczególnie”.

Pracownicy gminy poszukują aktywnie informacji na temat RPO WO 2007-2013. Gmina aplikuje również o środki w ramach PROW. W gminie istnieją dwa wyspecjalizowane stanowiska dotyczące funduszy unijnych. Jedna osoba specjalizuje się w PROW, druga w RPO. Jednostka nie starała się o dofinansowanie ze ZPORR 2004-2006.

„Środki z tego programu były trudne do osiągnięcia, a może jeszcze nie potrafiliśmy o nie dobrze aplikować.[nie pamiętam]O takie dofinansowanie na remont siedziby sięgnęło natomiast starostwo, więc pośrednio nasza gmina też na tym skorzystała” - mówił rozmówca.

Czynniki i narzędzia pozwalające zwiększyć skuteczność w procesie pozyskania środków unijnych

Na skuteczność w procesie aplikacyjnym według rozmówcy wpływa przede wszystkim pomysł na inwestycje.

„To pomysły są dostosowywane do kryteriów konkursowych. Najpierw wczytuję się dokładnie w kryteria, a potem patrzymy wspólnie co można w gminie sfinansować”.

Czynnikiem wpływającym na skuteczność jest również ilość dostępnych środków. Według respondenta Instytucja Zarządzająca musi kierować się przede wszystkim ekonomicznością inwestycji, co zdecydowanie faworyzuje większe jednostki samorządu terytorialnego, które są w stanie założyć większy wskaźnik ekonomiczny projektu, niż gminy małe, z niewielką liczbą mieszkańców. Jak zauważył respondent, kryterium ekonomiczności nie jest jedynym czynnikiem, który decyduje o finalnym wyborze projektu, duże znaczenie ma przebojowość gminy oznaczająca jej aktywne lobbowanie na rzecz inwestycji dokonywanych w tej gminie.

Wpływ na pozyskanie środków mają również czynniki techniczne. Praca z generatorem wniosków wymaga wprawy. W ocenie rozmówcy generator nie zapisuje i szybko wygasa sesja.

Studium 6 - JST WO/AS

Świadomość i potrzeby w zakresie pozyskiwania środków pomocowych UE

Gmina posiada bogate doświadczenie w pozyskiwaniu środków z różnych programów. Skorzystali między innymi ze środków SAPARD, PHARE ODBUDOWA, dotacja od rządu Danii. Kluczowym na dzień dzisiejszy jest pozyskanie środków z RPO WO 2007-2013 i PROW. W najbliższych planach zamierzają uczestniczyć w konkursach o środki na rewitalizację, energię odnawialną i drogi.

Potrzeby gminy są dużo większe niż możliwości uzyskania dofinansowania. Według rozmówcy widać to szczególnie w potrzebach związanych z rozwojem turystyki.

„W województwie zostały wykorzystane wszystkie pieniądze na ten cel i nie są przewidywane dalsze konkursy”.

Część inwestycji priorytetowych dla gminy nie może być sfinalizowana, gdyż z dotacji wyłączają je warunki szczegółowe, które kwalifikują działania do konkursu.

„Najlepszym przykładem takich wyłączonej z możliwości pozyskania środków jest remont obiektu przyszkolnego” - mówi rozmówca.

Gmina posiada Strategię Rozwoju i Lokalny Program Rozwoju, część działań tam zapisanych gmina próbuje sfinalizować dzięki dotacjom. Przed konkursami przygotowują część dokumentacji, aby po rozpisaniu konkursu spokojnie zdążyć przygotować projekt.

Gmina stara się reagować na bieżąco również na warunki konkursu, jeżeli w danym konkursie nie można sfinalizować priorytetowych działań, to jej pracownicy zastanawiają się, jakie inne działania można sfinalizować.

Rozmówca podsumowuje:

„Staramy się brać udział, w możliwie jak największej liczbie konkursów z przeróżnych programów”.

W historii pozyskiwania środków z RPO WO 2007-2013 gmina tylko raz odnotowała porażkę. Respondent tak wspomina jej powody:

„Jedną inwestycję zgłoszono w dwóch konkursach. To wykluczyło ją w obu dofinansowaniach. Udało nam się ją sfinalizować w następnym rozdaniu konkursu. Teraz jesteśmy uważniejsi”.

Czynniki mające wpływ na pozyskanie środków

Gmina korzystała z dofinansowania w ramach ZPORR 2004-2006. Obecnie kończy realizację dwóch projektów z dwóch różnych działań w ramach Programu RPO WO 2007-2013.

Obecny program zdaje się być dla rozmówcy bardziej przyjazny. Procedury zostały w nim uporządkowane, dostępność do zasad pozyskiwania środków, jest również w ocenie rozmówcy bardziej przejrzysta. Najbardziej zauważalną zmianą są Oświadczenia woli. Niestety ciągle pozostało przyzwyczajenie z czasów ZPORR 2004-2006 związane z nadmierną „papierologią”.

Ze środków ZPORR 2004-2006 został sfinansowany pierwszy etap inwestycji, który dokończony został w wygranym konkursie.

„Inwestycja musiała być etapowana, ze względu na ograniczone środki możliwe do uzyskania. Nie udało się zakończyć drugiego etapu ze ZOPRR, bo Program się zakończył. Sięgnęliśmy więc po środki RPO WO 2007-2013” - wspominał rozmówca.

Czynniki i narzędzia pozwalające zwiększyć skuteczność w procesie pozyskania środków unijnych

O sukcesie wniosku według rozmówców stanowi jakość przygotowanych dokumentów. Bardzo ważne jest również zabezpieczenie środków własnych na realizację inwestycji.

Rozmówca tłumaczył:

„Do tego konieczne jest zwołanie na czas sesji Rady Gminy. Na szczęście nasze pomysły znajdują zrozumienie wśród jej członków”

Gmina posiada oddzielne stanowisko dla osoby, która zajmuje się pozyskaniem środków unijnych. Do jej obowiązków należy wyszukiwanie konkursów, przygotowanie załączników i rozdzielanie prac pomiędzy inne wydziały w gminie.

Gmina zleca firmie zewnętrznej wykonanie studium wykonalności do wniosku.

Rozmówca bardzo dobrze ocenia współpracę z Instytucją Wdrażającą. Pracownicy urzędu sprawnie w ocenie rozmówcy reagują na kierowane do nich zapytania. Problematiczna jest czasem ogólnikowość odpowiedzi i odsyłanie do innych dokumentów. Respondent wyjaśnia:

„Wynika to z podejścia do wnioskodawców, jak do petentów i traktowanie ich nie jak partnerów, którym trzeba pomóc, ale jak osoby, które zakłócają codzienną pracę pytaniami, na które odpowiedź jest w dokumentach.”

Pracownik odpowiedzialny za pozyskiwanie środków unijnych jeździ na spotkania informacyjne i szkolenia. W jego ocenie spotkania informacyjne często polegają na czytaniu uszczegółowień, są zbyt ogólne. Szkolenia zaś są bardziej ciekawe i uzyskane w nich informacje niejednokrotnie przydają się w późniejszej pracy nad wnioskiem.

Brak w województwie szkoleń o charakterze warsztatowym, które pozwoliłyby osiągnąć praktyczną wiedzę z zakresu aplikowania o środki.

Czynniki wpływające na sukces aplikacyjny respondent podsumowuje w następujący sposób:

„Do skutecznego aplikowania byłyby pomocne zmiany w definiowaniu co jest w aplikowaniu o wnioski naprawdę ważne. Przydałoby się trochę więcej zaufania do beneficjentów, a mniej parafowania każdej strony i stempli za zgodność w dokumentach”

Studium 7 - JST WO/ANS

Świadomość i potrzeby w zakresie pozyskiwania środków pomocowych UE

Gmina posiada strategię rozwoju przyjętą na lata 2000 - 2020. W niej został zapisany remont obiektu, na który próbowano otrzymać dofinansowanie z RPO WO 2007-2013.

Potrzeby gminy według rozmówców, to przede wszystkim inwestycje infrastrukturalne. Brak pieniędzy z jakimi boryka się gmina zmusza ją do startowania i ubiegania się o wszystkie możliwe do uzyskania dotacje. Obok potrzeb związanych z drogami, rozwojem współpracy międzynarodowej, turystyki transgranicznej jest ochrona środowiska. Gmina bowiem boryka się z brakiem wody.

Według rozmówcy błędem jest zbyt duże skoncentrowanie pieniędzy na działaniach miękkich. Zbyt mało jest ich na realizację zadań twardych.

Rozmówca tak argumentuje tę sytuację:

„Ludzie nie chcą już chodzić na szkolenia. Jest ich po prostu za dużo i są organizowane trochę na siłę. Przedsiębiorczość rozwinie się sama, jak będą drogi, węzły komunikacyjne, czy strefy ekonomiczne.”

Gmina przygotowuje się obecnie do startowania w konkursach umożliwiającym im uzyskanie dofinansowania na drogi i termomodernizację obiektów. Jednocześnie aplikuje o środki z PROW i programów na rozwój współpracy trans-granicznej.

Wiele potrzeb dotyczących np. rozwoju turystyki gmina stara się rozwiązywać z czeską gminą partnerską. Wspólnie podejmują i planują inicjatywy i występują jako partnerzy w konkursach.

Czynniki mające wpływ na pozyskanie środków

Gmina posiada bogate doświadczenie w staraniu się o środki. Aplikowała z sukcesem o środki od 1999r. Starła się również o środki ze ZPORR 2004-2006, jednak bez sukcesów. Barię w ich uzyskaniu były w ocenie rozmówcy bardzo skomplikowane kryteria do spełnienia. Mimo, że wniosek dostał się wówczas na listę rankingową, nie otrzymał dofinansowania. Jego przygotowanie pochłonęło mnóstwo energii pracowników gminy. Z tej perspektywy kryteria stawiane w konkursach RPO WO 2007-2013 są bardziej przyjazne beneficjentom. Rozmówca ocenia to w następujący sposób:

„Mimo doświadczeń ze ZPORR ciągle brniemy w formalne absurdy. Czemu ma służyć parafowanie stron przez burmistrza, skoro generator ma swój unikalny kod i każda zmiana we wniosku powoduje zmianę w kodzie generatora? Dodatkowo wymagane są dwie kopie wniosków, jeszcze niedawno w prawdzie były wymagane trzy, ale nie ograniczyło to dochodzenia, czy na pewno wszystkie strony parafował burmistrz. Do tego na wszystkim pieczętka za zgodność z oryginałem. Gdzie tu zaufanie do beneficjenta?”

Generator jest postrzegany jako narzędzie przydatne, ale nie pozbawione wad. Rozmówca wskazuje przede wszystkim na brak możliwości pracy na kilku podstronach jednocześnie. Narzucona jest konieczność uzupełniania generatora od początku. Trzeba również przestrzegać kolejności stron. Generator mimo posiadania funkcji „zapisz” zapisuje dopiero po przejściu na następną stronę. Sesja wygasa po 15 minutach, więc często przy codziennej pracy w urzędzie i konieczności załatwienia czegoś ze spraw bieżących nie ma do czego wracać.

Czynniki i narzędzia pozwalające zwiększyć skuteczność w procesie pozyskania środków unijnych

Praca nad wnioskiem przebiegała zgodnie z przyjętym w gminie schematem. Studium wykonalności było zlecane zewnętrznej firmie, przygotowaniem wymaganej dokumentacji i pisaniem wniosku zajmowali się pracownicy gminy. W urzędzie jest wyodrębnione stanowisko ds. pozyskiwania środków unijnych.

Na skuteczność w ocenie rozmówcy miałyby pozytywny wpływ ograniczenie liczby wymaganych załączników. Przedstawianie pełnej dokumentacji i założeń finansowych już na etapie oceny formalnej w wypadku nieotrzymania dofinansowania oznacza utratę znacznych środków zainwestowanych w przygotowanie materiałów. W wypadku otrzymania dofinansowania nie zwalnia z konieczności aktualizacji części dokumentów.

„Wniosek, który przepadł staje się „pułkownikiem”, który trafia na półkę. To duże ryzyko finansowe. Mogą minąć lata zanim pojawi się kolejna okazja na sfinansowanie założonej inwestycji”.

Rozmówcy dobrze oceniają pracowników Instytucji Zarządzającej i tempo pracy urzędników. Pracownicy postrzegani są jako dobrze merytorycznie przygotowani, pracują w urzędzie od wielu lat i posiadają doświadczenie pozwalające na sprawne przyjmowanie i ocenę formalną wniosków. Opóźnienia zdarzają się na etapie wdrożenia.

Pracownicy uczestniczą w szkoleniach i spotkaniach organizowanych przez Instytucję Wdrażającą. Rozmówca w pewnym momencie kwituje:

„Wszystko jednak wychodzi „w praniu” i nic nie zastąpi doświadczenia w aplikowaniu o środki”.

Studium 8 - JST WO/ANS

Świadomość i potrzeby w zakresie pozyskiwania środków pomocowych UE

Według przedstawicieli gminy, dla jednostek małych, wiejskich, które mają ograniczony budżet, realizacja projektów współfinansowanych ze środków europejskich jest jedyną możliwością, aby zrealizować wybrane inwestycje. Gmina we własnym zakresie nie byłaby w stanie sfinalizować dużych i kosztownych inwestycji takich jak budowa oczyszczalni ścieków, czy kanalizacji.

Realizacja projektów finansowanych przez RPO WO 2007-2013 umożliwia gminie wywiązywanie się ze wszystkich swoich zobowiązań zarówno wobec prawa unijnego, nakładającego na gminy restrykcyjne przepisy w zakresie ochrony środowiska, jak i wobec mieszkańców gminy, którym udogodnienia powinny być zapewnione.

Wniosek został przygotowany na realizację kanalizacji. Był to projekt, który czekał na sfinalizowanie ponad trzy lata. Inwestycje dotyczące kanalizacji są traktowane na terenie gminy, jako priorytetowe. Ich przeprowadzenie jest związane z wymaganiami Unii Europejskiej.

Gmina przyjęła strategię rozwoju do roku 2015.

Na dzień dzisiejszy gmina ma podpisane trzy umowy ze środków RPO WO 2007-2013. W trakcie oceny jest projekt modernizacji oczyszczalni ścieków. Wniosek brał czterokrotnie udział w różnych konkursach.

Gmina w swojej historii pozyskiwania środków z RPO WO 2007-2013 odnotowała jedną porażkę, związaną z dofinansowaniem na rewitalizację budynków gminnych. Na dzień dzisiejszy nie ma szans na kolejne dofinansowanie w tej dziedzinie.

W najbliższych planach gmina zamierza starać się o dofinansowanie drogi i na termomodernizację. Chciałaby współfinansować z tych środków dalsze inwestycje związane z budową kanalizacji.

Czynniki mające wpływ na pozyskanie środków

Ze środków ZPORR 2004-2006 sfinansowana została budowa lokalnej drogi. Kolejne środki otrzymane na realizację projektu „e-urząd”.

Rozmówcy podkreślają, w konkursach są często niemożliwe do spełnienia kryteria, które trzeba obchodzić, czy też naciągać wskaźniki, żeby je spełnić.

Rozmówca tak opisuje zaistniałą sytuację:

„Takim kryterium było określenie odpowiedniej gęstości zaludnienia. Taki wskaźnik w gminie, spełnia tylko miasto. Na tutejszych wsiach jest ono zupełnie nie do spełnienia. Po co stwarzać takie sytuacje?”

Przykładem niejasnego kryterium jest ocena „*czy projekt ma regionalny charakter*”. „*Co eksperci mają na ten temat sądzić? Sprzyja ono subiektywnej ocenie, żeby uzyskać punkty trzeba atrakcyjnie opisać działania*”.

W składanych projektach „technicznych” często oceniane są konkrety. Już na etapie pisania wniosku można określić jakie on ma szanse. Jest możliwość samodzielnego przeliczenia punktów za spełnienie odpowiednich kryteriów i wymagań. Problemem bardziej niż kwestia subiektywnej oceny komisji jest kwestia, czy dla wszystkich wystarczy pieniędzy.

„*Nie wiadomo, kto ocenia wnioski pod kątem merytorycznym czy ma kompetencje do oceniania projektów*” - *powiedział rozmówca*”.

Procedury dotyczące RPO WO 2007-2013 zostały ocenione jako czytelne, co pozwoliło gminie na rzetelne przygotowanie wniosków o dofinansowanie. Ewentualne wątpliwości beneficjenci mogli wyjaśnić w Instytucji Zarządzającej, która służyła im kompleksową pomocą w tym zakresie. Forma wniosku nie była skomplikowana, raczej była łatwa, zachęciła gminę do skorzystania z dofinansowania.

Czynniki i narzędzia pozwalające zwiększyć skuteczność w procesie pozyskania środków unijnych

Gmina zleca wykonanie wymaganych w konkursach studium wykonalności projektów firmom zewnętrznym. Na stałe współpracuje z jedną firmą. Specyfika projektów zmusza czasami pracowników do poszukiwania dodatkowej firmy. Zlecenie przygotowania części dokumentów wiąże się z dużymi wydatkami w budżecie i ryzyku finansowym w momencie porażki projektu. Z niepowodzeń trzeba się również tłumaczyć przed Radą Gminy.

Pisaniem wniosku zajmował się pracownik ds. promocji gminy, rozliczaniem projektu referat ds. rozwoju gospodarczego.

„*Szkoda, że pieniądze nie poszły dla wszystkich miast*”.

Przy składaniu wniosków mimo składania oświadczeń, trzeba je na wstępnym etapie potwierdzić dokumentami. W ocenie rozmówców ma miejsce również powielanie dokumentów. Jeden z rozmówców pyta:

„*Po co wszystkie dokumenty potrzebne do zgody na budowę, skoro jest już wydana zgoda na budowę? Na takie pytanie w urzędzie słyszy się odpowiedź, bo tak trzeba*”.

Respondenci nie upatrują w takich odpowiedziach braku kompetencji urzędniczej. Wskazują na potrzebę zmiany systemowej. Konieczności uproszczenia procedur.

Pracę Instytucji Wdrażającej beneficjenci określają jako sprawną.

„Mamy wrażenie, że gramy w województwie w jednej drużynie. Jeżeli my beneficjenci nie wykorzystamy tych środków, to trzeba będzie je oddać. Urzędnicy starają się nie utrudniać procedury ubiegania się o dofinansowanie”.

W skutecznym aplikowaniu najważniejsze jest doświadczenie w pozyskiwaniu środków. Organizowane spotkania i szkolenia przed kolejnymi konkursami rzadko wnoszą coś nowego do procesu przygotowania wniosku w gminie. Uczestniczenie w nich wynika z przeczności, żeby nic nie umknęło niż z chęci uzyskania wiedzy czy rodzących się pytań.

Zmiany na stronie internetowej też nie są postrzegane jako działania potrzebne. Respondent podkreślał:

„Przyzwyczailiśmy się do niej. Nie mam problemów, żeby coś na niej znaleźć.”

Pracownik odpowiedzialny za pisanie wniosków o dofinansowanie ma też stały nawyk przeglądania odpowiednich stron internetowych i w ten sposób wskazany był jako drugie najważniejsze źródło uzyskania informacji na temat funduszy unijnych.

Załącznik nr 4 NARZĘDZIA BADAWCZE WYKORZYSTYWANE W BADANIACH ILOŚCIOWYCH

Kwestionariusz badania PAPI dla przedstawicieli Instytucji Zarządzającej RPO WO 2007-2013, Instytucji Pośredniczącej ZPORR 2004-2006, Instytucji Wdrażającej ZPORR 2004-2006

Dzień Dobry! Nazywam się i jestem pracownikiem firmy ASM Centrum Badań i Analiz Rynku. Obecnie, na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego przeprowadzamy badanie, którego celem jest dostarczenie informacji nt. potrzeb jednostek samorządu terytorialnego (JST) oraz wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych województwa opolskiego (SJO WO) w pozyskiwaniu środków pomocowych UE oraz informacji pozwalających zwiększyć ich skuteczność w procesie poprawnego aplikowania o środki UE w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego województwa opolskiego na lata 2007-2013 (RPO WO 2007-2013), przy wykorzystaniu doświadczeń z poprzedniego okresu programowania 2004-2006 w ramach ZPORR (Priorytet 1 i Priorytet 3). Bardzo zależy nam na poznaniu Pana/i opinii. Zapraszając Pana/ią do udziału w badaniu ankietowym zapewniamy poufność wszystkich odpowiedzi. Z jednej strony zobowiązuje nas do tego ustawa o ochronie danych, a z drugiej strony standardy i zasady etyki ankieterskiej. Wyniki tego badania posłużą jedynie do zbiorczych statystyk.

1.	<p>Jaki jest Pana/i zdaniem poziom wiedzy jednostek samorządu terytorialnego (JST) oraz samorządowych jednostek organizacyjnych województwa opolskiego (SJO WO) nt. programów, z których mogą pozyskiwać środki UE?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. bardzo niski 2. niski 3. ani niski ani wysoki 4. wysoki 5. bardzo wysoki
2.	<p>Jakie Pani/na zdaniem były/są najważniejsze przyczyny podejmowania lub braku podejmowania próby aplikowania o środki z funduszy strukturalnych w ramach ZPORR (Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego) i RPO WO 2007-2013 (Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013) przez JST (jednostki samorządu terytorialnego) oraz SJO WO (samorządowe jednostki organizacyjne województwa opolskiego)?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przyczyny <u>nie</u> podejmowania próby aplikowania o środki unijne w ramach ZPORR i RPO WO 2007-2013 - <i>Można zaznaczyć max. 3 odpowiedzi.</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. mały potencjał kadrowy 2. brak środków finansowych 3. brak wykształconej kadry 4. brak inicjatywy oddolnej 5. brak informacji na temat możliwości aplikowania 6. brak chęci 7. duże bariery proceduralne 8. utrudniony przepływ informacji ze względu na położenie geograficzne (np. mały powiat) 9. inne (jakie?)..... 2. Przyczyny podejmowania próby aplikowania o środki unijne w ramach ZPORR i RPO WO - <i>Można zaznaczyć max. 3 odpowiedzi</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. posiadanie wykształconej kadry 2. posiadanie zasobów finansowych 3. naciski oddolne 4. większe możliwości ze względu na położenie geograficzne (np. miasto powiatowe) 5. inne (jakie?).....
3.	<p>Czy Pana/i zdaniem kierownicy JST (jednostek samorządu terytorialnego) i SJO WO (samorządowych jednostek organizacyjnych województwa opolskiego) widzą potrzebę ubiegania się o dofinansowanie?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. tak 2. nie 3. trudno powiedzieć - <i>nie czytamy tej opcji</i>

4.	<p>Czy i w jakim zakresie wykorzystuje się doświadczenia z okresu programowania 2004-2006 w celu ulepszenia współpracy z badanymi podmiotami w procesie aplikowania o środki unijne?</p> <ol style="list-style-type: none"> wykorzystuje się w dużym zakresie - <i>przejdź do pytania 5</i> wykorzystuje się, ale w małym zakresie - <i>przejdź do pytania 5</i> nie wykorzystuje się wcale - <i>przejdź do pytania</i>
5.	<p>Proszę podać jakie doświadczenia wykorzystuje się z poprzedniego okresu programowania? <i>Pytanie dla respondentów, którzy w pytaniu nr 4, wskazali odpowiedź 1 i 2.</i></p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>- <i>przejdź do pytania 7</i></p>
6.	<p>Dlaczego Pana/i zdaniem nie wykorzystuje się tych doświadczeń? <i>Pytanie dla respondentów, którzy w pytaniu nr 4, wskazali odpowiedź 3 „nie wykorzystuje się wcale”.</i></p> <p>.....</p> <p>.....</p>
7.	<p>Czy i w jakim zakresie Państwa zdaniem, przy tworzeniu/aktualizacji lokalnych dokumentów strategicznych dotyczących potrzeb rozwoju społeczno-gospodarczego JST (jednostek samorządu terytorialnego), brane są pod uwagę założenia RPO WO 2007-2013 (Regionalnego Programu Operacyjnego województwa opolskiego na lata 2007-2013)?</p> <ol style="list-style-type: none"> tak, w dużym stopniu tak, ale w małym stopniu nie, nie są brane pod uwagę trudno powiedzieć - <i>nie czytamy tej opcji</i>
8.	<p>Jakie są według Pana/i przyczyny zróżnicowanej popularności danych działań/ poddziałań w ramach RPO WO 2007-2013 (Regionalnego Programu Operacyjnego województwa opolskiego na lata 2007-2013), wśród podmiotów składających wnioski? - <i>Można zaznaczyć max. 2 odpowiedzi.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> projekty składane są w odpowiedzi na potrzeby regionu składane są projekty, gdzie wymagany jest najmniejszy wkład własny składane są projekty, gdzie można zobaczyć „twardy” rezultat składane są projekty, do których beneficjent posiada kadre do obsługi projektu inne (jakie?).....
9.	<p>Skąd Pana/i zdaniem JST (jednostki samorządu terytorialnego) oraz SJO WO (samorządowe jednostki organizacyjne województwa opolskiego) czerpią informacje nt. Programów, z których mogą pozyskiwać środki UE?</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
10.	<p>Jaki sposób podawania informacji (szkolenia, warsztaty, biuletyny informacyjne itp.) Pana/i zdaniem jest najlepszy dla JST (jednostek samorządu terytorialnego) oraz SJO WO (samorządowych jednostek organizacyjnych województwa opolskiego)? - <i>Zaznaczyć 1 odpowiedź.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> szkolenia warsztaty biuletyny informacyjne broszury, ulotki inne (jakie?).....
11.	<p>Jaka tematyka organizowanych szkoleń na temat Programów UE cieszy się największym powodzeniem wśród przedstawicieli JST (jednostek samorządu terytorialnego) oraz SJO WO (samorządowych jednostek organizacyjnych województwa opolskiego)?</p> <p>.....</p>
12.	<p>Jakie działania informacyjne, promocyjne i szkoleniowe Pana/i zdaniem realizowane w ramach RPO WO 2007-2013 (Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007-2013) wspierają działania w zakresie pozyskiwania środków?</p> <p>.....</p>
13.	<p>Jakim według Pana/i opinii, zapleczem merytoryczno-organizacyjnym dla pozyskiwania środków unijnych dysponują JST (jednostki samorządu terytorialnego) oraz SJO WO (samorządowe jednostki organizacyjne województwa opolskiego)?</p> <ol style="list-style-type: none"> wystarczającym, aby mogły aplikować o środki unijne niewystarczającym, aby mogły aplikować o środki unijne trudno powiedzieć - <i>nie czytamy tej opcji</i>
14.	<p>Czy według Pana/i opinii struktura organizacyjna JST (jednostek samorządu terytorialnego) oraz SJO WO (samorządowych jednostek organizacyjnych województwa opolskiego) uwzględnia wyzwania związane z wnioskowaniem o środki UE oraz z realizacją projektów?</p> <ol style="list-style-type: none"> tak nie trudno powiedzieć - <i>nie czytamy tej opcji</i>
15.	<p>Jakie działania powinny być podjęte Pan/i zdaniem w celu zwiększenia ilości oraz poprawienia jakości składanych przez JST oraz SJO WO wniosków o dofinansowanie projektów ze środków UE?</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

METRYCZKA

M1. Jaka instytucję Pan/i reprezentuje?

1. IZ (Instytucja Zarządzająca RPO WO 2007-2013)
2. IP (Instytucja Pośrednicząca ZPORR)
3. IW (Instytucja Wdrażająca ZPORR)

M2. Proszę określić w latach swoje doświadczenie związane z funduszami UE?

1. 0-1 lat
2. 2-3 lat
3. 4-5 lat
4. powyżej 5 lat

Serdecznie dziękuję za udział w badaniu!

Kwestionariusz badania PAPI dla przedstawicieli JST oraz SJO WO

Dzień Dobry! Nazywam się i jestem pracownikiem firmy ASM Centrum Badań i Analiz Rynku. Obecnie, na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego, przeprowadzamy badanie, którego celem jest dostarczenie informacji nt. potrzeb jednostek samorządu terytorialnego (JST) oraz wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych województwa opolskiego (SJO WO) w pozyskiwaniu środków pomocowych UE oraz informacji pozwalających zwiększyć ich skuteczność w procesie poprawnego aplikowania o środki UE w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego województwa opolskiego na lata 2007-2013 (RPO WO 2007-2013), przy wykorzystaniu doświadczeń z poprzedniego okresu programowania 2004-2006 w ramach ZPORR (Priorytet 1 i Priorytet 3). Bardzo zależy nam na poznaniu Pana/i opinii. Zapraszając Pana/ią do udziału w badaniu ankietowym zapewniamy poufność wszystkich odpowiedzi. Z jednej strony zobowiązuje nas do tego ustawa o ochronie danych, a z drugiej strony standardy i zasady etyki ankieterskiej. Wyniki tego badania posłużą jedynie do zbiorczych statystyk.

1. Czy Państwa jednostka posiada doświadczenia w aplikowaniu o środki ZPORR?
 1. tak - przejść do pytania nr 2
 2. nie - przejść do pytania nr 3
2. W zakresie jakich Priorytetów i Działań aplikowaliście Państwo o środki w ramach ZPORR (Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego) i z jakim powodzeniem?
Uwaga: w kolumnie „środki unijne” proszę wstawić odpowiednią literę:
 - A- aplikowaliśmy ale nie otrzymaliśmy dofinansowania
 - B- aplikowaliśmy i otrzymaliśmy dofinansowanie
 - C- nie aplikowaliśmy

Należy wypełnić wszystkie wiersze!

Priorytet/działanie	Środki unijne
PRIORYTET I Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionu	
Działanie 1.1 Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego	
Działanie 1.2 Infrastruktura ochrony środowiska	
Działanie 1.3 Regionalna infrastruktura społeczna	
Działanie 1.4 Rozwój turystyki i kultury	
Działanie 1.5 Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego	
Działanie 1.6 Rozwój transportu miejskiego w aglomeracjach	
PRIORYTET III Rozwój lokalny	
Działanie 3.1 Obszary wiejskie	
Działanie 3.2 Obszary podlegające restrukturyzacji	
Działanie 3.3 Zdegradowane obszary miejskie, przemysłowe i powojenne	
Działanie 3.4 Mikroprzedsiębiorstwa	
Działanie 3.5 Lokalna infrastruktura społeczna	

3. Dlaczego nie aplikowaliście Państwo w ZPORR (Zintegrowanym Programie Operacyjnym Rozwoju Regionalnego)?
Pytanie dla respondentów, którzy w pyt. nr 1, wskazali odpowiedź nr 2. Należy zaznaczyć wszystkie właściwe odpowiedzi!
 1. nie mieliśmy wyszkolonej kadry
 2. nie mieliśmy wystarczających informacji
 3. nie mieliśmy środków finansowych na wkład własny
 4. były zbyt skomplikowane procedury
 5. inne (jakie?).....

4. Proszę wskazać Działanie/Działania w ramach, którego aplikowaliście Państwo o środki unijne w ramach RPO WO 2007-2013 (Regionalnego Programu Operacyjnego województwa opolskiego) bez powodzenia lub otrzymaliście dofinansowanie bądź też zamierzacie aplikować?

Uwaga: w kolumnie „środki unijne” proszę wstawić odpowiednią literę:

A- aplikowaliśmy, ale nie otrzymaliśmy dofinansowania

B- aplikowaliśmy i otrzymaliśmy dofinansowanie

C- zamierzamy aplikować

D- nie aplikowaliśmy i nie zamierzamy aplikować

Należy wypełnić wszystkie wiersze!

Priorytet	Działanie	Środki unijne
I. WZMOCNIENIE ATRAKCYJNOŚCI GOSPODARCZEJ REGIONU	1.1 Rozwój przedsiębiorczości	
	1.2 Zapewnienie dostępu do finansowania przedsiębiorczości	
	1.3 Innowacje, badania, rozwój technologiczny	
	1.4 Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjno-sportowej	
II SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE	2.1 Infrastruktura dla wykorzystania narzędzi ICT	
	2.2 Moduły informacyjne, platformy e-usług i bazy danych	
III TRANSPORT	3.1 Infrastruktura drogowa	
	3.2 Transport publiczny	
IV OCHRONA ŚRODOWISKA	4.1 Infrastruktura wodno-ściekowa i gospodarka odpadami	
	4.2 Zabezpieczenie przeciwpowodziowe	
	4.3 Ochrona powietrza, odnawialne źródła energii	
	4.4 Ochrona bioróżnorodności Opolszczyzny	
V INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA I SZKOLNICTWO WYŻSZE	5.1 Wsparcie infrastruktury edukacyjnej	
	5.2 Rozwój bazy medycznej w regionie	
	5.3 Rozwój kultury oraz ochrona dziedzictwa kulturowego	
VI AKTYWIZACJA OBSZARÓW MIEJSKICH I ZDEGRADOWANYCH	6.1 Rewitalizacja obszarów miejskich	
	6.2 Zagospodarowanie terenów zdegradowanych	

Jeśli respondent wskazał wyłącznie odpowiedzi C, przechodzimy do pyt. nr 7, a jeśli wskazał wyłącznie odpowiedzi D przechodzimy do pytania nr 11.

5. Dlaczego aplikowaliście Państwo we wskazanych obszarach?

1. takie były najpilniejsze potrzeby regionu
2. najmniejszy wkład własny
3. w tym obszarze mieliśmy kadrę do obsługi projektu
4. takie były obietnice wyborcze
5. wolimy inwestować w rzeczy „twarde”
6. inne (jakie?).....

6. Co zdecydowało o Państwa sukcesie aplikacyjnym?

Pytanie dla respondentów, którzy w pyt. nr 4, wskazali chociaż jedną odpowiedź B.

.....

7. Czy wraz z planowanym ubieganiem się o dofinansowanie na przedsięwzięcia w ramach RPO WO 2007-2013 (Regionalnego Programu Operacyjnego województwa opolskiego na lata 2007-2012), przewidujecie Państwo również działania komplementarne, tj. dofinansowanie z innych programów, np. PO KL (Program Operacyjny Kapitał Ludzki)?

Pytanie zadajemy tylko tym respondentom, którzy w pyt. nr 4, chociaż raz wskazali odpowiedź C, w przeciwnym razie przechodzimy do pyt. nr 8.

1. tak, przewidujemy - jakie?.....
2. nie, nie przewidujemy - dlaczego nie?.....
3. trudno powiedzieć - *nie czytamy tej opcji*

8. Czy aplikując o środki unijne opieraliście się Państwo lub będziecie się opierać aplikując w przyszłości na doświadczeniach z poprzedniej edycji programowania/finansowania?
Pytanie zadajemy respondentom, którzy w pyt. nr 4 wskazali odpowiedź A, B lub C.
1. tak, bardzo nam to pomogło
 2. nie, nie mieliśmy wcześniej doświadczeń z funduszami unijnymi
 3. mieliśmy wcześniejsze doświadczenia ale przy obecnym aplikowaniu nie miało to znaczenia ze względu na zmianę przepisów i wymogów aplikacyjnych
 4. inne.....
9. W jaki sposób przygotowawaliście się Państwo lub przygotowujecie się do aplikowania o środki unijne?
Pytanie zadajemy respondentom, którzy w pyt. nr 4, wskazali odpowiedź, A, B lub C. Zaznaczyć wszystkie właściwe odpowiedzi!
1. **pod kątem organizacyjno - strukturalnym:**
 1. utworzyliśmy odrębny dział/komórkę organizacyjną
 2. rozpoczęliśmy współpracę z firmą doradczą
 3. nawiązaliśmy partnerstwo publiczno-prywatne
 4. inne (jakie?).....
 2. **pod kątem kadrowym:**
 1. zatrudniliśmy pracowników
 2. szkoliliśmy pracowników
 3. inne (jakie?).....
 3. **pod kątem finansowym:**
 - 1 zabezpieczyliśmy rezerwy finansowe na wkład własny do projektu
 2. rozpoznaliśmy możliwości kredytowe i pożyczkowe
 3. inne (jakie?).....
 4. **pod kątem komunikacyjnym:**
 1. uczestniczyliśmy w szkoleniach
 2. uczestniczyliśmy w spotkaniach informacyjnych
 3. organizowaliśmy spotkania z pracownikami
 4. przygotowaliśmy wewnętrzne procedury i instrukcje dotyczące realizacji projektu
 5. inne (jakie?).....
 5. **Nie przygotowaliśmy się/ nie przygotowujemy się wcale - dlaczego?**
.....
10. Jakie bariery napotkaliście Państwo na poszczególnych etapach aplikowania o środki unijne oraz jak je pokonywaliście?
Pytanie zadajemy respondentom, którzy wskazali w pyt. nr 4 odpowiedź A lub B.
(Respondentom, którzy wskazali odpowiedź C „nie aplikowali o środki unijne, ale zamierzają aplikować, zadajemy pytanie w postaci: **Jakie bariery spodziewacie się Państwo napotkać na poszczególnych etapach aplikowania o środki unijne oraz jak je zamierzacie pokonać?**)
1. Pozyskanie informacji o możliwości finansowania przedsięwzięć ze środków unijnych
.....
 2. Sposób pokonania wymienionych barier
.....
 3. Przystąpienie do przygotowania wniosku aplikacyjnego
.....
 4. Sposób pokonania wymienionych barier
.....
 5. Zebranie niezbędnej dokumentacji
.....
 6. Sposób pokonania wymienionych barier
.....
 7. Złożenie wniosku
.....
 8. Sposób pokonania wymienionych barier
.....
 9. Podpisanie umowy o dofinansowanie

-
- 10. Sposób pokonania wymienionych barier**
-
- 11. Realizacja projektu**
-
- 12. Sposób pokonania wymienionych barier**
-
- 13. Finansowe rozliczenie projektu**
-
- 14. Sposób pokonania wymienionych barier**
-
- 15. inne.....**
- 11. Dlaczego Państwo nie aplikowaliście o środki unijne i nie zamierzacie tego robić?**
Pytanie zadajemy wyłącznie respondentom, którzy w pyt. nr 4 wskazali wszystkie odpowiedzi D.
-
- 12. Jakie są Państwa potrzeby w zakresie tematyki szkoleń i spotkań na temat środków europejskich**
Pytanie zadajemy wszystkim respondentom. Zaznaczyć wszystkie właściwe odpowiedzi!
1. szkolenia informujące na temat programów i działań w ramach jakich można uzyskać dofinansowanie
 2. szkolenia praktyczne z zakresu przygotowywania wniosku aplikacyjnego
 3. szkolenia praktyczne z zakresu przygotowywania rozliczeń projektu
 4. spotkania informacyjne
 5. pokazywanie dobrych praktyk
 6. inne (jakie?).....
- 13. Czy przy tworzeniu/aktualizacji lokalnych dokumentów strategicznych dotyczących potrzeb rozwoju społeczno-gospodarczego JST (jednostek samorządu terytorialnego), którą Pan/i reprezentuje brane są pod uwagę założenia RPO WO 2007-2013 (Regionalnego Programu Operacyjnego województwa opolskiego na lata 2007-2013)?**
1. tak, w dużym stopniu
 2. tak, ale w małym stopniu
 3. nie, nie są brane pod uwagę - dlaczego?
 4. trudno powiedzieć
- 14. Jakie rozwiązania Pana/i zdaniem z zakresu koordynacji i merytoryczno-organizacyjnego wsparcia przygotowania projektów własnych potrzebne są na poziomie samorządu województwa opolskiego w odniesieniu do JST (jednostek samorządu terytorialnego) oraz SJO WO (samorządowych jednostek organizacyjnych województwa opolskiego)?**
-
- 15. Jakie działania Pana/i zdaniem powinien podjąć zarząd województwa opolskiego w celu zwiększenia ilości i poprawienia jakości składanych przez JST (jednostki samorządu terytorialnego) oraz SJO WO (samorządowe jednostki organizacyjne województwa opolskiego) wniosków o dofinansowanie projektów ze środków UE?**
-

METRYCZKA

M1. Jaką instytucję Pan/i reprezentuje?

1. Starostwo Powiatowe
2. Urząd Miasta
3. Urząd Gminy
4. WSJO (wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne) - nazwa.....
5. Samorząd województwa

M2. Proszę podać swoje stanowisko

.....

M3. Od ilu lat pracuje Pan/i w badanej jednostce?

.....lat

Serdecznie dziękuję za udział w badaniu!

Załącznik nr 5 NARZĘDZIE BADAWCZE WYKORZYSTYWANE W BADANIACH JAKOŚCIOWYCH

Scenariusz do wywiadów pogłębionych realizowanych z kadrą zarządzającą, odpowiedzialną za wdrażanie Programów na poziomie IZ RPO WO 2007-2013 oraz IP i IW ZPORR

DYSPOZYCJE DLA MODERATORA	
Lp.	
ARANŻACJA WYWIADU:	
1.	Aranżacja dyskusji. Wyjaśnienie celów badania i zakresu poruszanych tematów.
2.	Prezentacja respondenta. <ul style="list-style-type: none"> • Proszę się przedstawić, opowiedzieć jaką instytucję Pan/i reprezentuje oraz jaki jest zakres Pana/i obowiązków? • Jakim priorytetem i działaniem się Pan/i zajmuje?
WYWIAD ZASADNICZY	
3.	Jaki jest Pana/i zdaniem poziom wiedzy jednostek samorządu terytorialnego (JST) oraz samorządowych jednostek organizacyjnych województwa opolskiego (SJO WO) nt. Programów, z których mogą pozyskiwać środki UE? <i>Pytania uzupełniające: moderator zadaje w przypadku gdy wypowiedź respondenta nie wyczerpie tematu w poniższych zakresach:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Skąd zdaniem respondenta, JST oraz SJO WO czerpią informację nt. Programów, z których mogą pozyskiwać środki UE? • Czy zdaniem respondenta tych informacji jest wystarczająca ilość? • Jaki sposób podawania informacji (szkolenia, warsztaty, biuletyny informacyjne itp.) zdaniem respondenta jest najlepszy dla JST oraz SJO WO? • Jaka tematyka organizowanych szkoleń na temat Programów UE cieszy się największym powodzeniem wśród przedstawicieli JST oraz SJO WO?
4.	Jakie Pana/i zdaniem były/są najważniejsze przyczyny podejmowania lub braku podejmowania próby aplikowania o środki z funduszy strukturalnych w ramach ZPORR i RPO WO 2007-2013 przez JST oraz SJO WO? <i>Pytania uzupełniające: moderator zadaje w przypadku, gdy wypowiedź respondenta nie wyczerpie tematu w poniższych zakresach:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Jakie priorytety i działania cieszą się największą popularnością wśród JST oraz SJO WO i co o tym decyduje? • Jakie priorytety i działania cieszą się najmniejszą popularnością wśród JST oraz SJO WO i co o tym decyduje? • Jakie są przyczyny zróżnicowanej popularności poszczególnych priorytetów? • Na jakie bariery napotykają, zdaniem respondenta, przedstawiciele JST oraz SJO WO aplikując o środki unijne?
5.	Czy Pana/i zdaniem kierownicy JST oraz SJO WO widzą potrzebę ubiegania się o dofinansowanie?
6.	Z punktu widzenia pracowników Instytucji Zarządzającej RPO WO 2007-2013 (IP; IW), czy i w jakim zakresie wykorzystuje się doświadczenia z okresu programowania 2004-2006, w celu ulepszenia współpracy z JST oraz SJO WO w procesie aplikowania o środki unijne? <i>Pytania uzupełniające: moderator zadaje w przypadku gdy wypowiedź respondenta nie wyczerpie tematu w poniższych zakresach:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Czy doświadczenia z poprzedniego okresu programowania ułatwiają tę współpracę? • Czy doświadczenia z poprzedniego okresu programowania wpływają na lepszy przepływ informacji? • Czy beneficjenci również posiadają doświadczenia z poprzedniego okresu programowania?

7.	Jakie działania informacyjne, promocyjne i szkoleniowe realizowane w ramach RPO WO 2007-2013 wspierają działania w zakresie pozyskiwania środków unijnych?
8.	Jakim według Pana/i opinii zapleczem merytoryczno-organizacyjnym dla pozyskiwania środków unijnych dysponują JST oraz SJO WO? Czy ich struktura organizacyjna uwzględnia wyzwania związane z wnioskowaniem o środki UE oraz z realizacją projektów?
9.	Czy JST oraz SJO WO według Pana/i opinii posiadają środki finansowe na stworzenie dodatkowych działów personalno-organizacyjnych, realizujących zadania związane z przygotowaniem i obsługą projektów współfinansowanych ze środków strukturalnych UE?
10.	Jakie działania powinny być podjęte Pan/i zdaniem w celu zwiększenia ilości oraz poprawienia jakości składanych przez JST oraz SJO WO wniosków o dofinansowanie projektów ze środków UE? <i>Pytania uzupełniające: moderator zadaje w przypadku, gdy wypowiedź respondenta nie wyczerpie tematu w poniższych zakresach:</i> - <i>Kto im pomaga (czy np. firmy konsultingowe?)</i> - <i>Dlaczego korzystają, bądź nie korzystają z takiej pomocy?</i>
11.	Według Pana/i opinii czy JST oraz SJO WO korzystają z pomocy zewnętrznej przy pisaniu wniosków?
13.	Czy Pana/i zdaniem model partnerstwa publiczno-prywatnego w postaci współpracy z wyspecjalizowanymi firmami konsultingowymi zwiększałby możliwości absorpcyjne SJO WP?

Zakończenie wywiadu.

